

Baròmetre 12

Sobre conflictes, drets humans
i construcció de pau

Juliol - Setembre 2006
UNITAT D'ALERTA

El present Informe ha estat elaborat per l'equip de la Unitat d'Alerta de l'Escola de Cultura de Pau, format per: Maria Cañadas Francesch (drets humans), Albert Caramés Boada (militarització i desarmament), Vicenç Fisas Armengol (processos de pau), Patricia García Amado (crisis humanitàries), Marta Mendiola Gonzalo (drets humans), Maria Prandi Chevalier (drets humans), Gema Redondo de la Morena (rehabilitació postbèl·lica), Josep Maria Royo Aspa (conflictes armats), Núria Tomàs Collantes (tensions), Jordi Urgell García (conflictes armats), María Villellas Ariño (gènere i construcció de pau) y Ana Villellas Ariño (tensions y conflictes armats).

Glossari	4		
00 Introducció	7		
01 Conflictes armats	11		
1.1 Evolució dels conflictes armats	11		
Àfrica	11		
a) Àfrica Occidental	12		
b) Banya d'Àfrica	12		
c) Grans Llacs i Àfrica Central	13		
d) Magrib i Nord d'Àfrica	14		
Amèrica	14		
Àsia i Pacífic	15		
a) Àsia Meridional	16		
b) Sud-est Asiàtic i Oceania	16		
Europa	17		
Orient Mitjà	18		
02 Situacions de tensió i disputes d'alt risc	21		
2.1 Evolució de les tensions	21		
Àfrica	22		
a) Àfrica Austral	22		
b) Àfrica Occidental	22		
c) Banya d'Àfrica	23		
d) Grans Llacs i Àfrica Central	23		
Amèrica	24		
a) Amèrica del Nord, Centreamèrica i Carib	24		
b) Amèrica del Sud	24		
Àsia	25		
a) Àsia Meridional	25		
b) Sud-est asiàtic i Oceania	26		
Europa i Àsia Central	26		
a) Àsia Central i Caucas	26		
Orient Mitjà	27		
03 Processos de Pau	29		
3.1 Evolució dels processos de pau	29		
Àfrica	30		
a) Àfrica Austral	30		
b) Àfrica Occidental	30		
c) Banya d'Àfrica	31		
d) Grans Llacs i Àfrica Central	33		
i) Magrib i Nord d'Àfrica	34		
Amèrica	35		
Àsia i Pacífic	36		
a) Àsia Meridional	36		
b) Sud-est Asiàtic	38		
Europa i Àsia Central	40		
Orient Mitjà	42		
04 Rehabilitació postbèl·lica i acompanyament Internacional	45		
4.1. Anàlisi de països	46		
Àfrica	46		
a) Àfrica Austral	46		
b) Àfrica Occidental	46		
c) Banya d'Àfrica	47		
d) Grans Llacs i Àfrica Central	48		
Amèrica	49		
Àsia i Pacífic	49		
Europa	51		
Orient Mitjà	51		
4.2. Altres temes de l'agenda	52		
a) Relacions Institucionals en l'àmbit de les missions integrades de les Nacions Unides	52		
b) Comissió per a la Consolidació de la Pau	53		
05 Crisis humanitàries	55		
5.1. Evolució dels contextos de crisis humanitàries	55		
Àfrica	55		
a) Àfrica Austral	56		
b) Àfrica Occidental	56		
c) Banya d'Àfrica	57		
d) Grans Llacs i Àfrica Central	58		
Amèrica i Carib	59		
Àsia i Pacífic	59		
Europa i Àsia Central	61		
Orient Mitjà	61		
5.2. L'acció humanitària durant el trimestre	62		
a) Informe OCHA sobre la resposta a les crides humanitàries a meitat de l'any 2006	62		
b) Fons Central per a Respostes d'Emergència (CERF)	63		
c) La resposta dels donants durant el trimestre	64		
06 Desarmament	65		
6.1. Proliferació d'armament lleuger	65		
a) Nacions Unides	65		
b) Iniciatives internacionals	67		
6.2. Desarmament, Desmobilització i Reintegració (DDR)	69		
a) Esdeveniments més rellevants del trimestre	69		
b) Models de reintegració en els programes de DDR	71		
07 Drets humans i Dret Internacional Humanitari	75		
7.1. Violacions dels drets humans i de les llibertats fonamentals	75		
a) Aspectes destacats per les organitzacions no governamentals	75		
b) Aspectes destacats de les organitzacions governamentals i intergovernamentals	76		
7.2. Subcomissió de promoció i protecció dels drets humans de l'ONU	79		
a) Definició funcions i metodologia de treball	79		
b) Principals característiques	81		
c) La subcomissió en la seva última sessió	82		
d) ¿Quin és el futur de la subcomissió?	85		
08 Dimensió de gènere en la construcció de pau	85		
8.1. La dimensió de gènere en l'impacte dels conflictes armats	85		
a) Violència contra les dones	85		
8.2. La construcció de pau des d'una perspectiva de gènere	87		
a) Negociacions de pau	87		
8.3 Altres temes d'interès	90		
a) Les migracions femenines	90		
9 Annexos	93		
Annex 1.1. Resolucions del Consell de Seguretat de l'ONU	93		
Annex 1.2. Informes del Secretari General al Consell de Seguretat	94		
Escola de Cultura de Pau (UAB)	95		

ACNUR: Alt Comissionat de Nacions Unides per als Refugiats	FAd'H: <i>Forces Armées d'Haïti</i>
ACP: Àsia, Carib, Pacífic	FAO: Organització per a l'Alimentació i l'Agricultura de les Nacions Unides
ACH: Acord de Cessament d'Hostilitats	FARC: Forces Armades Revolucionàries de Colòmbia
ADF: Afganistan Development Forum	FDD: <i>Forces pour la Défense de la Démocratie</i>
AIEA: Agència Internacional de l'Energia Atòmica	FDI: Fons de Desenvolupament per a l'Iraq
AIHRC: <i>Afghanistan Independent Human Rights Commission</i>	FDLR: Forces Démocratiques per a l'Alliberament de Rwanda
AMIB: Missió de la Unitat Africana a Burundi	FFAA: Forces Armades governamentals
ANBP: <i>Afghanistan New Beginnings Programme</i>	FKM: <i>Front Kedaulatan Maluku</i> (Front per a Sobirania de Molucas)
ANP: Autoritat Nacional Palestina	FLEC: <i>Front de Libertaçao do Enclavament de Cabinda</i>
AOD: Ajuda Oficial al Desenvolupament	FMI: Fons Monetari Internacional
APC: Autoritat Provisional de la Coalició	FNL: <i>Forces Nationales de Libération</i>
APHC: All Parties Hurriyat Conference	FUC: <i>United Front for Democratic Change</i>
AUC: Autodefensas Unidas de Colombia	GAFI: Grup d'Acció Financera
BICC: <i>Bonn International Center for Conversion</i>	GAM: <i>Gerakin Aceh Merdeka</i> (Moviment d'Aceh Lliure)
BM: Banc Mundial	GIA: Grup Islàmic Armat
BONUCA: Oficina de les Nacions Unides de Suport a la Consolidació de la Pau a la R. Centreafricana	GNT: Govern Nacional de Transició
CAD: Comitè d'Ajuda al Desenvolupament	GPP: Groupement Patriotique pour la Paix
CAP: <i>United Nations Inter-Agency Consolidated Appeal Process</i> (Crida Consolidada Interagències de les Nacions Unides)	GRIP: Group de Recherche et d'Information sud la Paix et la Sécurité
CARICOM: <i>Caribbean Community</i>	GSPC: Grup Salafista per a la Predicació i el Combat
CAS: Assistència Estratègica País	HIPC: <i>Heavily Indebted Poor Countries</i> (Països Pobres Fortament Endeutats)
CASA: <i>Coordinating Action on Small Arms</i>	IANSAN: <i>International Action Network on Small Arms</i>
CDHNU: Comissió de Drets Humans de les Nacions Unides	ICBL: <i>International Campaign to Ban Landmines</i>
CEI: Comunitat d'Estats Independents	IDG: Índex de Desenvolupament relatiu al Gènere
CEMAC: Comunitat Econòmica i Monetària dels Països d'Àfrica Central	IDH: Índex de Desenvolupament Humà
CIAT: Comitè Internacional en suport de la Transició	IDMC: Internal Displacement Monitoring Centre.
CICR: Comitè Internacional de la Creu Roja i la Mitja Lluna Vermella	IDP: <i>Internally Displaced Persons</i> (Persones Desplaçades Internes)
COAV: Children in Organised Armed Conflict	IEMF: <i>Interim Emergency Multinational Force</i> (Força Multinacional Provisional d'Emergència)
CODHES: Consultoria per als Drets Humans i el Desplaçament	IFM: <i>Isatubu Freedom Movement</i>
CPI: Cort Penal Internacional	IGAD: <i>Intergovernmental Authority on Development</i>
CPN: <i>Communist Party of Nepal</i>	IISS: <i>International Institute for Strategic Studies</i>
DDR: Desarmament, Desmobilització i Reintegració	IOM: Organització Internacional de Migracions
DIAG: <i>Disbandment of Illegal Armed Groups</i>	IPA: <i>International Peace Academy</i>
Dòlars: Dòlars dels EUA	IPC: Índex de Percepció de la Corrupció
TIRA: Comitè Executiu Assumptes Humanitaris	IRIN: <i>United Nations Integrated Regional Information Network</i>
TIRO: Oficina d'Ajuda Humanitària de la Unió Europea	IRSEM: Institut de Reintegració Sociofessional d'Exmilitars
ECOMOG: Economic Community of West African States Monitoring Group	IRIS: <i>Institut de Relations Internationales et Stratégiques</i>
ECOSOC: Consell Econòmic i Social de les Nacions Unides	ISAF: Força Internacional d'Assistència a la Seguretat
ECOWAS: Comunitat Econòmica d'Estats de l'Àfrica Occidental	ISDR: <i>International Strategy for Disaster Reduction</i>
EEBC: Comissió de Fronteres entre Eritrea i Etiòpia	JEM: <i>Justice and Equality Movement</i>
EUA: Estats Units d'Amèrica	KANU: <i>Kenya African National Union</i>
ELN: Exèrcit d'Alliberament Nacional	
ENA: Exèrcit Nacional Albanès	
EUFOR: <i>European Union Forces</i>	
EZLN: Exèrcit Zapatista d'Alliberament Nacional	

- LDC:** *Least Developed Countries* (Països Menys Desenvolupats)
- LND:** Lliga Nacional Democràtica
- LRA:** *Lord's Resistance Army*
- LTTE:** *Liberation Tigers Tamil Eelam* (Tigres d'Alliberament de la Terra Preciosa dels Tàmils)
- LURD:** *Liberians United for Reunification and Democracy*
- MAS:** Moviment Al Socialisme
- MDC:** *Mouvement for the Democratic Change*
- MDJT:** *Mouvement pour la Démocratie et la Justice au Tchad*
- MDF:** Meckauvi Defense Force
- MDR:** Moviment Democràtic Republicà
- MEND:** *Movement for the Emancipation of the Nigerian Delta*
- MERCOSUR :** Mercat Comú del Sud
- MFDC:** *Mouvement deis Forces Démocratiques de Casamance*
- MILF:** *Moro Islamic Liberation Front*
- MINUCI:** Missió de les Nacions Unides a Costa d'Ivori
- MINURSO:** Missió de les Nacions Unides per al Referèndum al Sàhara Occidental
- MINUSTAH:** Missió de les Nacions Unides per a l'Estabilització d'Haití
- MJP :** *Mouvement pour la Justice et la Paix*
- MLC:** *Mouvement pour la Libération du Congo*
- MNLF:** Moro National Liberation Front
- MODEL:** *Movement for Democracy in Liberia*
- MONUC:** Missió de les Nacions Unides a la RD Congo
- MPCI:** *Mouvement Patriotique de Côte d'Ivoire*
- MPIGO:** *Mouvement Patriotique pour l'Indépendance du Grand Ouest*
- MPLA:** Moviment per a l'Alliberament d'Angola
- MSF:** Metges sense Fronteres
- NDC:** *National Democratic Congress*
- NDFB:** *National Democratic Front of Bodoland*
- NEPAD:** *New Economic Partnership for African Development*
- NMRD:** *National Mouvement for Reform and Development*
- NLFT:** *National Liberation Front of Tripura*
- NPA:** *New People's Army*
- NPP:** *New Patriotic Party*
- NRC:** *Norwegian Refugee Council*
- NSCN (IM):** *National Socialist Council of Nagaland – Isak – Muivah*
- OCDE:** Organització de Cooperació i Desenvolupament Econòmic
- OCHA:** Oficina de Coordinació d'Assumptes Humanitaris de les Nacions Unides
- OCI:** Organització de la Conferència Islàmica
- ODM:** Objectius de Desenvolupament del Mil·lenni
- OEA:** Organització dels Estats Americans
- OMC:** Organització Mundial del Comerç
- OMS:** Organització Mundial de la Salut
- ONG:** Organització No Governamental
- ONU:** Organització de les Nacions Unides
- ONUB:** Missió de Nacions Unides a Burundi
- ONUSIDA:** Programa de les Nacions Unides sobre el VIH/SIDA
- OPM:** *Organisasi Papua Merdeka* (Organització de la Papua Lliure)
- OSCE:** Organització per a la Seguretat i Cooperació a Europa
- OTAN:** Organització del Tractat de l'Atlàntic Nord
- PAC:** Patrulles d'Autodefensa Civil
- PDP:** *People's Democratic Party*
- PESC:** Política Exterior i de Seguretat Comuna
- PESD:** Política Europea de Seguretat i Defensa
- PIB:** Producte Interior Brut
- PMA:** Programa Mundial d'Aliments
- PNB:** Producte Nacional Brut
- PNH:** Policia Nacional d'Haití
- PNUD:** Programa de les Nacions Unides per al Desenvolupament
- PRIO:** *Peace Research Institute of Oslo*
- PWG:** *People's War Group*
- RAMSI :** *Regional Assistance Mission to the Solomon Islands*
- RCD-Goma:** *Rassemblement Congolais pour la Démocratie-Goma*
- RCD-K-ML:** *Rassemblement Congolais pour la Démocratie-Mouvement pour la Libération*
- RCD-N:** *Rassemblement Congolais pour la Démocratie-National*
- RFTF:** *Results Focused Transnational Framework*
- RSM:** *Republik Maluku Selatan* (República de Molucas del Sud)
- RUF:** *Revolutionary United Front*
- SADC:** *South African Development Community*
- SFOR:** *Stabilisation Force*
- SIPRI:** *Stockholm International Peace Research Institute*
- SLA:** *Suen's Liberation Army (Exèrcit d'Alliberament de Sudan)*
- SPLA:** *Suen's People Liberation Army*
- TLCAN:** Tractat de Lliure Comerç per a l'Amèrica del Nord
- TNP:** Tractat de No Proliferació Nuclear
- UA:** Unió Africana
- UAB:** Universitat Autònoma de Barcelona
- UE:** Unió Europea
- ULFA:** *United Liberation Front of Assam*
- UNAMA:** Missió d'Assistència de les Nacions Unides a l'Afganistan
- UNAMIS:** Missió Avançada de les Nacions Unides al Sudan
- UNAMSIL:** Missió de Nacions Unides per a Sierra Leone
- UNDG:** Grup de Nacions Unides per al Desenvolupament
- UNDOF:** Força d'Observació de la Separació de les Nacions Unides
- UNESCO:** Organització de les Nacions Unides per a l'Educació, la Ciència i la Cultura
- UNFICYP:** Força de les Nacions Unides per al Manteniment de la Pau a Xipre

UNFPA: Fons de les Nacions Unides per a la Població
UNICEF: Fons de les Nacions Unides per a la Infància
UNIDIR: Institut de les Nacions Unides per a la Investigació sobre el Desarmament
UNIFEM: Fons de Desenvolupament de les Nacions Unides per a la Dona
UNIFIL: Força Interina de les Nacions Unides al Líban
UNIOSIL: Oficina Integrada de les Nacions Unides a Sierra Leone
UNITA: *União per a a Independência Total d'Angola*
UNAMA: Missió de les Nacions Unides a l'Afganistan
UNMA: Missió de les Nacions Unides a Angola
UNMEE: Missió de les Nacions Unides a Etiòpia i Eritrea
UNMIK: Missió d'Administració Interina de les Nacions Unides a Kosovo
UNMIL: Missió de les Nacions Unides a Libèria
UNMISSET: Missió de les Nacions Unides de Suport a Timor Oriental
UNMOGIP: Grup d'Observació Militar de les Nacions Unides a l'Índia i el Pakistan
UNMOP: Missió d'Observació de les Nacions Unides a Prevlaka
UNMOVIC: Comissió de Monitoratge i Verificació de les Inspeccions de les Nacions Unides

UNOCI: Missió de les Nacions Unides a Costa d'Ivori
UNOGBIS: Oficina de Suport a la Construcció de Pau de Nacions Unides a Guinea-Bissau
UNOL: Oficina de Suport a la Construcció de Pau de les Nacions Unides a Libèria
UNOMIG: Missió d'Observació de les Nacions Unides a Geòrgia
UNOTIL: Oficina de les Nacions Unides per a Timor Oriental
UNPOS: Oficina Política de les Nacions Unides a Somàlia
UNPPB: *United Nations Political and Peace Building Mission*
UNRWA: *United Nations Relief and Works Agency for Palestine Refugees in the Near East* (Agència de Treball i Ajuda de les Nacions Unides per als Refugiats Palestins a l'Orient Mitjà)
UNSCO: Oficina del Coordinador Especial de les Nacions Unides per a Orient Mitjà
UNTOP: Oficina de Construcció de Pau de les Nacions Unides a Tadjikistan
UNTSO: Organització per a la Supervisió de la Treva de Nacions Unides
USAID: Agència per al Desenvolupament Internacional dels EUA
USCRI: *United States Committee for Refugees and Immigrants*
VIH/SIDA: Virus d'Inmunodeficiència Humana / Síndrome d'Inmunodeficiència Adquirida
ZANU-PF: *Zimbabwe African National Union-Patriotic Front*

El “**Baròmetre**” és un informe trimestral editat en castellà i en anglès per la Unitat d'Alerta de l'*Escola de Cultura de Pau* de la Universitat Autònoma de Barcelona, que **analitza els esdeveniments ocorreguts en el món al llarg del trimestre (juliol - setembre 2006)** a través de vuit apartats: conflictes armats, tensions, processos de pau, rehabilitació postbèl·lica, crisis humanitàries, desarmament, drets humans i Dret Internacional Humanitari i dimensió de gènere en la construcció de la pau. Aquesta publicació actualitza les dades de l'informe anual “Alerta 2006” i dels anteriors “Baròmetres”, basant-se en la informació publicada quinzenalment en el “Semàfor”¹, butlletí electrònic editat igualment per la Unitat d'Alerta.

Alguns dels fets més rellevants assenyalats en aquest “Baròmetre” del tercer trimestre de 2006 són els següents:

Conflictes armats

- El nombre de conflictes armats va augmentar a 23 com a conseqüència del conflicte entre Israel i el Líban.
- El Govern nigerià va desplegar un gran operatiu militar al Delta del Níger, realitzant centenars de detencions i acorralant la població civil a la qual va acusar de ser còmplice amb l'oposició armada.
- L'OTAN va anunciar la mort de 400 milicians talibans en el marc de l'Operació Medusa desplegada al sud de l'Afganistan i organitzacions de drets humans van denunciar la mort de centenars de civils com a conseqüència dels enfrontaments armats.
- El Govern d'Uganda va signar un acord de cessament d'hostilitats amb l'LRA però la causa penal internacional oberta contra els seus líders va obstaculitzar l'avanç del procés.
- A l'Iraq la violència va registrar nivells altíssims arribant a produir més de 6.000 víctimes mortals durant els mesos de juliol i agost.

Situacions de tensió i disputes d'alt risc

- Les FFAA senegaleses van iniciar una nova ofensiva a la regió de Casamance que va provocar l'augment del nombre de desplaçats cap a Gàmbia.
- Es van incrementar els segrestos pel cobrament de rescats a Haití enmig d'un clima d'inseguretat elevat.
- Al Balutxistan, l'assassinat del líder del grup armat d'oposició BLA va afegir tensió a la violència existent.
- L'Exèrcit tailandès va perpetrar un cop d'Estat després de mesos de crisis degudes a escàndols financers i denúncies de corrupció.
- Un atemptat en el sud-est de Turquia, condemnat pels grups armats kurds, va causar la mort de 10 persones.

Processos de pau

- Es van signar acords de pau o compromisos en aquesta direcció a diversos països africans (Angola, Burundi, Txad - Sudan, Mali, RD Congo (Ituri), Somàlia i Uganda), situant el continent en el punt de mira dels esforços de pacificació.
- El Govern colombià va iniciar un acostament amb l'escamot de les FARC per assolir un acord humanitari.
- El Govern del Nepal i l'escamot maoista van assolir avanços en el procés de pau.
- Xipre va intentar un nou procés d'acords tècnics que ajudin a la reunificació.
- Una resolució del Consell de Seguretat de l'ONU va posar fi a l'escalada de violència entre Israel i el Líban.

---

¹ Aquest Baròmetre inclou les edicions de *Semàfor* del número 148 al 153.

Rehabilitació postbèlica

- Es va posposar novament la data prevista per a les eleccions a Costa d'Ivori per la falta de voluntat dels actors polítics implicats en el procés.
- El nou Govern electe de Macedònia va apostar per una línia d'aplicació de mesures destinades a la millora econòmica de la situació del país.
- El Consell de Seguretat de l'ONU va aprovar els termes de referència del nou fons per a la consolidació de la pau, amb l'objectiu de recaptar 250 milions de dòlars a través de donacions voluntàries.

Crisis humanitàries

- La crisi humanitària a RD Congo va deixar un balanç de 1.200 morts diaris i va ser considerada com la més greu del món.
- Es va produir un augment alarmant de la violència contra la població civil i el personal humanitari a Darfur, arribant a nivells fins i tot superiors als dels moments més àlgids del conflicte.
- El Govern i l'LTTE van obstaculitzar l'arribada d'ajuda als milers de desplaçats en la península de Jaffna i est de Sri Lanka.
- Les FFAA i membres del CPN van cooperar per ajudar a les víctimes d'un lliscament de terres a l'oest del Nepal.
- Els atacs d'Israel contra objectius civils al Líban van provocar el desplaçament d'un milió de persones durant la fase aguda del conflicte.

Desarmament

- El Consell de Seguretat de l'ONU va plantejar la reducció de l'embargament d'armes a Somàlia i va ampliar per un any més la sanció imposada a RD Congo.
- La Conferència de Revisió del Programa d'Acció de les Nacions Unides contra el Tràfic Il·lícit de les Armes Lleugeres va finalitzar sense haver-se consensuat cap tipus de text comú.
- Cada any es fabriquen unes 800.000 armes lleugeres a tot el món, mentre la meitat de les víctimes anuals, unes 100.000, per l'impacte d'aquest tipus d'armament són homes entre 15 i 29 anys, segons l'anuari del Small Arms Survey.
- Es van suspendre els programes de DDR a Costa d'Ivori, RD Congo i Uganda i va finalitzar el procés a l'Afganistan.

Drets humans

- Les ONG internacionals van centrar principalment la seva atenció en la situació al Líban, Darfur (Sudan) i RD Congo.
- La UA va engegar el Tribunal Africà dels Drets Humans i dels Pobles.
- Es van produir importants avanços normatius en relació amb la Convenció Internacional dels Drets dels Discapacitats i a la Declaració sobre els Drets dels Pobles Indígenes.
- La Subcomissió de l'ONU para la Protecció i la Promoció dels Drets Humans va celebrar el seu període de sessions marcada per la incertesa del seu futur en el marc de les reformes del Consell de Drets Humans.

Gènere i construcció de pau

- Diverses instàncies internacionals i locals van denunciar el caràcter endèmic de la violència contra les dones en les seves diferents expressions a l'Afganistan.
- Les organitzacions de dones nepaleses van reclamar tenir un major paper en el procés de pau i democratització iniciat en el país.

- Una aliança conformada per dones palestines, israelianes i representants de la comunitat internacional va reclamar l'immediat reinici de les converses de pau per a posar fi a la violència a l'Orient Mitjà.
- La meitat de la població migrant mundial està constituïda per dones segons un informe del Fons de les Nacions Unides per a la Població.

Conflictes armats¹

- ❑ El nombre de conflictes armats va augmentar a 23 com a conseqüència del conflicte entre Israel i el Líban.
- ❑ El Govern nigerià va desplegar un gran operatiu militar al delta del Níger, realitzant centenars de detencions i acorralant la població civil a la qual va acusar de còmplice amb l'oposició armada.
- ❑ L'OTAN va anunciar la mort de 400 milicians talibans en el marc de l'Operació Medusa desplegada al sud de l'Afganistan i organitzacions de drets humans van denunciar la mort de centenars de civils com a conseqüència dels enfrontaments armats.
- ❑ El Govern d'Uganda va signar un acord de cessament d'hostilitats amb l'LRA però la causa penal internacional oberta contra els seus líders va obstaculitzar l'avanç del procés.
- ❑ A l'Iraq la violència va registrar nivells altíssims arribant a produir més de 6.000 víctimes mortals durant els mesos de juliol i agost.

En aquest apartat s'hi analitzen els **23 conflictes armats** actius durant el tercer trimestre de 2006. La nota més rellevant del trimestre va ser el increment de les hostilitats a nou contextos, destacant per la seva virulència l'**Afganistan, l'Iraq, Israel i Palestina, Nigèria (delta del Níger), Sri Lanka i Sudan (Darfur), als quals es va afegir el conflicte desencadenat entre el Líban i Israel**. Vuit contextos més, no obstant això, van continuar estancats i no es van constatar massa canvis ni millores perceptibles respecte al trimestre anterior. Finalment, cal remarcar una relativa millora de la situació a **Burundi, Uganda i l'Índia (Assam)**.

1.1. Evolució dels conflictes armats

Àfrica

Taula 1.1. Evolució dels conflictes armats a Àfrica			
Conflictes armats (inici-fi)	Actors armats	Causas de fons	Evolució 3r trimestre 2006
Algèria (1992-)	Govern, GIA, GSPC	Control polític i econòmic (recursos naturals) dels militars enfront de l'oposició islàmica, instrumentalització religiosa	Estancament
Burundi (1993-)	Govern, FNL d'A. Rwsa	Control del poder polític d'una minoria ètnica i dificultats per a l'alternança en el poder	Reducció
Txad (2006-)	Govern, FUC, SCUD	Control del poder polític, dificultats per a l'alternança en el poder	Estancament
Côte d'Ivoire (2002-)	Govern, milícies progovernamentals, Forces Nouvelles	Marginació d'algunes regions, fragilitat democràtica, exclusió política, instrumentalització religiosa	Escalada
Nigèria (delta del Níger) (2003-)	Govern, milícies de les comunitats Ijaw, Itsekere i Urhobo, exèrcits privats de seguretat, MEND	Control del poder polític i dels recursos naturals, exclusió social i política	Escalada
RD Congo (1998-)	GNT, faccions de grups armats inclosos en el GNT, MONUC, milícies Mai Mai, grups armats d'Ituri, FDLR	Control del poder polític, instrumentalització ètnica, dificultats per a l'alternança en el poder i control dels recursos naturals	Escalada
Somàlia (1988-)	Govern Federal de Transició (inclosos diversos senyors de la	Absència de pràctica democràtica, lluita pel poder polític regional, confederació vs. federació	Estancament

¹ Es considera **conflicte armat** qualsevol enfrontament protagonitzat per grups de diversa índole, com forces militars regulars o irregulars, escamots, grups armats d'oposició, grups paramilitars o comunitats ètniques o religioses que, organitzats i usant armes o altres mitjans de destrucció, provoquen més de 100 víctimes en un any. La xifra de 100 morts és un indicador que s'ha de relativitzar en funció d'altres elements, com la població total del país i l'abast geogràfic del conflicte armat, així com amb el nivell de destrucció generat i els desplaçaments forçats de població que comporta. En un mateix Estat pot haver-hi més d'un conflicte armat.

	guerra), senyors de la guerra i milícies, UTI, EUA		
Sudan (Darfur) (2003-)	Govern, milícies progovernamentals, SLA, JEM, NMRD, NRF	Marginació regional i política	Escalada
Uganda (1986-)	Govern, LRA	Messianisme religiós i marginació regional	Reducció

a) Àfrica Occidental

El procés de pau de Côte d'Ivoire va córrer el risc de naufragar novament com a conseqüència de la manca de progrés en la campanya d'identificació prèvia a les eleccions i la suspensió del programa de desarmament, per l'escàs nombre d'armes lliurades. En aquest sentit, la negativa del **President, L. Gbagbo a reconèixer els documents d'identificació concedits per les audiències itinerants considerant-los anticonstitucionals**, va provocar l'actuació violenta dels Joves Patriotes, milícia propera al President, durant les jornades d'assignació de documents al sud del país i a la capital. La recent dimissió de l'Executiu, a causa d'un abocament tòxic que va causar la mort a set persones a Abidjan, no ha fet sinó empitjorar la situació. Mentre, la **UNOWA va informar que els atacs s'han seguit produint a la zona de confiança al sud-oest del país**.

El Govern nigerià va iniciar un **gran operatiu militar al delta del Níger** amb la finalitat de frenar l'escalada en el nombre de segrests duts a terme per diferents grups armats d'oposició, principalment el MEND. Durant la primera setmana es van produir centenars de detencions per part de la policia, si bé la majoria d'aquestes persones van ser posades en llibertat poc després. Aquest enduriment de la resposta del Govern al conflicte en la regió, **fa témer un augment de la violència** a causa de la gran pressió que el dispositiu militar està exercint sobre els grups armats, però també sobre la població civil, a la qual acusa de donar suport als insurgents. No obstant això, informes de les **Nacions Unides i de l'International Crisis Group (ICG) van considerar legítimes les reivindicacions dels grups armats de la zona, encara que van condemnar la violència amb la qual pretenen arribar als seus objectius**, i van demanar al Govern nigerià que donés resposta a les demandes d'un major control dels recursos obtinguts per l'explotació del cru a les administracions locals de la regió i l'augment de la transparència en la utilització de les rendes petroleres.

b) Banya de Àfrica

A **Somàlia**, el trimestre que va concloure amb un **acord de pau entre el Govern Federal de Transició (GFT) i les milícies del Consell Suprem Islàmic de Somàlia (SICS** per les seves sigles en anglès, anteriorment conegut com UCI), havia començat amb **la rendició o derrota de diversos senyors de la guerra de Mogadishu**, després de diversos dies **d'enfrontaments armats** amb les milícies del SICS, que van provocar centenars de morts i ferits. Després d'aquests avanços del SICS, **tropes etiòps van iniciar un desplegament** al país amb la intenció de mostrar el seu suport al GFT, assentat a la ciutat de Baidoa, des que el SICS prengué el control de Mogadishu i ho anés estenent posteriorment a altres ciutats somalis com Beletwein (ciutat de gran importància estratègica) i Haradhere. El SICS va amenaçar amb rebutjar militarment qualsevol intervenció etiòp en els assumptes interns somalis. El creixent poder militar del SICS i els desacords en el si de l'executiu relatiu al transcurs de les negociacions de pau amb aquest, havien dut també el President, A. Yusuf Ahmed, a la dissolució del Govern i posterior conformació d'un nou Gabinet. Per altra banda, cal destacar l'anunci efectuat per la IGAD, després d'una reunió dels Ministres de Defensa de l'organització, d'enviar els primers membres de la força de manteniment de la pau, desplegament que iniciaran les tropes sudaneses i ugandeses. Aquest desplegament ha estat rebutjat pel SICS, qui ho va qualificar d'agressió i va anunciar que duria a terme totes les mesures necessàries per a defensar Somàlia d'aquest atac.

Per altra banda, al **Sudan**, el **Consell de Seguretat de l'ONU va aprovar amb la resolució 1706 el desplegament de la UNMIS en Darfur** amb un reforç de 20.000 nous efectius. Tanmateix, el text recollia la necessitat de comptar amb l'autorització del Govern del Sudan per

poder desplegar la missió. En aquest moment, la situació en la regió sudanesa ha empitjorat ostensiblement amb **l'augment de la presència de les tropes governamentals** a la zona, intensificant-se els atacs contra els grups armats no signants de l'acord de pau, unificats sota el nom de *National Redemption Front* (NRF), que van declarar sota el seu control la zona nord de Darfur. En aquest sentit, les **Nacions Unides va cridar l'atenció sobre les operacions aèries de l'exèrcit sudanès**, en les quals en alguns casos es van utilitzar helicòpters blancs (color que és utilitzat pel transport aeri humanitari) en els atacs contra l'SLA - Nur i el JEM, i van ser atacades nombroses viles amb població civil a la zona controlada pels rebels, fet que **va ser denunciat com a crim de guerra** per *Human Rights Watch* (HRW). Un altre dels motius que va contribuir a la recrudescència de la situació van ser els **continus enfrontaments entre la facció signant dels acords de pau, l'SLA de M. Minnawi, i l'SLA del-Nur**, on el primer va comptar amb el suport de les FFAA sudaneses. Davant d'aquests esdeveniments i després de diverses declaracions del Govern i els grups armats d'oposició **la treva pot considerar-se pràcticament trencada, mentre l'acord de pau continua sense implementar-se**. La **missió de la UA ha estat prorrogada fins a cap d'any**, i comptarà amb el finançament de la Lliga Àrab i el suport logístic de les Nacions Unides, la qual cosa evitarà que es generi un buit de seguretat en la zona, mentre **va persistir la negativa del President, O. Al-Bashir, a admetre el desplegament de les Nacions Unides a Darfur**.

c) Grans Llacs i Àfrica Central

A **Burundi**, el Govern i **les FNL d'A. Rwsa van signar a principis de setembre un acord d'alto el foc definitiu**, que va comptar amb el recolzament de l'ONU. Les FNL eren l'últim grup armat per afegir-se al procés de pau, per la qual cosa l'acord suposa un pas significatiu en la resolució del conflicte². El pacte, basat en un acord preliminar assolit a mitjan juny, **preveu la integració dels membres de les FNL que ho desitgin a les FFAA o la seva desmobilització en el termini d'un mes**. Precisament les posicions d'ambdues parts entorn de les FFAA havien estat un obstacle recurrent en les converses de pau, ja que l'FNL reclamava la seva dissolució o una reforma profunda mentre que el Govern oferia als rebels la seva integració en elles sense redissenyar-les. A pesar de l'acord d'alto el foc, una vegada ja entrat en vigor aquest encara es van registrar alguns enfrontaments menors, així com el cobrament d'impostos i reclutament de civils per part de les FNL. Previ a l'acord, el país va viure un **trimestre convuls**, marcat per un increment en **els atacs a la població civil** perpetrats per grups no identificats i per les FNL; així com l'anunci d'un **suposat intent de cop d'Estat** seguit de l'arrest de destacats líders polítics presumptament implicats en l'intent, entre els quals es trobava l'expresident D. Ndayizeye, del partit FRODEBU. A més, la Vicepresidenta, A. Nzomukunda, va dimitir com a rebuig a l'augment de la corrupció, les violacions de drets humans i els problemes de seguretat al país. Precisament, l'organització de drets humans local ITEKA va denunciar l'escalada de **violacions de drets humans** comeses pel govern i l'existència d'informes sobre execucions extrajudicials, segrests i arrests il·legals i arbitraris. Burundi viu per tant una situació fràgil, que tenyeix d'incertesa el futur immediat del procés de pau. Per altra banda, el Consell de Seguretat de l'ONU **va decidir prorrogar el mandat de la missió de manteniment de la pau al país** (ONUB) fins al 31 de desembre de 2006, i serà substituïda el 2007 per l'Oficina Integrada de les Nacions Unides a Burundi (BINUB).

Al **Txad**, van continuar els enfrontaments entre les FFAA i els grups armats d'oposició, especialment el FUC que va prosseguir en el seu intent d'arribar a la capital, a la frontera est amb Sudan. Mentre, el President, I. Déby, va cridar a tots els partits de l'oposició a participar d'una **iniciativa de Diàleg Nacional** amb la finalitat de trobar solucions a la crisi política del país. La crida **va ser boicotejada per les dues principals forces d'oposició, CPDC i FAR**, en no incloure's a la taula a tots els moviments politicomilitars, deixant fora l'oposició armada. Els resultats finals d'aquestes conferències van ser la reforma del sistema electoral i la modificació de la Comissió que supervisa els comicis, així com la creació d'un codi de conducta electoral. Per altra banda, la presència de l'exèrcit francès al Txad va ser qüestionada i vista per alguns moviments politicomilitars com un suport a l'actual Govern.

² Vegeu l'apartat de processos de pau.

El trimestre va estar marcat per les tensions generades entorn de la celebració d'eleccions a la **RD Congo**, on es van produir diversos enfrontaments entre els simpatitzants dels diferents partits opositors i constants denúncies de frau prèvies a la celebració dels comicis. **Amb la publicació dels resultats, es va produir una escalada de la violència a la capital entre les milícies dels dos principals candidats** (l'actual President, J. Kabila, i el Vicepresident, J. P. Bemba) que van concloure amb la mort de 16 persones i l'actuació **de les forces del MONUC i EUFOR** per mantenir l'ordre. Els resultats finals de les votacions van donar **el 44,8% dels vots a J. Kabila, mentre J.P. Bemba va obtenir el 20% dels sufragis emesos**. Els rivals es van reunir després que remetessin els enfrontaments a la capital per discutir temes de seguretat per a la segona volta electoral, que finalment se celebrarà el 29 d'octubre. A la resta del país, la jornada electoral va transcórrer sense incidents d'importància, destacant **la deposició de les armes per part del MRC** després de les negociacions del grup armat amb el Govern congolès amb la mediació de les Nacions Unides. Per altra banda, en les últimes setmanes del trimestre es va assistir a **un rearmament de soldats que van participar en els programes de DDR** a la regió d'Ituri davant les pressions rebudes per part dels grups armats encara presents en la zona, principalment l'FRPI i FNI.

El Govern d'Uganda i el grup armat d'oposició LRA van signar un **acord temporal de cessament d'hostilitats** el 26 d'agost després de diversos mesos de negociacions a Juba, al sud del Sudan. Entre altres coses, l'acord preveia la concentració de les forces de l'LRA en dos camps neutrals prop de la frontera sud del Sudan, per prosseguir des d'allí amb les converses de pau³. De moment, els esculls per a un desenvolupament favorable del procés entre les parts enfrontades, després de 20 anys de conflicte armat, són varis, però destaquen **les acusacions de crims de guerra que manté la CPI contra els líders de l'LRA**, inclosos el comandant J. Kony i el subcomandant V. Otti. Aquests ja han exigit la retirada de les ordres internacionals de recerca que pesen sobre ells com a requisit per arribar a un acord de pau, encara que el Govern ugandès només els ha ofert una amnistia. Per altra banda i segons les agències humanitàries, **l'LRA té encara sota el seu control 3.000 dones i menors**, molts d'ells utilitzats com a esclaus o que han sofert abusos sexuals, i que haurien de retornar amb les seves famílies segons estipula l'acord signat. Per altra banda, a mitjan agost, diverses operacions militars efectuades per les FFAA ugandeses van provocar la mort de membres de l'LRA, inclòs un dels seus líders, R. Lukwiya. Tanmateix, això no va impedir l'evolució del procés.

d) Magrib i Nord d'Àfrica

A **Algèria** van seguir produint-se **atacs armats, atribuïts per les autoritats al Grup Salafista de Predicació i Combat (GSPC)**. Aquests van ocasionar la mort de cinc guàrdies en una zona prop de Tipasa, a l'est de la capital, de dos policies, després de l'explosió d'una bomba en un mercat a Tidjelabine, i ferides a tres més en un atemptat contra l'empresa elèctrica estatal a Ben Jamina. A més, a final de juny, les autoritats van indicar que almenys 19 persones havien mort a mans dels rebels des d'inici del mes, i que la resposta de les FFAA a aquest atac s'havia saldat amb la mort de 10 sospitosos. Per altra banda, el país va viure pendent de l'amnistia decretada el passat febrer i el termini del qual finalitzava a l'agost. Segons les autoritats, **només entre 250 i 300 rebels s'hi havien acollit, d'una xifra prevista de 800**. L'amnistia, que fins al moment també ha permès l'alliberament de 2.200 islamistes, no va ser acceptada pel **GSPC, qui a més va proclamar la seva unió a Al-Qaeda**, reafirmant així la seva lleialtat a l'organització ja manifestada des de 2003, i va declarar que continuaria la jihad a Algèria sota el lideratge d'O. Bin Laden.

Amèrica

Taula 1.2. Evolució dels conflictes armats a Amèrica

Conflictes armats (inici-fi)	Actors armats	Causas de fons	Evolució 3er trimestre 2006
Colòmbia (1964-)	Govern, FARC, ELN, paramilitars AUC	Exclusió política històrica, injustícia social, control sobre recursos naturals i degradació del conflicte pel narcotràfic	Estantament

³ Ibidem.

Respecte a la situació de **Colòmbia**, a final d'agost el Govern va donar a conèixer el nom de 2.695 paramilitars de les AUC desmobilitzats que podrien arribar a ser jutjats sota la Llei de Justícia i Pau. Entre ells figuren 15 dirigents l'extradició dels quals ha estat sol·licitada per EUA per delictes de narcotràfic. Els dirigents paramilitars s'han mostrat molt reticents a concentrar-se en un lloc fixat pel govern a l'espera de l'aplicació de les mesures de justícia transicional. D'una altra banda, el grup armat ELN va celebrar al llarg del mes d'agost el seu IV Congrés per debatre la seva estratègia de futur i la continuació de les converses amb el Govern. La guerrilla de les FARC, per la seva banda, va mantenir la seva estratègia de replegament i accions ofensives esporàdiques, en diverses ocasions afectant la població civil. La seva prioritat actual és forçar la retirada de força pública a dos municipis del sud-oest del país on negociar amb el Govern el bescanvi de segrestats per guerrillers presos. **Els enfrontaments entre els dos grups al departament d'Arauca semblen haver-se estès a altres regions del país.** Les FFAA, per la seva banda, es van veure involucrades en una cadena de greus escàndols que van incloure assassinats de població civil, vinculació amb el narcotràfic i muntatges d'atemptats i decomisos presumptament responsabilitat de les FARC. La persecució a població civil i a defensors de drets humans a Colòmbia va seguir sent alarmant.

Àsia i Pacífic

Taula 1.3. Evolució dels conflictes armats a Àsia			
Conflictes armats (inici-fi)	Actors armats	Causas de fons	Evolució 3er trimestre 2006
Afganistan (2001-) ⁴	Govern, coalició internacional (liderada pels EUA), ISAF, milícies talibanes i diversos grups	Fragilitat democràtica, lluita pel poder polític i instrumentalització ètnica	Escalada
Filipines (1969-)	Govern, NPA	Lluita pel poder i fragilitat democràtica	Estancament
Filipines (1978-)	Govern, MILF	Autonomia vs. independència, marginació d'algunes regions i instrumentalització religiosa	Estancament
Filipines (1991-)	Govern, Abu Sayyaf	Autonomia vs. independència, marginació d'algunes regions i instrumentalització religiosa	Escalada
Índia (Assam) (1989-)	Govern, ULFA, BJF, NDFB	Autonomia vs independència i control sobre els recursos econòmics	Reducció
Índia (Jammu i Caixmir) (1989-)	Govern, JKLF, Lashkar-i-Tayyeba, Hizb-ul-Mujahideen	Autonomia vs. independència i instrumentalització religiosa	Estancament
Nepal (1996-)	Govern, CPN	Control pel poder polític i fragilitat democràtica	Reducció
Sri Lanka (1989-)	Govern, LTTE	Autonomia vs. independència, instrumentalització religiosa	Escalada
Tailàndia (sud)(2004-)	Govern, milícies de les comunitats musulmanes	Autonomia vs. independència i instrumentalització religiosa	Estancament

a) Àsia Meridional

A l'**Afganistan**, dos elements fonamentals van marcar els esdeveniments del trimestre. En primer lloc, el desplegament **de les tropes de l'OTAN al sud del país**, així com l'assumpció del comandament de les operacions militars en aquesta zona, després que li anés transferit per part dels EUA, en el que va suposar el primer desplegament terrestre de l'organització en territori no europeu. En segon lloc, i en paral·lel a aquest desplegament, s'ha produït un **considerable increment de la violència** que va tenir com a conseqüència la **mort de centenars de persones** entre soldats internacionals, combatents talibans i població civil. 600 civils van morir en la primera meitat de l'any segons va denunciar l'organització AIHRC, i 400 milicians talibans segons l'OTAN en el marc de l'Operació Medusa. Així, al llarg del trimestre es van produir nombrosos atemptats i enfrontaments armats entre les milícies talibanes i les tropes internacionals i afganeses. La **província en la qual es va observar una major deterioració ha estat la de Helmand**, la qual cosa va provocar una reducció de les activitats dutes a terme

⁴ El conflicte armat que sofreix el país en la seva fase actual s'inicia amb l'atac dels EUA i Regne Unit a l'octubre de 2001, encara que el país es troba en conflicte armat des de 1979.

per les organitzacions humanitàries. Un exemple d'aquesta deterioració i de la creixent força militar de què gaudeixen les milícies talibanes va ser la presa de control durant dos dies per part d'aquestes milícies de dues ciutats, el control de les quals va ser posteriorment recuperat per les FFAA afganeses i internacionals.

Pel que fa a l'Índia, en el conflicte armat que afecta l'estat d'**Assam** va semblar consolidar-se, no exempt de dificultats, el procés de pau⁵ iniciat pel govern i el grup armat d'oposició ULFA. No obstant això, van augmentar les veus que fan referència a **un possible restabliment de les bases** que aquest grup armat disposa al veí **Bhutan**, tres anys després de l'operació duta a terme per les FFAA d'aquest país i que va suposar un seriós revés per al grup armat. Quant al conflicte armat que afecta l'estat de **Jamu i Caixmir**, van prosseguir els episodis esporàdics de violència al llarg del trimestre, sense que s'hagi produït cap fet destacable.

Al **Nepal**, va prosseguir el **procés de pau i democratització** iniciat per l'aliança de partits democràtics i el grup armat d'oposició maoista CPN. Encara que es van produir alguns episodis aïllats de violència i es va denunciar que els maoistes van persistir en la pràctica del segrest, el respecte a l'acord d'alto el foc va ser ampli, la qual cosa permet augurar un **futur optimista pel que fa al cessament de la violència armada**.

Quant a la situació de **Sri Lanka**, al llarg del trimestre es van produir diversos episodis de gravetat que van dur a la **pràctica represa del conflicte armat** de manera oberta i que han ocasionat la mort de centenars de persones. Els fets més greus van tenir lloc als voltants de Trincomalee, on **les FFAA van atacar posicions de l'LTTE**, després que el grup armat tanqués les portes d'un canal que abastia d'aigua a la zona. Entre 2.000 i 3.000 soldats van ser desplegats, donant lloc a una major escalada de la violència. Per altra banda, **prop de 20 treballadors de l'organització humanitària francesa Action Contre la Faim van ser assassinats**, fet del qual la Missió de Monitoratge de Sri Lanka (SLMM) va responsabilitzar les forces de seguretat. També va **ser assassinat el Director Adjunt del Secretariat per a la Pau governamental**, K. Loganthan, qui havia destacat per la seva trajectòria d'activisme a favor de la pau a Sri Lanka. Encara que l'LTTE no va reclamar l'autoria dels fets, nombrosos indicis apunten que aquest assassinat s'emmarcava dintre de la política del grup armat d'eliminació de destacats tàmils opositors a l'LTTE, com era el cas de K. Loganthan, qui prèviament al càrrec que actualment posseïa havia treballat en organitzacions de la societat civil ocupant tasques de diplomàcia paral·lela. No obstant això, sorprenentment, el trimestre va concloure amb **els anuncis per ambdues parts que en el mes d'octubre mantindrien noves converses a Oslo sense precondicions**, i el desmentit posterior del Govern negant el reinici incondicional d'aquestes negociacions.

b) Sud-est asiàtic i Oceania

A les **Filipines**, la situació als tres escenaris de conflicte armat es va caracteritzar per la falta d'avanç cap a solucions de pau negociada. D'una banda, es van incrementar els enfrontaments entre el grup armat d'oposició **NPA** i les FFAA, amb diverses desenes de víctimes mortals en diverses províncies. El CPP, braç polític del NPA va declarar la seva negativa a negociar amb un Executiu liderat per G. Macapagal Arroyo, encara que sí que es va reunir amb l'Executiu noruec, que exerceix les labors de mediació. Per altra banda, el Govern **va intensificar aquest trimestre la seva ofensiva militar contra el grup armat d'oposició Abu Sayyaf**, declarant estar pròxim a una victòria militar definitiva sobre els rebels. Més de 6.000 soldats combatien a la illa de Jolo amb la intenció de derrotar els prop de 200 militants d'Abu Sayyaf que tenen l'interior de l'illa com el seu bastió. Milers de persones es van desplaçar de les seves llars com a conseqüència dels enfrontaments. Finalment, **les converses de pau entre el Govern i el grup armat d'oposició MILF es van bloquejar**, estancades en la qüestió dels drets sobre terres ancestrals. El MILF va amenaçar de reprendre les armes si no s'avançava en el procés, i finalment el Govern va anunciar que presentaria noves propostes a l'octubre. A més, es van registrar enfrontaments entre les FFAA i el MILF, sobre les quals s'investigarà per a determinar la responsabilitat del seu inici.

⁵ Vegeu l'apartat de processos de pau.

A **Tailàndia**, va continuar el clima de violència a les províncies del sud, on es van registrar **cadenaes d'atemptats a bancs i comerços, així com atacs contra la població civil** atribuïts a l'oposició armada musulmana. La violència va tornar a acabar amb la vida d'un membre del personal docent, col·lectiu que suma ja 30 víctimes mortals des que es va iniciar la violència armada en 2004. No obstant això, la demanda del cap de les FFAA, el general S. Boonyaratglin, d'un canvi d'aproximació del Govern a la situació del sud del país i l'inici de recerca de contacte amb els líders separatistes, malgrat no haver donat resultats sí que va introduir el qüestionament de la posició governamental en el conflicte. Després del posterior cop d'Estat, (liderat per S. Booyaratglin, musulmà, però no vinculat a les comunitats del sud) el nou Primer Ministre, S. Chulanot, que amb anterioritat havia criticat la política del seu predecessor en relació al conflicte en les províncies del sud, ha expressat la seva intenció de fer un gran esforç durant el pròxim any per a solucionar-lo.

Europa

Taula 1.4. Evolució dels conflictes armats a Europa

Conflictes armats (inici-fi)	Actors armats	Causas de fons	Evolució 3r trimestre 2006
Rússia, Fed. de (Txetxènia) (1991-)	Govern rus, govern regional prorús, grups armats d'oposició txetxens	Autonomia vs. independència	Estancament

A la república de **Txetxènia** (Federació de Rússia), un comunicat del Ministre d'Exteriors del govern separatista txetxè, A. Zakayev, anunciava la **disposició de la resistència txetxena a participar en converses de pau** amb Moscou i cridava a iniciar negociacions sense condicions prèvies. Aquest Manifest per la Pau a Txetxènia, que segons Zakayev comptava amb el recolzament del President rebel i de tots els líders de la resistència, es va enviar als participants de la reunió del G8 a Rússia. Per altra banda, el líder **independentista i Vicepresident, S. Basayev, va morir en una explosió** al juliol a la veïna república de Ingushetia, mort reivindicada per les autoritats russes, encara que fonts independentistes van apuntar a una explosió accidental com la causa. Després de la mort de Basayev es va obrir durant aquest trimestre un **procés d'amnistia per als opositors armats** que deposessin les seves armes i que, segons el Govern de Grozny, ja va desmobilitzar desenes de militants (encara que ha rebut crítiques per l'ús d'amenaçes). De forma més general, Txetxènia es va mantenir estancada en el clima de violència, amb més de 120 civils segrestats en la regió en el que va d'any com a conseqüència del conflicte armat, dels quals 45 seguien en parador ignorat, segons va denunciar l'organització de drets humans *Memorial*. Per altra banda, desplaçats interns txetxens assentats a Ingushetia estarien sent forçats a retornar per les autoritats txetxenes, segons l'IDMC.

Orient Mitjà

Taula 1.5. Evolució dels conflictes armats a l'Orient mitjà

Conflictes armats (inici-fi)	Actors armats	Causas de fons	Evolució 3er trimestre 2006
L'Iraq (2003-)	Govern de transició, coalició EUA/Regne Unit, grups armats d'oposició interns i externs	Lluita pel poder polític i contra la presència de les tropes estrangeres, accés a recursos petrolífers i estratègia militar nord-americana	Escalada
Israel – Palestina (2000, II Intifada) ⁶	Govern israelià, milícies de colones, Govern de l'ANP, braços armats de les organitzacions Hamàs i Jihad Islàmica; Brigades dels Màrtirs del Aqsa, FPLP, FDLP	Ocupació, colonització i control de la terra, instrumentalització religiosa, dilemes de seguretat i reconeixement polític	Escalada
Israel – Líban (2006)	Govern israelià, braç armat de l'organització Hezbollah	Disputa territorial, impacte conflicte palestinoisraelià, fragilitat social i política	Escalada

⁶ Encara que el conflicte armat s'inicia en 1948, en aquest informe només s'hi analitza l'última fase del conflicte, que correspon a la 2a Intifada, iniciada al setembre de 2000.

A l'Iraq, la **violència de caràcter sectari** va seguir registrant nivells altíssims, lleugerament superiors als de mesos anteriors. Tant a la capital com a d'altres ciutats del país, es van produir nombroses execucions i atemptats ocasionant, segons algunes fonts, **més de 6.000 morts violentes en els mesos de juliol i agost**. Els intents del Govern iraquí d'aturar la violència, entre ells l'impuls del Pla de Reconciliació Nacional presentat a final de juny que incloïa l'oferiment d'una amnistia a alguns insurgents, van produir poc efecte. Les autoritats iraquianes van identificar un total de 25 grups insurgents en tot el país. Per altra banda, **la creixent influència del clergue xiïta M. al-Sadr, i del seu Exèrcit d'al-Mahdi**, al qual se li va atribuir un dels atacs a Bagdad a principi de juliol, van fer identificar a diversos analistes la necessitat de no subestimar el seu pes polític. De fet, l'atac de les forces iraquianes i nord-americanes a Ciutat Sadr, baluard de M. al-Sadr, va anar durament criticat pel primer Ministre, N. al-Maliki. En aquest sentit, la **violència de les tropes nord-americanes** també es va posar de relleu amb l'inici del judici a soldats dels EUA per l'assassinat d'una menor iraquiana i la seva família. Per altra banda, la falta de seguretat va seguir provocant **nombrosos desplaçats, bona part dels quals es van dirigir a les zones del nord del país, al Kurdistan**. Precisament aquest flux de població cap a una àrea majoritàriament kurda va fer aixecar l'alarma **davant el sorgiment d'un nou focus de conflicte**, donades les riqueses petrolíferes del territori i la rivalitat ètnica entre les diferents comunitats.

El bombardeig d'Israel sobre el **Líban** el 12 de juliol va marcar l'inici d'un **conflicte que duraria 33 dies fins a la signatura d'un alto al foc permanent** l'11 d'agost a través de la resolució 1701 del Consell de Seguretat de l'ONU. A pesar dels freqüents incidents en la zona, l'escalada del mes de juliol va tenir lloc, segons fonts israelianes, a causa del llançament de coets dirigits al nord del seu territori i al **segrest de dos dels seus soldats per part de grup libanès Hezbollah**, acusat de tenir el recolzament d'Iran i Síria. El conflicte, que es va produir poc després de l'ofensiva israeliana a Gaza, es va saldar amb **la mort d'uns 1.200 libanesos, la majoria civils, amb la destrucció de nombroses infraestructures i habitatges** al sud del país i a barris de la capital, i a més, prop d'un milió de libanesos van abandonar les seves cases. Per la seva banda, a causa dels atacs d'Hezbollah, que demanava l'intercanvi dels soldats capturats per presoners libanesos, van morir uns 150 israelians, la majoria militars, i es van desplaçar més de 300.000 persones. Els combats més intensos es van produir durant les 48 hores prèvies a l'entrada en vigor de l'alto al foc, segons van declarar les Nacions Unides, que també van constatar violacions de l'acord d'alto al foc per part d'Israel en els dies posteriors a la seva entrada en vigor. La resolució 1701 preveia, entre altres qüestions, el desplegament **de les forces libaneses i de la FINUL a tot el sud del país i la retirada de les forces israelianes d'aquesta zona**; a més de la finalització del bloqueig israelià i el desarmament de tots els grups armats al Líban. Hezbollah va declarar que acceptava la resolució 1701, si bé la va qualificar d'injusta. El conflicte va tenir inevitablement repercussions a **Síria**, que **va manifestar no voler un desplegament internacional a la seva frontera libanesa** i que va reconèixer el seu suport polític i moral al moviment xiïta de Hezbollah.

Líban, tornada a començar

La **resolució 1701**⁷, aprovada per tots els membres del Consell de Seguretat de l'ONU a l'agost de 2006 va posar fi a l'enfrontament armat entre Hezbollah i Israel. El text de la resolució **sol·licita un increment de les FFAA internacionals** de la FINUL en 15.000 tropes, de les quals fins al moment tan sols s'han assolit 7.000 procedents de països de la UE. El fet que el Secretari General de l'ONU no publicqués les "*rules of engagement*"⁸ de les tropes internacionals fins a principi d'octubre unit a l'alta conflictivitat de la zona han estat els principals motius de la indecisió que els Governos han mostrat per iniciar el desplegament de les seves tropes a la zona oferint un missatge no molt positiu a la resta dels països implicats. Segons les normes que regulen el comportament de les tropes de les Nacions Unides, aquestes podran fer ús de la força per a protegir al personal, les instal·lacions i l'equipament de les Nacions Unides, assegurar la seguretat i llibertat de moviment del personal de l'organització i humanitari i la protecció de civils que es trobin sota amenaça imminent de violència física en les zones de desplegament de la missió de l'ONU.

⁷ Vegeu el text íntegre de la resolució a:

<http://daccessdds.un.org/doc/UNDOC/GEN/N06/465/06/PDF/N0646506.pdf?OpenElement>

⁸ Terme militar que determina quan, on i com serà utilitzada la força. Aquestes normes poden fer-se públiques però per regla general són de coneixement exclusiu de les FFAA que es regulen per elles.

Novament, els compromisos recollits amb un **llenguatge intencionadament ambigu** han contribuït que es desplegui una missió internacional que està hipotecada des del seu inici. La tardança en el desplegament de les tropes internacionals és un preludi d'una rehabilitació postbèl·lica que es preveu repleta de dificultats. Això no és sinó un clar i oportú reflex, atès que durant aquests mesos s'assisteix a l'entrada en vigor de la Comissió per a la Consolidació de la Pau, que de res serveixen les lliçons apreses i bones pràctiques, mentre aquestes no s'acompanyin amb voluntat política clara de compromís amb el manteniment i la construcció de la pau.

L'enfrontament entre Israel i Hezbollah va durar 33 dies i el cost de la reconstrucció dels danys causats al Líban s'ha calculat en cinc mil milions de dòlars aproximadament. És necessari indicar que el país ja compta amb un deute nacional acumulat de prop de 40.000 milions de dòlars, procedent dels esforços de reconstrucció de l'última guerra.

Les Nacions Unides van realitzar una **sol·licitud inicial d'ajuda, a través de la Crida urgent d'ajuda (Flash appeal), per valor de més de 96 milions de dòlars**, dels quals ja han estat finançats prop de 88 milions de dòlars. Aquesta sol·licitud inicial de fons per part de les Nacions Unides amb tota seguretat s'ampliarà posteriorment. En aquest sentit, a final d'agost es va celebrar una **conferència de donants** a Estocolm, amb assistència de 60 països donants i organitzacions, amb l'objectiu de recaptar 500 milions de dòlars, xifra que finalment va ser doblada atès que els països assistents es van comprometre a aportar 940 milions de dòlars. La Comissió Europea va anunciar una contribució de 42 milions de dòlars, que es distribuïran entre 10 milions de dòlars per donar suport al Govern del Líban en l'avaluació dels danys, quatre milions per reforçar la seguretat i el respecte per l'estat de dret, 18 milions per a reactivar el sector privat i 10 milions per altres necessitats. Aquesta quantitat al costat de la ja aportada per la UE arriba a una suma total de 100 milions d'euros.

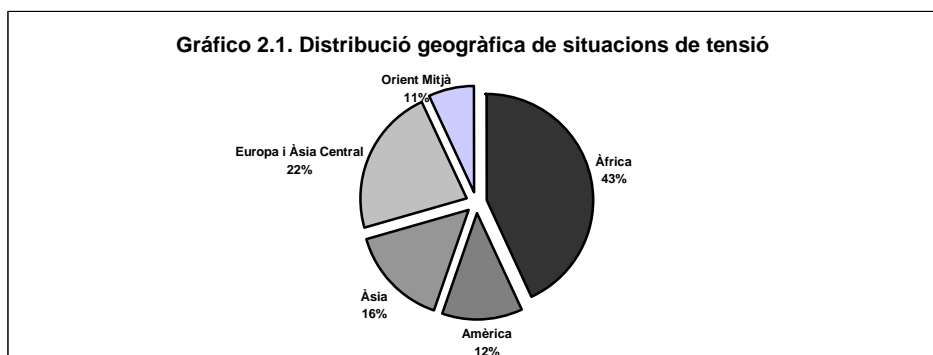
El conflicte armat entre **Israel i Palestina** va tenir, durant aquest trimestre, **un dels seus episodis més violents dels últims sis anys**. La captura d'un soldat israelià a la fi de juny, per part de diversos grups armats palestins que exigirien la posada en llibertat de presos, va desencadenar **una resposta de gran magnitud de l'exèrcit d'Israel sobre Gaza**. Israel també va al·ludir al llançament de coets des de territori palestí per justificar la seva ofensiva, tancar el pas de mercaderies i de persones, i **detenir prop d'un centenar de membres del Govern i del Parlament palestí**. Segons dades de les Nacions Unides, durant els atacs **van morir més de 200 palestins, inclosos 44 menors**. A nivell internacional, la UE va qualificar l'acció israeliana de desproporcionada i, en canvi, els EUA es va posicionar a favor del dret d'Israel a defensar-se i va impedir així l'aprovació d'una resolució de condemna en el sí del Consell de Seguretat de l'ONU. Per la seva banda, a mitjan setembre, el Primer Ministre israelià, E. Olmert, va mostrar la seva disposició a trobar-se amb el President palestí, M. Abbas, una vegada s'hagués produït l'alliberament del soldat, qüestió per a la qual Egipte estava intervenint. L'atac a Gaza va marcar un canvi d'estratègia d'Israel respecte als territoris ocupats, ja que **es va aturar temporalment el pla d'evacuació parcial de Cisjordània**. Per altra banda, la crisi desencadenada, amb greus conseqüències humanitàries en una població sotmesa a l'embargament de les ajudes internacionals des de principi d'any i al bloqueig israelià, va forçar en part un enteniment entre **Hamàs i Fatah, que van acordar formar un Govern d'Unitat Nacional**.

Situacions de tensió i disputes d'alt risc¹

- ❑ Les FFAA senegaleses van iniciar una nova ofensiva a la regió de Casamance que va provocar l'augment del nombre de desplaçats cap a Gàmbia.
- ❑ Es van incrementar els segrestos pel cobrament de rescats a Haití enmig d'un clima d'inseguretat elevat.
- ❑ Al Balutxistan, l'assassinat del líder del grup armat d'oposició BLA va afegir tensió a la violència existent.
- ❑ L'Exèrcit tailandès va perpetrar un cop d'Estat després de mesos de crisis degudes a escàndols financers i denúncies de corrupció.
- ❑ Un atemptat al sud-est de Turquia, condemnat pels grups armats kurds, va causar la mort de 10 persones.

Aquest apartat analitza detalladament **20 situacions d'alta tensió** en les quals s'han registrat fets rellevants i destacables per la seva especial gravetat durant el trimestre, i inclou, a més, **38 escenaris més de tensió menor que no s'han destacat per la seva virulència**.

Dels 20 escenaris d'alta tensió que es destaquen en el següent quadre, **11 es desenvolupen a l'Àfrica, quatre a Amèrica Llatina i el Carib, altres tres a l'Àsia, dos a Europa i Àsia Central i, finalment, una a l'Orient Mitjà**.

2.1. Evolució de les tensions

Quadre 2.1. Escenaris d'alta tensió del trimestre			
Àfrica Txad – Sudan Eritrea i Etiòpia Etiòpia Libèria Nigèria (nord i centre)	R. Centreafricana Regió dels Grans Llacs (RD Congo – Burundi – Rwanda – Uganda) Senegal (Casamance) Sudan (SPLA) Zimbabwe	Amèrica Bolívia Equador Haití Perú Àsia Pakistan Tailàndia Timor Leste	Europa Turquia Àsia central i Caucas Geòrgia Orient Mitjà Iran

¹ Contextos en els quals es produeixen greus episodis de polarització social o política, amb enfrontaments entre grups polítics, ètnics o religiosos o entre aquests i l'Estat, amb alteracions del funcionament ordinari de les institucions de l'Estat (cops d'estat, tocs de queda i estats d'excepció o emergència) i amb índexs significatius de destrucció, morts o desplaçaments forçats de població. En alguns contextos existeixen possibilitats que s'arribi a una situació de conflicte armat. Aquestes tensions també poden no tenir lloc en l'àmbit geogràfic de l'esmentat estat, però es tenen en compte en la mesura que afecten directament els interessos o estabilitat de l'esmentat estat o comporten atacs puntuals en el territori d'un altre país. Finalment, s'han inclòs també aquells contextos on hi ha dificultats greus per a dur a terme la implantació dels acords de pau (en cas que existissin).

Àfrica

a) Àfrica Austral

Països	Causes de fons
Zimbabwe	Fragilitat democràtica (crisi política i econòmica)

La situació de crisi política va continuar durant el trimestre a **Zimbabwe** amb nombroses protestes, des de les manifestacions de la població civil a favor de la reforma constitucional finalitzant el mes de juny, fins a la **vaga general** convocada pel principal sindicat zimbabwès ZCTU pel mes de setembre que **finalment va ser cancel·lada davant la forta pressió policial i la detenció de diversos sindicalistes**. Nombroses organitzacions i entitats van realitzar crides a les diferents faccions de l'oposició democràtica del partit MDC perquè unissin les seves forces contra les polítiques repressives i la mala gestió econòmica del Govern de R. Mugabe, fent possible una transició democràtica al país. Per altra banda, el **Secretari General de les Nacions Unides, K. Annan, va cancel·lar la seva visita** a Zimbabwe després de donar el vistiplau a l'intent de **mediació del President tanzà, B. Mkapa**, per resoldre la crisi del país.

b) Àfrica Occidental

Països	Causes de fons
Libèria	Control de recursos naturals, instrumentalització ètnica i lluita pel poder polític, impacte de les crisis regionals
Nigèria (nord i centre)	Control de recursos naturals, instrumentalització religiosa
Senegal (Casamance)	Autonomia vs. Independència, marginalització de grup minoritari

Els progressos aconseguits pel govern d'E. Jonhson-Sirleaf van fer possible la visualització dels dividends de la pau a curt termini a **Libèria**, assolint l'**aixecament de l'embargament contra la producció de fusta**, encara que continua estant vigent el que pesa sobre la producció diamantífera. No obstant això, l'**alta criminalitat que pateix Monròvia**, on les armes utilitzades durant la guerra ara es troben en mans de bandes criminals, van fer témer per l'estabilitat i la seguretat de la població. Per altra banda, **el Govern va recuperar el control de diverses plantacions de cauxú** que fins al moment estaven sent ocupades i explotades per excombatents del LURD, augmentant la preocupació per la seguretat a les comunitats properes a les explotacions de fusta. Igualment, l'**aixecament parcial de l'embargament d'armes** per fer possible l'aprovisionament de les FFAA i la policia, ha posat en qüestió els mitjans efectius de control existents per evitar el tràfic il·legal d'armament. Mentre, al **Senegal**, les FFAA van iniciar una **nova ofensiva a la regió de Casamance** després que es produís un augment de conflictivitat entre les diferents faccions del MFDC a la frontera amb Gàmbia. Fonts militars van informar que l'objectiu de l'actuació era protegir i garantir la lliure circulació de persones i béns a la zona. Tot i així, el resultat ha estat un augment del nombre de desplaçats cap a Gàmbia.

A **Nigèria** es van produir **enfrentaments violents als estats de Rivers i Anambra**, al sud del país, suposadament per part de grups armats finançats per polítics que utilitzen el terror com a estratègia per acoquinar els seus opositors i intimidar l'electorat. La violència va tenir especial rellevància a la ciutat d'Onitsha (Anambra) on el Govern va decretar el toc de queda després dels enfrontaments entre la policia i el grup independentista biafrenç MASSOB. Des de llavors més de 20 persones han mort i el MASSOB ha denunciat les execucions extrajudicials perpetrades per les forces de seguretat contra membres del seu grup. La **violència preelectoral** s'ha convertit en un greu problema per al país, on almenys **tres candidats a Governador han estat assassinats**. Igualment, van continuar els enfrontaments pel control de la terra a l'estat de Kwara (centre) entre comunitats Erinle i Offa.

c) Banya d'Àfrica

Països	Causes de fons
--------	----------------

Eritrea i Etiòpia	Disputes territorials
Etiòpia	Fragilitat democràtica i problemes de governabilitat
Sudan (SPLA)	Autonomia vs. independència, instrumentalització religiosa, control dels recursos

En relació a les tensions frontereres que enfronten **Eritrea i Etiòpia**, la situació de fons es va mantenir estancada, amb certa recrudescència en l'antagonisme entre les parts. Eritrea va abandonar a final de juny les converses de la Comissió de Fronteres entre ambdós països (EBBC) i va afirmar que no acceptaria canvis en la demarcació fronterera que va establir l'EBBC el 2004. En aquest sentit, va anunciar la seva negativa a participar en negociacions per debatre possibles canvis. Per altra banda, **les FFAA i la policia etiòps van anunciar haver matat 111 persones**, ferit 18 i detingut uns 107. Tots ells procedien d'Eritrea, entre ells s'hi trobaven sis agents secrets eritreus, i segons fonts etiòps pretenien desestabilitzar el país. A més, va continuar la situació de tibant estabilitat a la zona fronterera entre ambdós països coneguda com Zona Temporal de Seguretat i supervisada per la UNMEE. Eritrea va mantenir les restriccions als vols de la UNMEE, va expulsar del seu territori cinc membres del UNMEE i va detenir un altre empleat, fet que va provocar les crítiques de l'ONU.

Per la seva banda, a **Etiòpia** es va mantenir la situació de tensió vinculada a la crisi política i de governabilitat que viu el país. Uns **150 militars van desertar de les FFAA i es van desplaçar a territori eritreu, unint-se als grups armats opositors etiòps** amb base al país veí. Aquests grups criticaven el Govern per no haver resolt la situació de crisi que va seguir a les eleccions de 2005, acusant-lo a més de recórrer únicament a mètodes violents. D'altra banda, les autoritats etiòps van amnistiar 237 presoners i van reduir la condemna a 26 més per bona conducta. No obstant això, entre els alliberats no s'hi trobava el grup de més de 100 persones detingudes el novembre acusades d'intentar enderrocar el Govern, descrites per Amnistia Internacional com a presos de consciència i l'alliberament de les quals ha estat reclamat per la comunitat internacional.

Al **sud del Sudan** van continuar les tensions entre les FFAA sudaneses i l'SPLM/A, ocasionant la mort a 28 persones, 17 de les quals eren civils, en el seu últim enfrontament a Unity State. Mentre, a l'estat de Lakes **el conflicte entre diferents clans de l'ètnia dinka va deixar un saldo de 71 morts**, mostrant la gran quantitat d'armament del qual encara disposa la població civil després del cessament del conflicte. Per altra banda, les comunitats del comtat d'Akobo, a l'estat de Jonglei, que han protagonitzat nombroses lluites pel control de pastures i ramats, **van lliurar un total de 1.300 armes de manera voluntària** als representants de les Nacions Unides.

d) Grans Llacs i Àfrica Central

Països	Causes de fons
Txad - Sudan	Acusacions mútues de suport als respectius grups armats d'oposició
R. Centreafricana	Fragilitat democràtica, problemes de governabilitat
Regió dels Grans Llacs (RD Congo – Burundi – Rwanda – Uganda)	Control dels recursos naturals, recerca de seguretat fronterera

A l'últim trimestre es van produir grans avanços en les relacions del **Txad i el Sudan**, a pesar que la violència va continuar produint-se a la seva frontera compartida. Els Presidents d'ambdós països es van reunir durant la cimera de la UA a Banjul, comptant amb la mediació del President libi, M. Gaddafi, el qual va conduir a la **signatura d'un acord per al control fronterer dels grups rebels en el seu territori**. En virtut d'aquest acord, el Txad va detenir sis integrants del JEM que es trobaven dins del país i que van ser lliurats a la UA com a gest de bona voluntat cap al Sudan. Finalment, ambdós països van signar un acord marc celebrant la **normalització de les seves relacions d'amistat i bon veïnatge**, i restablint les relacions diplomàtiques i la cooperació en matèria de seguretat comuna i economia. No obstant això, el President txadià, I. Déby, es va mostrar favorable al desplegament de la missió de cascos blaus de l'ONU a Darfur, per considerar-ho necessari per a la consecució de la pau i la seguretat a la zona, contradient les declaracions fetes pel seu homòleg sudanès.

Pel que fa a la situació que travessa la **R. Centreafricana** cal destacar les **declaracions d'alerta que es van produir des de rellevants sectors de la comunitat internacional**, especialment per part del Secretari General de l'ONU i el seu representant en el país, L. Cissé. Aquests van advertir sobre la **fragilitat** de l'actual moment, en el qual la **violència i la tensió política** tant interna com regional estaven derivant en una **crisi humanitària i en un augment de les violacions dels drets humans**. Un dels fets més importants del trimestre va ser la condemna a cadena perpètua del capdavanter opositor armat, J. J. Larmassoum, acusat entre altres càrrecs d'atemptar contra la seguretat de l'Estat. Així mateix, cal tenir en compte la condemna *in absentia* de l'expresident, A. F. Patassé a 20 anys de presó amb treballs forçats i una multa de 10 milions de dòlars per l'establiment de companyies fantasma. L'expresident va ser acusat en reiterades ocasions de prestar el seu suport als moviments rebels al país.

Quant a la situació en la regió dels **Grans Llacs**, cal destacar la sol·licitud efectuada per la **RD Congo a Uganda** en la qual es demanava que es fessin efectives les **compensacions pel saqueig de recursos i morts que la invasió ugandesa de la RD Congo va ocasionar**. La quantitat sol·licitada ascendiria a 10.000 milions de dòlars i el seu lliurament constituiria un prerequisit per autoritzar les FFAA ugandeses a entrar en territori congolès per dur a terme operacions contra el grup armat d'oposició ugandès LRA. No obstant això, l'acord de cessament d'hostilitats aconseguit entre el Govern d'Uganda i el grup armat d'oposició podria convertir en innecessària aquesta operació militar a la RD Congo, que entre altres tenia l'objectiu de capturar al líder de l'LRA, J. Kony.

Amèrica

a) Amèrica del Nord, Centreamèrica i el Carib

Països	Causes de fons
Haití	Desestructuració política i econòmica i polarització social

A **Haití** es va mantenir la tendència de l'últim trimestre de certa reducció de la tensió viscuda l'any anterior però amb la persistència d'importants obstacles. Un informe de l'ONU va indicar que Haití està **preparat pel desenvolupament pacífic** i, al seu torn, el Consell Electoral Provisional va anunciar que les **eleccions municipals** se celebrarien el 3 de desembre, comptant per a això amb el suport dels EUA, el Canadà, la UE i el Japó. Amb aquests comicis es tancaria el cicle electoral. A més, van entrar en funcionament la nova comissió sobre desarmament i el procés de desarmament voluntari per a joves de bandes armades. Malgrat aquests avanços, importants focus de tensió van persistir al país. El **crim i la inseguretat** van continuar en nivells elevats i, de fet, els segrests per al cobrament de rescats es van incrementar.

b) Amèrica del Sud

Països	Causes de fons
Bolívia	Problemes de governabilitat
Equador	Problemes de governabilitat
Perú	Problemes de governabilitat

A **Bolívia**, les friccions **entre el govern del President E. Morales i els seus simpatitzants i els grups opositors a les seves reformes es van incrementar**, augmentant la tensió que es viu al país. Els **passos donats per l'Assemblea Constituent**, amb el canvi de dos terços a majoria absoluta com a regles de vot per a l'aprovació dels articles de la futura Carta Magna van despertar tensions, especialment a les regions de Santa Cruz, Beni, Pando i Tarjia, les més riques del país. En elles, cercles empresarials, civils i polítics de l'àmbit de la dreta van convocar protestes. Per la seva banda, grups d'indígenes favorables a E. Morales també van sortir al carrer. No obstant això, Govern i oposició van començar a estudiar propostes de conciliació entorn de l'Assemblea Constituent. La reforma **agrària** va ser altre dels focus de fricció. L'ocupació d'una concessió forestal a la província de Santa Cruz per 300 camperols sense terra armats va donar visibilitat a les demandes socials de reorganització de la propietat

de la terra i, a més, va aguditzar la tensió entre les autoritats de Santa Cruz, oposades a la reforma, i el Govern central. La reforma agrària segueix pendent de la seva aprovació en el Congrés, però el Govern ja ha fet lliurament de 2.300 títols de terra de propietat estatal. L'altre focus de tensió va ser a causa de les **reclamacions d'independència** d'alguns sectors a Santa Cruz, criticades durament per E. Morales, defensor de la unitat territorial. Pel que fa a la **nacionalització dels hidrocarburs, es va incrementar la tensió entre Bolívia i el Brasil** entorn de la negociació dels nous preus del gas que importa aquest últim.

A l'**Equador** es va registrar un clima similar al del trimestre anterior. Van **continuar paralitzades les negociacions amb els EUA** entorn del Tractat de Lliure Comerç, suspeses per aquest últim a causa de la prèvia anul·lació de l'Equador del contracte de la petroliera nord-americana OXY. A més, algunes de les principals **organitzacions socials i indígenes** del país es van reunir amb el President de Bolívia, E. Morales, en una trobada en la qual es va destacar la força amb què està prenent cos a l'Equador la **reivindicació social de nacionalitzar els recursos naturals** explotats per empreses estrangeres. Per altra banda, l'Equador va començar a preparar-se per a les eleccions generals d'octubre i el Govern es va comprometre per a això a garantir i facilitar la missió de la OEA en la supervisió dels comicis. No obstant això, el context previ a les eleccions va incloure greus acusacions polítiques. El número dos en els sondejos, R. Correa, acusat de finançament irregular per part del mandatari veneçolà H. Chávez, va llançar crítiques contra el que considera la gestació d'un frau en els comicis per vincles de Defensa amb el Partit Social Cristià.

Al **Perú** el clima de tensió viscut en el context electoral del passat trimestre es va reduir. No obstant això, van continuar obertes diverses tensions. Les acusacions al candidat derrotat en aquestes eleccions, O. Humala, per presumptes violacions dels drets humans durant el conflicte armat contra *Sendero Luminoso* van donar pas al **processament de l'exmilitar nacionalista** i la prohibició de sortir del país. A més, l'inici del mandat presidencial de A. García va provocar ja l'anunci d'algunes **mobilitzacions socials per a pressionar al mandatari que compleixi les seves promeses electorals** en matèria laboral. Així mateix, organitzacions de la societat civil van **protestar per l'aprovació en el Parlament del Tractat de Lliure Comerç amb els EUA**. L'acord únicament està pendent de la seva ratificació pel congrés nord-americà perquè entri en vigor al gener de 2007. Així mateix, la comunitat indígena Achuar també va iniciar una campanya contra la petroliera argentina Pluspetrol, per la deterioració de l'ecosistema a l'Amazònia peruana.

Àsia

a) Àsia Meridional

Països	Causes de fons
Pakistan	Enfrontaments religiosos, lluita antiterrorista

Al **Pakistan** cal assenyalar que la situació dels diferents escenaris de tensió que existeixen al país va tenir evolucions molt diferents. En el cas de la província del **Balutxistan**, als continus episodis de **violència** que han tingut lloc al llarg del trimestre, s'hi va sumar l'assassinat **del líder del BLA**, grup armat d'oposició que opera en aquesta regió, N. Akbar Bugti, el qual havia estat Primer Ministre de la província. Aquest assassinat, que s'emmarca dintre de les **operacions militars de contrainsurgència** que les FFAA pakistaneses estan duent a terme al Balutxistan, va rebre la condemna unànime de l'oposició política, que així mateix va reiterar les seves crítiques contra el conjunt d'aquestes operacions militars. Cal afegir que el Govern ha condicionat qualsevol inici de negociació amb l'oposició armada balutxi al lliurament de les armes per part d'aquesta. A més, el Govern del **Regne Unit va introduir al BLA a la seva llista d'organitzacions terroristes** i va procedir a la congelació dels comptes bancaris de diversos dels seus integrants. Malgrat totes aquestes mesures, el suport popular a l'organització armada va semblar estar incrementant-se al Balutxistan. No obstant això, la situació a **Waziristan Nord** i les zones frontereres amb l'Afganistan ha seguit una evolució completament diferent, ja que el trimestre conclouïa amb la **signatura d'un acord de pau** entre les autoritats pakistaneses i les milícies tribals. L'acord contempla el cessament **de les operacions militars i agressions armades** per ambdues parts, formalitzant així l'alto el foc que ja havia estat anunciat en el mes de juny.

b) Sud-est asiàtic i Oceania.

Països	Causes de fons
Tailàndia	Fragilitat democràtica; problemes de governabilitat
Timor Leste	Acomiadament massiu de membres de les FFAA; desestructuració econòmica i fragilitat institucional

A **Tailàndia**, l'Exèrcit **va perpetrar un cop d'estat** i va derrocar el Primer Ministre T. Shinawatra mentre aquest es trobava fora del país, la qual cosa va generar un nou escenari de tensió. Els militars, liderats pel tinent general i comandant en cap de les FFAA, S. Boonyaratglin, **van suspendre la Constitució, van dissoldre el Govern i el Tribunal Constitucional i van instaurar la llei marcial**. El cop, sense enfrontaments violents, va estar motivat, segons els seus autors, per la necessitat de donar fi al clima de **corrupció governamental i divisió social** que s'estava creant entre els tailandesos. Agrupats en l'autoproclamat Consell para la Reforma Política, els colpistes van anunciar que aquest òrgan mantindria el control del poder dues setmanes, durant les quals es va nomenar Primer Ministre al General retirat S. Chulanot, que al seu torn va anunciar la formació d'un nou govern a curt termini i la celebració d'eleccions a l'octubre de 2007. **La comunitat internacional i grups internacionals i tailandesos de drets humans van criticar la presa del poder** pels militars i van cridar a una ràpida instauració de la democràcia, encara que no van demanar la tornada de T. Shinawatra. El Govern del destituït Primer Ministre vivia una situació de crisi des de feia mesos per escàndols financers, denúncies ciutadanes de corrupció i massives protestes al carrer; el boicot de l'oposició política a les eleccions del passat trimestre i la seva posterior anul·lació; i, en general, la fragilitat democràtica del règim de T. Shinawatra.

A **Timor Leste**, encara que sense tornar als nivells de crisi del passat trimestre, el clima de tensió es va mantenir elevat. La UNOTIL va alertar de la **fugida de població dels camps de desplaçats per un brot de violència** i, en general, de la inseguretat existent en aquests camps. Al mateix temps, desenes de milers de desplaçats arran de la crisi encara tenien **temor a tornar a les seves cases**. Van persistir també els **actes de violència i incendis de cases** a Dili tot i la presència de tropes internacionals a la capital. A més, A. Reinaldo, l'oficial que va dirigir els 600 militars l'expulsió dels quals de les FFAA va originar el brot de violència d'abril i maig, va escapar d'una presó a Dili al costat d'altres 56 presos, generant una nova escalada de la tensió en el país. Per altra banda, **M. Alkatiri va renunciar al seu càrrec de Primer Ministre** per les nombroses acusacions de negligència en la gestió de la crisi i d'haver encoratjat la creació de bandes armades per assassinar i acoquinar rivals polítics. En el seu lloc, el President, X. Gusmao, va nomenar J. Ramos-Horta, Premi Nobel de la Pau, líder de la independència i, fins al seu nou nomenament, Ministre d'Exteriors i Defensa. Per altra banda, **l'ONU va aprovar la creació d'una nova i ampliada missió en el país**. La Missió Integrada de l'ONU a Timor Oriental (UNMIT) substitueix la UNOTIL i adquireix un component civil, amb la inclusió de 1.608 policies.

Europa i Àsia Central

Àsia Central i Caucas

Països	Causes de fons
Geòrgia	Fragilitat democràtica, problemes de governabilitat, independència de les regions d'Abkhàsia i Ossètia del Sud
Turquia	Tensió política i social, autonomia vs. Independència en Kurdistan

A **Geòrgia** els escenaris de tensió es van manifestar a un doble nivell. En primer lloc, la **decisió del Govern d'avançar les eleccions municipals va ocasionar fortes protestes per part dels partits d'oposició**, ja que van considerar l'establiment d'un termini d'unes hores per formalitzar el registre de candidats com un impediment al seu exercici democràtic. Així mateix, 13 seguidors de l'opositor Partit de la Justícia van ser jutjats sota acusacions d'intent de cop

d'Estat. En segon lloc, **les tensions referents a les zones d'Abkhàzia i Ossètia del Sud van reflectir un considerable increment d'intensitat** que es va focalitzar en l'enfrontament de posicions entre les autoritats centrals georgianes i les russes: el Parlament de Geòrgia va votar la suspensió de les forces de pacificació russes en ambdues zones, fonts georgianes van denunciar exercicis militars russos al Nord del Caucas i, finalment, Rússia va bloquejar les comunicacions amb Geòrgia després de la detenció de quatre militars russos acusats d'espionatge. Concretament a Abkhàzia, **el govern de Geòrgia va confirmar els seus plans d'instal·lar un Govern abkhaz progeorgià a l'exili a la zona alta del congost de Kodori**, després d'haver realitzat operacions policials a final de juliol contra el líder E. Kvitsiani que van causar una víctima mortal. Respecte a les autoritats de l'autoproclamada regió autònoma de **Ossètia del Sud**, aquestes van anunciar la **convocatòria d'un referèndum d'independència a final d'any, que va ser condemnat per Tbilissi** per considerar-lo un factor de desestabilització.

Turquia va ser sacsejada al llarg dels últims mesos per una sèrie d'atemptats **que van tenir lloc a la capital i a les zones turístiques del sud del país**, provocant la mort de 16 persones i ferides a 75 des de final de juny. El més mortífer d'ells va tenir lloc a principi de setembre a Diyarbarkî, al sud-est de Turquia, i va causar la mort de 10 persones, inclosos set menors. Si bé la majoria dels atemptats van ser reivindicats pels Falcons de la Llibertat del Kurdistan (TAK, per les seves sigles en anglès), un grup armat kurd presumiblement vinculat al Partit dels Treballadors del Kurdistan (PKK, per les seves sigles en anglès), el de Diyarbarkî va ser condemnat per ambdós grups kurds, que van acusar l'Estat d'estar darrere de l'atemptat. A més, els **enfrontaments entre les FFAA turques i grups kurds al sud-est del país també van provocar desenes de morts en ambdós bàndols**. Segons van comunicar fonts ministerials, des de principi d'aquest any els rebels kurds han matat 91 soldats i assassinat o ferit 472 civils. Relacionat amb la presència exterior del **PKK, el Govern turc va reiterar la seva sol·licitud d'ajuda als EUA i l'Iraq per combatre les incursions del grup provinents de la frontera iraquiana**, encara que va reconèixer ja haver realitzat atacs contra camps de l'organització a l'altre costat de la frontera. A mitjan de setembre, un enviat del Govern nord-americà va visitar Turquia per expressar la seva disposició a cooperar en aquest sentit.

Orient Mitjà

Països	Causes de fons
Iran	Pressió internacional per l'expedient nuclear, reafirmació nacional

La tensió entre la comunitat internacional i l'Iran a propòsit de la **intenció del país persa de mantenir el seu programa nuclear amb finalitats no militars** es va mantenir durant tot el trimestre. **El termini del 31 d'agost**, fixat en la resolució 1696 del Consell de Seguretat, per posar fi a l'enriquiment d'urani sota amenaces de prendre mesures apropiades en cas contrari **va vèncer sense que l'Iran canviés la seva postura**. No obstant això, **la comunitat internacional va romandre dividida respecte a l'aplicació de possibles sancions** al règim de M. Ahmadinejad: mentre que els EUA es van mostrar favorable a elles, la Xina i Rússia es van posicionar en sentit oposat, i Regne Unit i França van demanar més diàleg. **El conflicte armat desencadenat entre Israel i Hezbol·là a mitjan juliol al Líban va augmentar les condemnes internacionals a l'Iran**, ja que aquesta va ser acusada pels EUA i Regne Unit de donar suport al grup libanès. Al setembre, l'Alt Representant para la PESC de l'UE, J. Solana, es va trobar amb el negociador iranià per a la qüestió nuclear, A. Larijani, i ambdós van coincidir a afirmar que havien clarificat alguns malentesos.

A continuació s'indiquen **40 escenaris més de tensió menor que no s'han destacat per la seva virulència durant el trimestre**.

Quadre 2.2. Evolució trimestral d'altres escenaris de tensió		
Països	Causes de fons	Evolució
Àfrica		
Angola	Violència política, frustració social	Reducció
Angola (Cabinda)	Autonomia vs. Independència	Estancament
Congo	Control polític de diferents grups ètnics i fragilitat democràtica	Estancament
Etiòpia (Gambella)	Colonització demogràfica i control dels recursos naturals	Estancament
Etiòpia (Ogaden)	Autonomia vs. independència	Estancament

Guinea	Fragilitat democràtica (inestabilitat institucional i política), problemes de governabilitat	Reducció
Guinea Bissau	Autonomia vs. Independència, recerca de seguretat fronterera	Estancament
Guinea Equatorial	Fragilitat democràtica (inestabilitat institucional i política)	Estancament
Mauritània	Fragilitat democràtica	Escalada
Mali	Demanda de més autonomia, marginalització de grup minoritari	Reducció
Subregió Riu Mano (Côte d'Ivoire, Guinea, Libèria i Sierra Leone)²	Desestabilització generalitzada pels desplaçaments forçats i el flux d'armes i mercenaris	Reducció
Somàlia (Somalilandia i Puntlandia)	Disputes territorials	Estancament
Tanzània (Zanzíbar)	Lluita pel poder polític	Reducció
Sudan (Est)	Marginalització de la regió	Millora
Uganda-Kenya (Karamoja-Turkana)	Problemes de governabilitat, marginalització regional, enfrontaments comunitaris pel control dels recursos naturals	Estancament
Amèrica		
Guatemala	Exclusió política i històrica, injustícia social, incompliment dels acords de pau, impunitat i crim organitzat	Estancament
Mèxic (Chiapas)	Exclusió i desigualtats econòmiques	Estancament
Veneçuela	Problemes de governabilitat	Estancament
Àsia		
Índia-Pakistan	Disputes territorials	Reducció
Índia (Tripura)	Autonomia vs. Independència	Estancament
Indonèsia (Moluques)	Instrumentalització religiosa, colonització demogràfica, autonomia vs independència	Estancament
Indonèsia (Sulawesi)	Instrumentalització religiosa, colonització demogràfica	Estancament
Indonèsia (Papua Occidental)	Autonomia vs. independència, enfrontaments religiosos, colonització demogràfica i control pels recursos naturals	Estancament
Myanmar	Fragilitat democràtica i enfrontaments ètnics	Estancament
Europa i Àsia Central		
Armènia	Fragilitat democràtica, problemes de governabilitat	Estancament
Azerbaidjan	Desigualtats en la distribució de recursos, fragilitat democràtica	Estancament
Belarús	Fragilitat democràtica, problemes de governabilitat	Estancament
Kazakhstan	Fragilitat democràtica, problemes de governabilitat	Estancament
Kirguistan	Fragilitat democràtica, independència de la Vall de Ferghana	Escalada
Moldova, Rep. De	Fragilitat democràtica, independència de la regió Dniester	Escalada
Sèrbia (Kosovo)³	Autonomia vs. Independència	Escalada
Tadjikistan	Fragilitat democràtica, problemes de governabilitat	Estancament
Turkmenistan	Fragilitat democràtica, problemes de governabilitat	Escalada
Uzbekistan	Problemes de governabilitat, independència de la vall de Ferghana	Estancament
Ucraïna	Fragilitat democràtica, problemes de governabilitat	Estancament
Orient Mitjà		
Egipte	Tensió política i social, repressió	Estancament
Síria	Tensió política interna, pressió internacional	Estancament
Iemen	Lluita pel poder polític	Escalada

² La subregió del Riu Mano engloba geogràficament Guinea, Libèria i Sierra Leone. No obstant això, també es té en compte la situació a Costa d'Ivori per la seva proximitat geogràfica i la seva influència en la resta d'escenaris. A més, cap apuntar que a partir d'ara la situació de tensió existent entre els Governos de Costa d'Ivori i Burkina Faso passarà a ser analitzada en el marc de la subregió.

³ 'Sèrbia i Montenegro (Kosovo)' passa a ser denominat 'Sèrbia (Kosovo)' a causa de la separació formal entre 'Sèrbia' i 'Montenegro' després del referèndum d'independència celebrat en aquest últim territori el 21 de maig de 2006 i després de l'ingrés en les Nacions Unides del nou Estat de Montenegro el 28 de juny de 2006.

Processos de Pau

- Es van signar acords de pau o compromisos en aquesta direcció en diversos països africans (Angola, Burundi, Txad-Sudan, Mali, RD Congo (Ituri), Somàlia i Uganda), situant el continent en el punt de mira dels esforços de pacificació.
- El Govern colombià va iniciar un acostament amb la guerrilla de les FARC per assolir un acord humanitari.
- El Govern de Nepal i la guerrilla maoista van assolir avanços en el procés de pau.
- Xipre va intentar un nou procés d'acords tècnics que ajudin a la reunificació.
- Una resolució del Consell de Seguretat de l'ONU va posar fi a l'escalada de violència entre Israel i el Líban.

En aquest apartat s'hi analitzen aquells conflictes armats o conflictes no resolts que han entrat en una fase de negociació formal, que estan immersos en un clar procés de pau o que estan explorant l'inici d'unes negociacions. Dels **35 processos analitzats**, 14 corresponen al continent africà, 9 a l'asiàtic, i 6 a l'uropeu; en 31 hi ha negociacions formals (encara que poden sofrir interrupcions) i en quatre s'estan explorant possibilitats. Un total de 21 negociacions o exploracions corresponen a conflictes armats i 14 a conflictes no resolts. Al capítol s'hi comenta també la marxa del procés d'implementació dels acords de pau d'Aceh (Indonèsia).

1. Evolució dels processos de pau

Al llarg del tercer trimestre de 2006, el fet més notori va ser la gran quantitat d'acords de pau o compromisos assolits al continent africà (Angola, Burundi, Txad-Sudan, Mali, RD Congo (Ituri), Somàlia i Uganda), que va convertir aquest continent en el més actiu pel que fa a processos de pau. La meitat de les negociacions van funcionar raonablement bé, especialment en els conflictes armats, mentre que han tingut serioses dificultats les negociacions relatives als conflictes no resolts. S'ha incorporat una nova exploració: la del Govern de Colòmbia amb les FARC.

Taula 3.1. Evolució de les negociacions al finalitzar el tercer trimestre

Be (8)	Amb dificultats (11)	Malament (12)	En exploració (4)
Burundi Colòmbia (ELN) Índia (NSCN-IM) Israel-Líban Nepal Txad-Sudan Uganda Xipre	<i>Angola (Cabinda)</i> Algèria Filipines (MILF) <i>Índia (NDFB)</i> Índia (ULFA) Índia-Pakistan <i>Mali (Tuaregs)</i> RD Congo (Ituri) Somàlia Sudan (Darfur) Sudan (Est)	<i>Armènia-Azerbaidjan</i> Colòmbia (AUC) Côte d'Ivoire <i>Geòrgia (Abkhàzia)</i> <i>Geòrgia (Ossètia Sud)</i> Israel-Palestina Kosovo <i>Myanmar (KNU)</i> Nigèria (Delta Níger) <i>Sàhara Occidental</i> <i>Senegal</i> Sri Lanka	Colòmbia (FARC) <i>Espanya (ETA)</i> Filipines (NPA) Iraq

(En cursiva s'hi assenyalen els conflictes no resolts i que no estan en fase de lluita armada, o que en aquests moments no són catalogats com a "conflicte armat". En negreta, els nous casos oberts, encara que ja ho haguessin estat alguna vegada en el passat).

Àfrica

a) Àfrica Austral

El conflicte d'**Angola** per la regió de **Cabinda**, va entrar en una nova i esperançadora etapa al llarg del trimestre, quan en la primera quinzena de juliol, el Fòrum Cabindès pel Diàleg (FCD), format per grups separatistes i de la societat civil de la regió del Nord, van anunciar que estaven preparats per signar un alto al foc amb el Govern angolès. Un dels seus portaveus, B. Bembe, membre actiu del FLEC, va informar que una delegació del FCD es reuniria amb membres del Govern de Luanda a Brazzaville, República del Congo, per formalitzar l'acord de cessament d'hostilitats i definir l'estatus del territori de Cabinda. La trobada estaria afavorida per la UA, la presidència de la qual la posseïa el President congolès, S. Neguesso. No obstant això, alguns membres de la plataforma independentista van afirmar que B. Bembe perseguia el seu propi benefici, i van indicar que el President del FLEC, N. Tiago, era l'únic que tenia control sobre els seus combatents i l'autoritat necessària per a signar qualsevol acord. Amb tot, a **la segona quinzena de juliol, el Govern angolès i el Fòrum Cabindès pel Diàleg (FCD) van signar un acord de pau** que comprenia cinc punts principals: llei d'amnistia, cessament d'hostilitats, desmilitarització dels grups armats d'oposició cabindesos, reducció del nombre d'efectius militars a la regió petrolífera i la seva progressiva adequació a una situació normalitzada, així com la reintegració dels membres del FCD a la vida civil. D'igual manera, el memoràndum contemplava la dotació de majors competències econòmiques i polítiques al govern local de Cabinda, així com un estatut especial per a la gestió de la regió.

b) Àfrica Occidental

El procés de pau de **Côte d'Ivoire**, per contra, va romandre en crisi durant aquest període. El Secretari General de l'ONU, K. Annan, es va reunir a Côte d'Ivoire amb el President, L. Gbagbo, i els seus homòlegs nigerià i sud-africà, per intentar donar suport a l'avanç del procés de pau en curs. Com a fruit d'aquestes converses, el President ivorià i el Cap de les **Forces Nouvelles (FN)**, G. Soro, van fixar per enèsima vegada una nova data per al desarmament dels grups armats. Les milícies progovernamentals, no obstant això, es van negar que els membres de les FN mantinguessin el seu rang una vegada es desmilitaritzessin, i el **programa de desarmament que aquestes milícies havien iniciat tímidament va haver de ser suspès a l'agost per la baixa quantitat d'armes lliurades** (89 pels 937 combatents desmobilitzats). G. Soro va anunciar a més la suspensió de la seva participació en les negociacions per al desarmament, en senyal de protesta pel canvi de regles establert en el projecte d'identificació censal durant el transcurs d'aquestes. Davant d'aquesta situació, a principi de setembre els actors clau de la crisi ivoriana es van reunir en Yamoussoukro, amb la finalitat de fer un balanç sobre el procés de pau i resoldre les seves diferències respecte a assumptes rellevants, com l'assignació de documents d'identitat i nacionalitat, o el procés de desarmament. La reunió va acabar sense cap tipus d'avanç. Davant aquesta situació, L. Gbagbo no va assistir a mitjan setembre a la reunió fixada per l'ONU, a Nova York, per a analitzar la situació del país.

A la regió del **Delta del Níger (Nigèria)**, no es van confirmar les expectatives que tant el Moviment per a l'Emancipació del Delta del Níger (**MEND**) com el Moviment per la Supervivència del Poble Ogoni (**MOSOP**) entaulessin una negociació amb el Govern nigerià. Per contra, el MEND va acusar la policia d'haver executat extrajudicialment tres dels seus membres i va amenaçar de prendre represàlies contra tot el cos policial a l'estat de River. A final de juliol, el President nigerià, O. Obasanjo, va presentar a la Comissió per al Desenvolupament del Delta del Níger un nou informe del PNUD sobre el desenvolupament humà a la regió. En el document s'hi feia referència a la situació de les comunitats que habiten els nou estats que componen la subregió nigeriana, posant l'accent en set punts que conformen una agenda per al desenvolupament: promoure la pau com la font del desenvolupament; assolir una governabilitat local efectiva i que respongui a les necessitats del seu poble; millora i diversificació de l'economia; inclusió social i millora de l'accés a serveis; sostenibilitat mediambiental i conservació dels mitjans de vida de les comunitats; actuació integral sobre el VIH/SIDA; i construcció d'associacions duradores per a l'avanç del desenvolupament humà.

Amb tot, a final d'agost, membres de les FFAA nigerianes van incendiar les cases dels barris marginals de Port Harcourt, ciutat de la regió del delta del Níger, al·legant que la població estava amagant militants del MEND.

El procés de pau del **Senegal** per la regió de **Casamance** es va veure de nou dificultat per les constants divisions i els enfrontaments entre les faccions del MFDC, especialment entre S. Sadio (que controla el sud) i I. Magne Dième, capdavanter del Front Nord i aliat amb el comandament militar C. Atoute Badiate, que finalment va acabar donant suport a les FFAA de Guinea Bissau en la seva lluita contra S. Sadio, al qual algunes fonts acusaven de rebre suport econòmic del Govern de Côte d'Ivoire Cal destacar igualment que les autoritats gambianes van detenir I. Magne Dième, fet que va ser interpretat com un suport explícit al grup de S. Sadio en la seva lluita contra els membres del Front Nord del MFDC. De fet, i com a mostra de la implicació regional del conflicte, cada vegada que es produeixen combats al nord de Casamance, la població que es refugia a Gàmbia rep una proposta per a obtenir la nacionalitat gambiana. En altre ordre de coses, el Govern senegalès va crear a l'agost una cèl·lula d'alerta i prevenció de conflictes a la zona de Casamance, a través de l'Agència Nacional per al Rellançament de les Activitats Socioeconòmiques a Casamance (ANRAC), finançada pel Banc Mundial, i que inclou un suport a la desmobilització i reinserció de membres de l'MFDC. A més del Banc Mundial, que el 2004 va concedir un crèdit de 20 milions de dòlars per a la reconstrucció de Casamance. USAID ha invertit 15 milions de dòlars per a l'estabilització de la zona, incloent-hi activitats de reconciliació, diàleg i negociació, algunes d'elles en col·laboració amb les organitzacions PADCO i el *Karina Center for Peacebuilding*.

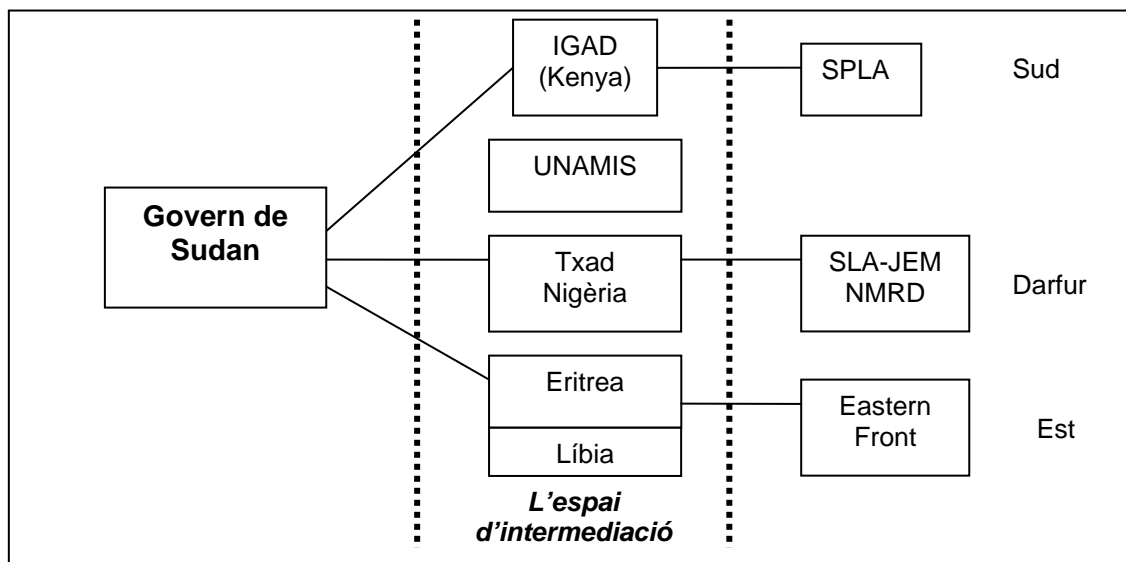
c) Banya d'Àfrica

Quant al procés de pau de **Somàlia** cal destacar que les **delegacions del Govern Federal de Transició (GFT)** encapçalada pel President del Parlament, S. Hassan Sheikh Aden, i del **Consell Suprem Islàmic de Somàlia (SICS)**, per les seves sigles en anglès), encapçalada pel seu vicepresident, A. Ali Umar, **van arribar a un acord de pau el 4 de setembre sota la mediació de la Lliga Àrab i la presència del President de Sudan**, O. Al-Bashir, a la capital sudanesa, Khartum. Segons l'acord, es comprometien a formar unes FFAA unificades i un nou cos de policia nacional entre les milícies del GFT, el SICS, i altres milícies; a respectar l'acord d'alto al foc signat el 22 de juny, que ambdues parts s'han acusat de violar, i a posar fi als suports externs que estaven agreujant la situació al país i a escala regional (el GFT compta amb el suport d'Etiòpia i el SICS de Eritrea). L'acord no especifica quan entrarà en vigor, i les parts van acordar que reprendrien les converses a final d'octubre a Khartum, per abordar la reconstrucció del país i el paper que haurà d'ocupar la comunitat internacional en el restabliment de la seguretat, amb l'espinosa qüestió del desplegament de la força internacional de pau de la IGAD. Posteriorment a la signatura de l'acord, el President del GFT, A. Yusuf Ahmed, va sofrir un intent d'assassinat a Baidoa, atribuït a la xarxa Al-Qaida. La UA, per la seva banda, va adoptar un pla de desplegament d'una missió regional de pau, amb uns 8.000 integrants i les sigles IGASOM, l'objectiu de les quals serà donar suport al Govern de transició i ajudar a estabilitzar el país implementant programes de DDR. El SICS s'ha negat sistemàticament a acceptar aquesta missió. Cal destacar, finalment, que el principal port i aeroport de la capital, Mogadiscio, van ser reoberts per primera vegada en 16 anys.

Els intents d'assolir un acord de pau amb tots els grups armats de **Darfur (Sudan)**, van continuar al llarg del trimestre, a pesar de nombrosos contratemps. A la primera quinzena de juliol, la nova aliança d'oposició armada *National Redemption Front (NRF)*, va atacar una ciutat a la regió nord de Kordofan, declarant trencada la treva de Darfur, establerta a l'abril del 2004, i la seva intenció d'arribar fins a la capital, Khartum. El grup estaria integrat pel JEM i diversos comandants dissidents de l'SLA, formació d'oposició amb major rellevància a la regió, així com pel partit polític *Sudan Federal Democratic Alliance (SFDA)*, per les seves sigles en anglès). En paral·lel, el President sudanès, O. Al-Bashir, va seguir negant-se a l'entrada de forces de l'ONU al seu país, encara que no va posar cap objecció que s'enfortís la missió de manteniment de la pau que la UA desenvolupa a Darfur. La negativa del dirigent sudanès està provocant una ruptura en el Govern d'unitat nacional, el Vicepresident del qual, S. Kiir, capdavanter de l'SPLM, dóna suport a l'entrada de les forces de l'ONU al país per a fer possible la pau a la regió

occidental sudanesa. També al juliol, **els grups armats d'oposició que es van negar a signar l'Acord de Pau per a Darfur en el mes de maig, es van reunir a Líbia amb el President M. Gaddafi**, amb la finalitat d'aconseguir que el líder libi intercedís per ells enfront del Govern del Sudan, que precisament va nomenar Conseller Presidencial M. Minnawi, President i Comandant en Cap de la facció del SLA signant dels acords de pau. A l'agost, la Lliga Àrab es va comprometre a finançar la missió de la UA per sis mesos més, i el Txad va detenir set líders del JEM, en un gest per impulsar les bones relacions reobertes recentment entre el Sudan i el Txad. Entre els detinguts es trobava el Secretari General del moviment i el cap de l'equip negociador. N'Djamena va anunciar que els detinguts serien lliurats a la UA. A principi de setembre, el Consell de Seguretat de l'ONU va aprovar una resolució presentada pels EUA i Regne Unit per al desplegament de tropes de la UNMIS en el territori de Darfur, abans de l'u d'octubre, augmentant els seus efectius amb 17.300 nous soldats i 3.300 policies, amb la finalitat de donar suport la missió de la UA, que actualment està treballant a la zona fins a finalitzar l'any. L'operació, no obstant això, només es farà efectiva amb el consentiment del Govern sudanès. A final setembre, finalment, el Viceprimer Ministre de Sudan, S. Kiir, es va reunir a Asmara, Eritrea, amb el recentment designat líder del grup armat d'oposició SLA, no signant de l'acord de pau, Ahmed Abdelshafi Bassey, triat després de l'expulsió d'Al-Nur. El líder del SLA es va mostrar disposat a conversar i negociar amb Khartoum, continuant amb les seves demandes d'una major representació a nivell nacional i de compensacions individuals per als desplaçats interns i refugiats.

En relació al procés de pau al **Sudan (Est)**, al juliol es va celebrar la segona ronda de negociacions entre el Govern sudanès i l'*Eastern Front* (EF) a Asmara, Eritrea, sense assolir grans avanços. El diàleg es va reprendre després que ambdues parts grups es reunissin amb el Govern d'Eritrea per negociar les seves demandes en matèries com repartiment de poder, administració, recursos, desenvolupament o seguretat. No obstant això les converses es van estancar davant l'exigència de l'EF d'obtenir el 60% de representació en el Govern regional, el 40% en el Govern d'Unitat Nacional i el 20% en l'Assemblea Nacional, a més d'un càrrec de Vicepresident. Per la seva banda, el Govern de Khartoum es va negar a acceptar aquestes demandes i va proposar gestionar una major autonomia per a la regió que permeti el Govern central seguir controlant la zona. A la segona quinzena d'agost, el diàleg reiniciat entre el Govern i l'*Eastern Front* a Asmara (Eritrea) va finalitzar amb avanços importants en temes referents al desenvolupament de la zona, si bé no es va arribar a acords pel que fa als fons que Khartoum destinarà als projectes o quan s'iniciaran. En la següent ronda els temes a tractar se centraran en la seguretat i acords militars, mentre que es deixa per a una última sèrie de reunions els temes concernents a la governabilitat i el repartiment de poder polític a l'Est. Així mateix, el conseller presidencial, M. Osman, va anunciar als mitjans que esperava aconseguir un acord final de pau en els últims dies d'octubre.

d) Grans Llacs i Àfrica Central

A **Burundi**, i després de diverses rondes de negociació a Dar es Salaam (Tanzània), **el Govern i les FNL d'A. Rwsa van signar un acord d'alto el foc definitiu el 7 de setembre**, amb la presència del Ministre d'Interior sud-africà i facilitador de la Iniciativa Regional per a la Pau a Burundi, C. Nqakula; del President ugandès, Y. Museveni, que presidia la Iniciativa Regional; de seu homòleg tanzà, J. Kikwete, que presideix el país amfitrió de les trobades; del burundès, P. Nkurunziza; del kenyà, M. Kibaki; del rwandès, P. Kagame; del congolès, D. Sassou-Nguesso (actual President de torn de la UA); del President de la Comissió de la UA, A.O. Konaré, i del Secretari General de l'ONU. L'acord definitiu, recolzat per l'ONU, es basa en l'Acord de Principis cap a una Pau, Seguretat i Estabilitat Duradora, arribat el 18 de juny, que establia el següent: 1) correcció de la qüestió ètnica, identificada com una de les principals causes del conflicte; 2) immunitat provisional per als membres de les FNL i la seva transformació en un partit polític; 3) repatriació de la població refugiada i tornada de la població desplaçada i reagrupada; 4) revisió de la composició de les forces de seguretat i defensa. En aquest sentit, s'espera que l'acord del 7 de setembre estableixi: 1) la fi de les hostilitats per ambdues parts; 2) l'engegada d'un programa de repatriació dels líders de les FNL a la regió dels Grans Llacs i de la diàspora, incloent-hi la seva protecció tant durant el trànsit com durant la permanència en el país; 3) el desarmament dels combatents de les FNL i el seu trasllat a les zones d'acantonament supervisades per l'ONU. Setmanes després, els mediadors en el procés de pau es van reunir a la capital per concretar com i quan es produirà l'acantonament i el desarmament de les FNL. El Govern burundès, per la seva banda, va sol·licitar a les Nacions Unides la substitució de l'actual Representant Especial del Secretari General de l'ONU al país, N. Satti, per qüestionar la investigació iniciada pel govern després d'un intent de cop d'Estat.

Respecte al procés de normalització de relacions entre el **Txad i el Sudan**, al juliol una delegació txadiana d'alt nivell encapçalada pel Ministre d'Exteriors, A. Allami, va visitar Khartoum per a transmetre al President sudanès, O. Al-Bashir, un missatge de bona voluntat del seu homòleg txadià, I. Déby, per millorar les relacions mútues. Aquesta visita es va produir després de la reunió mantinguda pels dos presidents a Banjul, afavorida pel president líbi, M. Gaddafi, durant la cimera de la UA. Els dos països van signar un acord en un intent de controlar la presència de grups rebels a la frontera que els uneix. Es crearà una comissió militar conjunta amb la finalitat d'impedir que els diferents grups armats travessin les fronteres i generin un augment de la conflictivitat en el país veí. **A final d'agost, el Txad i el Sudan van signar un acord marc de normalització de les seves relacions d'amistat i de bon veïnatge a N'Djamena**, després de diverses reunions de treball. Ambdues delegacions encapçalades pels seus respectius Ministres d'Exteriors, van dur a terme la primera reunió després de l'acord verbal arribat el 25 de juliol passat. Els aspectes més destacables de l'acord són el restabliment de les relacions diplomàtiques i consulars, el relançament de les àrees de cooperació comunes, l'establiment d'una comissió militar mixta i d'una força mixta que garanteixi la seguretat fronterera, la celebració de reunions cada sis mesos en alguna de les ciutats frontereres i la formació d'una comissió política mixta copresidida pels dos caps de la diplomàcia. En altre ordre de coses, el BM i el Govern txadià van arribar també a un nou acord sobre com i en què emprar els beneficis que el país obté per l'explotació del petroli. Després de sis mesos de tensions amb aquest organisme, el Txad va acordar destinar el 70% del seu pressupost a programes per a la reducció de la pobresa, a les àrees de salut, educació, agricultura, infraestructura, mediambient, desminatge i bon govern.

En relació als esforços per a normalitzar la situació en diverses regions de la **RD Congo**, especialment al districte d'**Ituri**, la MONUC va anunciar el desarmament i la desmobilització de 4.800 combatents al llarg dels mesos de juny i juliol, així com la recol·lecció de 2.400 armes. Entre els desmobilitzats, es trobava un dels líders de la milícia FNI, P. Karim, qui es va acollir a aquest procés després d'haver alliberat cinc membres de la MONUC. **Les tres principals milícies que operen a la regió est de la RD Congo, dintre de la coalició armada d'oposició MRC, van decidir depositar les seves armes**, facilitar el lliure moviment de les persones desplaçades a la zona per poder exercir el seu dret de vot i integrar-se progressivament en les forces armades del país, a canvi de l'amnistia per tots els seus membres. Aquest acord es va

assolir a través de la mediació de l'equip de pau de l'ONU a la zona. Setmanes més tard, no obstant això, el cap de les FFAA del districte d'Ituri va denunciar el rearmament de soldats desmobilitzats en poblacions properes a la capital, Bunia.

A **Uganda**, finalment, i després de realitzar-se diverses reunions a Juba (Sudan), mediades pel Vicepresident del sud del Sudan, R. Machar, i qüestionades per la falta de credibilitat i pes polític de delegació de l'LRA, **el Govern i el grup armat d'oposició LRA van arribar un acord de cessament d'hostilitats el 26 d'agost**, que va entrar en vigor tres dies després i amb una vigència de tres setmanes. Durant aquest període van continuar les negociacions amb l'objectiu d'aconseguir un acord de pau definitiu. La treva ha de ser revisada bisetmanalment. L'acord va ser signat pels representants d'ambdues parts, el Ministre d'Interior ugandès, R. Rugunda, i el cap de la delegació del LRA, M. Ojul, i supervisat pel Vicepresident del Govern del Sud de Sudan, R. Machar.

Acord entre el Govern d'Uganda i l'LRA, 26-8-2006

- 1) Obligació d'ambdues parts de posar fi a tota acció militar hostil, a qualsevol altra acció que pugui afectar les converses, i les campanyes de propaganda hostil a través de qualsevol mitjà.
- 2) Designació com a santuaris per a les forces de l'LRA dels llocs on aquests tenen bases, des d'on procediran a desplaçar-se a les àrees d'acantonament.
- 3) Selecció d'Owiny Ki-bul a l'estat d'Equatoria Oriental a la part aquest del riu Nil, i de Ri-Kwangba en l'estat d'Equatoria Occidental a la part oest del Nil, com les zones d'acantonament de l'LRA.
- 4) Garantia del Govern ugandès al lliure trànsit dels membres del LRA.
- 5) Supervisió i protecció de les àrees d'acantonament per part del sudanès SPLA i l'assistència alimentària per part del Govern del Sud del Sudan.
- 6) Pacte garantint que davant qualsevol fracàs de les converses, l'LRA podrà abandonar pacíficament les àrees designades.
- 7) Creació de l'Equip de Monitoratge del Cessament d'Hostilitats, que informará al mediador de l'evolució de la situació, i estarà liderat per un alt càrrec militar del SPLA designat pel govern del Sud del Sudan en consultes amb les parts; dos representants del Govern i de l'LRA, i dos oficials militars nomenats per la UA.

Dies després, centenars de membres de l'LRA van iniciar el seu desplaçament des de les seves bases a diverses zones del nord-est de la RD Congo, el sud del Sudan i el nord d'Uganda cap a les dues àrees d'acantonament al sud del Sudan estipulades per l'acord de cessament d'hostilitats. El President ugandès, Y. Museveni, va anunciar no obstant això que mantindria les acusacions de crims de guerra contra els líders de l'LRA fins que aquests signessin un acord de pau definitiu amb el Govern, moment en el qual Y. Museveni va afirmar que sol·licitaria al TPI la retirada de les acusacions i l'engegada de mesures alternatives, aplicant un sistema de justícia tradicional, i que consideraria la pròrroga de la data límit fixada per a la signatura d'un acord de pau fins que es produís una nova trobada amb el grup armat a Juba (Sudan).

e) Magrib i Nord d'Àfrica

En relació al procés de reconciliació promogut pel govern d'**Algèria**, el Ministre de l'Interior, N. Yazid Zerhouni, va assenyalar al juliol que unes 200 persones acusades de terrorisme s'havien acollit a la provisió de penediment recollida a la Carta per a la Pau i la Reconciliació Nacional, impulsada pel President i votada l'any passat en referèndum. A principi de setembre, el Govern va declarar que estava disposat a prorrogar l'amnistia que finalitzava el 31 d'agost, per no haver donat els resultats esperats, segons diversos analistes. Aquests opinaven que no ha proporcionat una millora substancial de la seguretat ni ha fomentat suficientment la rendició de suposats terroristes. Un dels últims a fer-ho va ser H. Hatab, fundador del Grup Salafista de Predicació i Combat (**GSPC**), vinculat a Al-Qaeda, i les autoritats van estimar que encara faltarien prop de 400 per fer-ho. Aquests combatents estarien situats a les zones muntanyenques de la Cabília (Tizi Ouzou, Bouira, Boumerdès), l'Est (Skikda, Jijel i Khenchela), l'Oest (Sidi Bel Abbès), i al Gran Sud. El GSPC segueix sent un grup molt actiu, fet que s'explicaria bé perquè el nombre dels seus integrants hauria estat subestimat o bé perquè continuen reclutant personal. L'amnistia també ha possibilitat la posada en llibertat de 2.200 islamistes. En cas d'una pròrroga, dictar-la correspondria al President A. Bouteflika.

L'excomandant de l'Exèrcit Islàmic de Salvació (FIS), M. Mezrag, va considerar que la Carta per a la Pau i la Reconciliació Nacional no era més que una part del procés de reconciliació que ha de dur a una amnistia general. Per la seva banda, l'excap de la delegació executiva d'aquest grup, R. Kebir, va retornar al setembre a Algèria, després de 14 anys d'exili a Alemanya.

Respecte al conflicte menor produït al nord de **Mali** quan al maig un grup de diversos centenars de Tuareg van assaltar unes casernes i van capturar armes i vehicles militars, a principi de juliol, **el Govern i els rebels Tuareg agrupats sota el nom d'“Aliança Democràtica del 23 de maig 2006 per al canvi” van signar a Algèria els “Acords d'Alger” o “Acords de pau, seguretat i desenvolupament de la regió de Kidal”**, que preveia la instal·lació d'un comitè de seguiment, i que van ser durament criticats per amplis sectors del país, en considerar que enterraven els acords ja signats el 1992, concedia privilegis a la regió de Kidal, es concedien primes molt elevades per a la desmobilització, no resolien el problema del bandidisme i, en canvi, s'incentivaven nous amotinaments. L'Acord d'Alger, a més, no va ser signat per alguns dels dirigents Tuaregs més coneguts.

Quant al conflicte del **Sàhara Occidental**, a final d'agost l'Enviat Especial del Secretari General de l'ONU pel Sàhara Occidental, P. Van Walsum, va visitar la capital marroquina, Al-Aiun i Tifariti. Aquesta visita es va inscriure en el marc de l'informe que el Secretari General de l'ONU havia de presentar davant el Consell de Seguretat de l'ONU, abans que finalitzi el seu mandat. Per la seva banda, el Representant Especial de l'ONU pel Sàhara Occidental, F. Bastagli, va arribar al final del seu mandat, iniciat a l'agost de 2005. En el seu acomiadament del càrrec, F. Bastagli va lamentar que el conflicte seguís obert en el plànol polític. A principi de setembre, finalment, cal destacar que el Govern marroquí va aprovar, a instàncies del Rei, un decret-llei que suprimia el servei militar, obligatori fins a llavors per als joves barons durant un any. Els fets es van produir dies després que es desmantellés una trama dins del cos militar i de la gendarmeria d'unes deu persones acusades de ser terroristes islamistes.

Amèrica

En relació als processos que es desenvolupen a **Colòmbia**, el Govern va anunciar que uns 12.000 paramilitars que no formaven part de les estructures armades deixarien de rebre subsidis, la qual cosa va generar protestes dels dirigents de les Autodefensas Unidas de Colòmbia (**AUC**). Per altra banda, el primer informe de seguiment dels 35.000 paramilitars desmobilitzats indicava que hi havia 541 presos, 236 morts i que no existia informació sobre 141 més. Un informe del Govern va assegurar a més que centenars de desmobilitzats del grup paramilitar AUC s'havien constituït en deu bandes armades noves en els últims sis mesos i que estaven vinculades al narcotràfic, el contraban i l'extorsió. Per la seva banda, el Defensor del Poble, V. Pérez, va assegurar que aquestes estructures criminals estaven en estat embrionari i que començaven a operar coordinadament, per la qual cosa va instar a les autoritats a dur a terme mesures dissuasòries de la seva consolidació. A l'agost, dirigents dels paramilitars es van reunir amb l'actual President de Costa Rica i Novel de Pau, Oscar Arias, per demanar-li el seu acompanyament en el procés de desmobilització que han realitzat amb el Govern de A. Uribe, a més de suport per a capacitació en temes de pau per a membres dels grups paramilitars desmobilitzats, així com les seves gestions per reviuir el Grup de Contadora com acompanyant de la pau a Colòmbia. O. Arias es va comprometre a tractar aquests temes amb el President A. Uribe durant la seva visita a Colòmbia per participar en la possessió del President en el seu nou mandat. Al setembre, el Govern va donar a conèixer els noms dels 2.695 paramilitars de les AUC desmobilitzats que podrien aspirar a ser jutjats sota els paràmetres definits per la Llei de Justícia i Pau. Entre ells hi figuraven 15 capitosts demanats en extradició pels EUA per delictes de narcotràfic. Segons el Vicepresident, F. Santos, seran els jutges els encarregats de determinar les persones elegibles. Els dirigents de les AUC estan reclosos per ordre presidencial al municipi de La Ceja (Antioquia) des del passat 16 d'agost, encara que encara hi ha diversos que no s'han lliurat a les autoritats.

Quant als contactes exploratoris que el Govern manté amb la guerrilla **ELN**, aquest grup va manifestar la seva disposició a assistir a una nova ronda de negociacions a Cuba a principi d'octubre, i va anunciar l'inici d'una Campanya Política per la Pau. Al setembre, l'ELN va

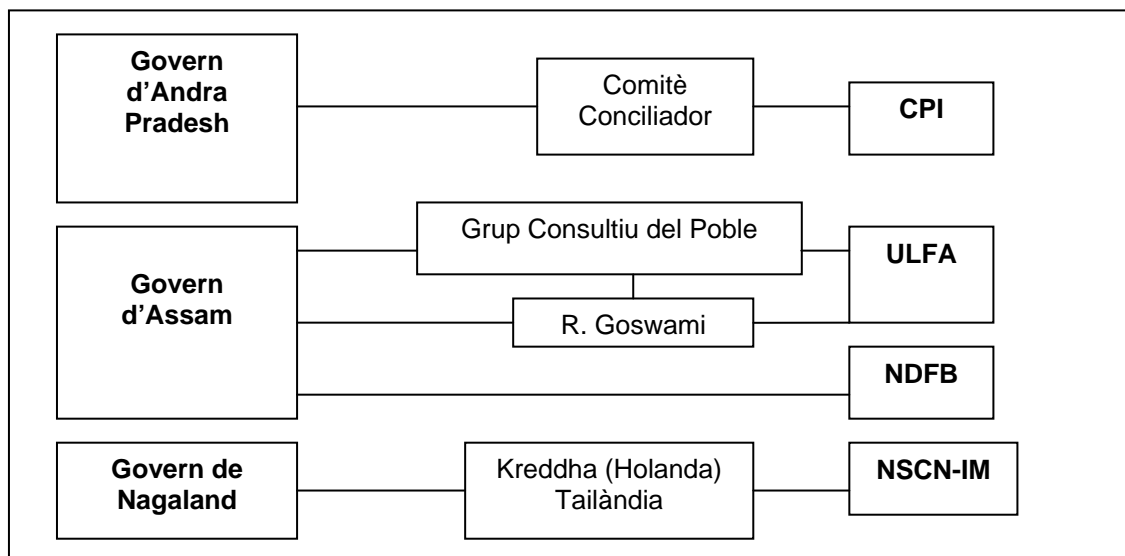

anunciar haver realitzat el seu IV Congrés com el seu màxim esdeveniment intern, en el qual van participar els comandants i delegats de totes les seves estructures guerrilleres. Les conclusions van insistir en la recerca d'una solució política al conflicte per a l'obtenció de la pau, entesa aquesta com la superació de les profundes desigualtats, la superació de la crisi humanitària i la construcció d'un "nou govern de nació, pau i equitat". A més van reiterar que la lluita política és la forma principal de lluita, inclosa la lluita electoral, per accedir a noves governabilitats locals i regionals. L'esdeveniment va ratificar la proposta de la Convenció Nacional com l'escenari democràtic incloent per construir un consens nacional per superar els greus problemes que viu el país. En aquest sentit, van convidar totes les forces polítiques i socials revolucionàries, patriòtiques i democràtiques a la unitat per enfrontar els reptes que demanda la construcció d'un nou país en pau i amb justícia social, i van reconèixer el Polo Democràtico Alternativo com l'única alternativa d'oposició a la dreta a Colòmbia. Així mateix van convidar la guerrilla de les FARC a treballar per la unitat del moviment insurgent sobre la base de les afinitats però amb respecte per les singularitats de cada organització. El negociador de l'ELN, A. García, va anunciar que proposaria al Govern una amnistia per a tots els presos polítics, la realització de la Convenció Nacional i l'estudi d'una agenda amb temes econòmics i socials per abordar la crisi del país i la superació de la guerra.

El fet més significatiu de Colòmbia, no obstant això, va ser l'inici d'acostaments amb la guerrilla de les **FARC** en finalitzar el trimestre, després de quatre anys sense negociació. Al juliol, el portaveu de les FARC, R. Reyes, va sol·licitar a la UE que retirés al seu grup de les llistes terroristes, i va convidar a aquest organisme europeu a cooperar en la recerca de camins per a la pau a Colòmbia. A principis de setembre, l'Alt Comissionat per a la Pau va impulsar la creació d'un únic front que permetés un canal únic de comunicació amb les FARC, grup que va aprofitar la celebració a l'Havana de la Cimera de Països No Alineats, per sol·licitar la seva col·laboració en la solució del conflicte armat, mostrant-se amatents a enviar emissaris a qualsevol país interessat o a rebre delegacions internacionals en els seus campaments. Dies després, el Govern colombià es va mostrar disposat a autoritzar una "zona de trobada" en el Departamento del Valle per a iniciar converses amb les FARC que permetin arribar a un acord humanitari i a l'inici d'unes negociacions polítiques amb aquest grup.

Àsia i Pacífic

a) Àsia Meridional

Respecte als diversos processos de pau que es desenvolupen a l'Índia, el Govern d'Assam va assenyalar al juliol que en les negociacions amb el grup armat d'oposició **ULFA** es podrien discutir totes les qüestions en el marc de la Constitució índia, i que aquestes negociacions podrien tenir lloc des del moment que l'ULFA designés al seu equip per a negociar. El Govern

indi va oferir també un corredor de seguretat al lideratge de l'ULFA. Després d'una reunió mantinguda amb la facilitadora del grup armat, l'escriptora M. R. Goswami, el Govern va instar al grup armat que es posés en contacte amb ells. No obstant això, l'ULFA va demanar garanties per escrit que en les negociacions s'abordaria la qüestió de la sobirania, i va tornar a demanar la posada en llibertat de cinc integrants del grup armat, així com informació sobre els combatents desapareguts. El Govern va destacar la importància que tingués lloc una comunicació directa amb el grup armat, ja que fins al moment aquesta interlocució sempre s'ha produït per mediació de la facilitadora o del Grup Consultiu del Poble (PCG, per les seves sigles en anglès) designat per l'ULFA. A l'agost, el Govern indi va assegurar que no podia procedir a l'alliberament immediat dels cinc membres del comitè central de l'ULFA, ja que havia de seguir els procediments legals establerts, i la decisió només podia ser presa per un tribunal. No obstant això, l'Executiu es va mostrar satisfet davant la crida a la contenció fet per l'ULFA als seus militants i al cessament de la violència, com a resposta a la suspensió de les operacions militars índies al territori, esperant que aquesta nova situació propiciés una solució permanent per al conflicte. És destacable que la treva oberta va ser la primera que afectava la totalitat del grup armat d'oposició ULFA en els seus 27 anys d'existència. Al setembre, el PCG va demanar la intervenció del Primer Ministre, M. Singh, per posar fi al bloqueig que travessava el procés de pau. L'ULFA va garantir que en el cas que els seus dirigents presos fossin excarcerats es garantiria la seva permanència al país, però no va acceptar les precondicions decretades pel govern per a la posada en llibertat d'aquests. Quant als acostaments amb el grup armat d'oposició **NDFB**, aquest va negar que anés a conformar un partit polític i va assenyalar que actualment estava centrant tots els seus esforços en el procés de pau amb el Govern. El NDFB va manifestar que les trobades que havia mantingut amb diversos partits polítics obeïen únicament a la intenció d'establir contactes de cara a assolir una solució política al conflicte bodo i obtenir suports per al procés de pau.

A l'Estat de **Nagalandia**, van continuar les reunions entre el Govern i el grup armat d'oposició **NSCN-IM**. A l'agost, ambdós van acordar a Bangkok estendre l'acord d'alto al foc per un any més.

Durant el trimestre van continuar desenvolupant-se les mesures de confiança a l'**Índia i el Pakistan**, malgrat l'atemptat que al juny va causar la mort de 200 persones en la ciutat índia de Mumbai. L'Índia va suspendre temporalment el procés i va demanar al Pakistan que prenguéss més mesures per a acabar amb el terrorisme. A l'agost, ambdós països van expulsar respectivament un diplomàtic de l'altre país, en una breu crisi diplomàtica. D'altra banda, S. Malik va reemplaçar A. A. Khan com a Alt Comissionat pakistanès per a l'Índia, el mandat de la qual finalitzava llavors. Cal destacar també que final d'agost, **el grup armat d'oposició Hizbul Mujahideen va afirmar que es comprometia a prendre totes les mesures necessàries per arribar a una solució a la disputa per Caixmir** que fos conforme als desitjos de la població d'aquesta regió. A més, el grup va respondre a les crítiques efectuades per altres grups armats en les quals s'assenyalava que les intencions reals de Hizbul Mujahideen eren les de fer crides per a un alto al foc, afirmant que no deixarien les armes fins que s'hagués resolt el conflicte. Hizbul Mujahideen va assenyalar també que qualsevol procés, incloent-hi un plebiscit i la desmilitarització de Caixmir, hauria de fer-se sota supervisió internacional. Al setembre, finalment, els mandatariis dels dos països van acordar reprendre les negociacions de pau, després d'haver mantingut la quarta trobada en dos anys, en el marc de la Cimera de Països No Alineats, a l'Havana.

El procés de pau del **Nepal** es va anar consolidant al llarg del trimestre, clarificant les funcions dels organismes que hi intervenen i les fases vinculades al desarmament. Al juliol, el Govern va dirigir una carta al Secretari General de l'ONU, convidant-lo a supervisar l'armament del **CPN** i de les FFAA. El CPN va anunciar una ampliació per tres mesos de l'alto al foc, per facilitar les converses de pau amb el Govern, i va reiterar el seu compromís irreversible en el procés de pau. **El Govern i els maoistes van arribar a un acord per a la supervisió de les armes, per mitjà de les Nacions Unides**, després d'una reunió entre el líder del CPN, Prachanda, i el Primer Ministre, G.P. Koirala. Posteriorment van acordar que les armes dels maoistes serien recol·lectades, mentre que les de les FFAA serien emmagatzemades en els seus barracots. A l'agost, el Cap de l'equip de l'ONU, S. de Mistura, va assenyalar que s'havien identificat

diferents àrees en les quals l'organització internacional podria contribuir: gestió de les armes i actors armats; assistència electoral; assistència en el monitoratge del codi de conducta; i expansió de les activitats de drets humans. També es va constituir el Comitè Nacional de Supervisió del Codi de Conducta de l'Alto al Foc (CCCNMC, per les seves sigles en anglès) i es van establir cinc subcomitès per facilitar el procés de pau. El negociador de pau del Govern, K. P. Sitaula, es va comprometre a mantenir les FFAA aquarterades mentre el CPN traslladés els seus efectius als campaments i fins a l'arribada d'un altre equip de l'ONU. El líder del CPN, no obstant això, va assenyalar que no confinaria els integrants del grup armat en centres d'acantonament ni es desarmaria fins que no s'arribés a un acord amb el Govern sobre qüestions polítiques clau. Al setembre, el Govern i el CPN van acceptar un esborrany de Constitució interina en el qual no s'inclouen qüestions polítiques sensibles, com el paper que haurà de jugar la monarquia, aspectes que seran abordats en un document diferent. La nova Constitució estableix que els drets sobirans i els poders executius resideixen en el poble i proposa la creació d'un comitè que supervisi les eleccions constituents. A final de setembre, finalment, es va acordar celebrar una reunió entre el Govern interí i el CPN, amb l'assessoria de les Nacions Unides, per tractar de la qüestió de les armes, la constitució interina i la conformació d'un nou Govern inclusiu.

El procés de **Sri Lanka**, per contra, va continuar en situació crítica al llarg del trimestre, amb enfrontaments entre les FFAA i el grup armat d'oposició **LTTE**, i a pesar que al juliol, el President M. Rajapakse va convidar l'LTTE a mantenir converses per discutir sobre el que l'LTTE volgués. El President va assenyalar que havia nomenat un grup d'experts integrat per diferents sectors socials perquè elaborés un pla de pau preliminar. L'LTTE, no obstant això, va afirmar que **els integrants de la missió de supervisió de l'alto el foc (SLMM) procedents de Dinamarca, Finlàndia i Suècia havien d'abandonar el país** abans de l'1 de setembre, ja que no podien ser considerats neutrals després que la UE hagués inclòs l'LTTE en la seva llista d'organitzacions terroristes. A l'agost, el Director Adjunt del Secretari de Pau del Govern, K. Loganathan, va ser assassinat després de rebre diversos tirs, en un atac que no va ser reivindicat per cap grup. Al setembre, l'ambaixador noruec H. Brattskar es va desplaçar a Kilinochi para reunir-se amb el líder polític de l'LTTE, S.P. Thamilselvan, en un esforç de refer el procés de pau després dels forts enfrontaments a l'est i nord del país. El Govern, no obstant això, va negar que anessin a celebrar-se negociacions incondicionals amb l'LTTE, després que l'Enviat de pau del Japó, Y. Akashi, hagués anunciat que Govern i LTTE havien manifestat la seva disposició a reprendre les converses de pau. A més, en el transcurs d'una trobada mantinguda pels donants, el Ministre de Desenvolupament Internacional noruec, E. Solheim, havia assenyalat que les parts estaven preparades per a una trobada que podria tenir lloc a principi d'octubre a Oslo. Un portaveu del Govern va assenyalar que això no havia estat acordat ni se'ls havia consultat res referent a això. En qualsevol cas, el President, M. Rajapakse, i el líder del principal partit de l'oposició, l'UNP, R. Wickremesinhe, es van reunir després que aquest últim afirmés que oferiria el seu suport al Govern per arribar a una solució al conflicte armat que afecta el país. Després de la reunió van anunciar que s'havia acordat la creació d'un comitè integrat per cinc membres de cada partit per formular un programa d'actuació amb l'objectiu d'arribar a un consens sobre quina hauria de ser la solució al conflicte armat.

b) Sud-est Asiàtic

A les **Filipines**, les negociacions entre el Govern i el **MILF** van sofrir retards per arribar a un acord sobre el domini dels territoris ancestrals, i es van produir alguns combats a l'illa de Mindanao, per la qual cosa no és previsible que s'arribi a un acord final abans d'acabar l'any. Fonts del MILF van assenyalar no obstant que no tolerarien violacions de l'alto al foc per part d'alguns suboficials del grup. A l'agost, el líder del MILF, E. al haj Murad, va afirmar que estaven disposats a abandonar la seva demanda d'independència, però que volien que sigui la població musulmana la que determini com governar-se. Va dir també que l'autonomia ha estat una estructura creada unilateralment pel govern. El líder del grup armat va assegurar que esperava que en la següent ronda de negociacions que es durà a terme a Malàisia, el Govern fes una nova oferta, i que el MILF demanaria que els colons cristians retornin les terres expropiades al poble Bangsamoro. Al setembre, el Govern filipí va preparar noves iniciatives per superar el bloqueig en les converses de pau amb el MILF i va anunciar una possible trobada entre les dues parts a l'octubre. Previ a l'anunci governamental, el MILF per la seva

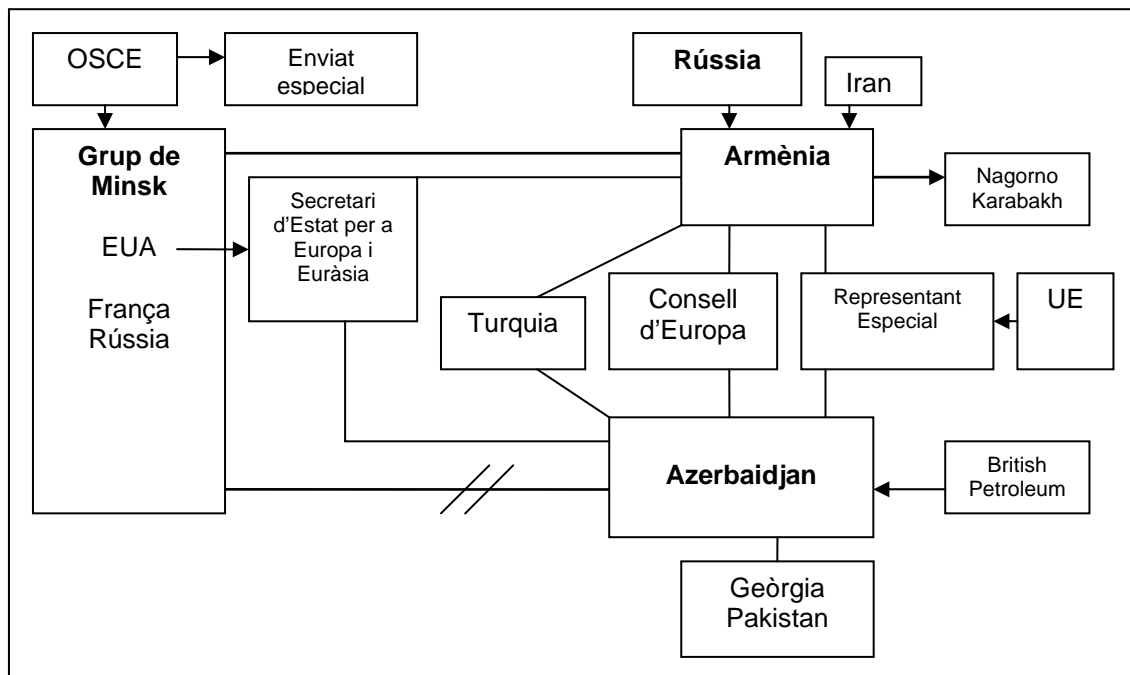

banda havia anunciat que reprendria les armes si no s'arribava a un nou pacte i havia criticat al Govern per falta de voluntat política. L'última ronda de diàleg es va estancar a principi de setembre per la qüestió dels drets dels territoris ancestrals. Per altra banda, el Consell Regional per a la Pau i l'Ordre de la Regió Autònoma de Mindanao Musulmà (ARMM) va fer una crida al Govern central i al MILF per involucrar a l'administració local en el procés de pau. Quant al procés amb el **NPA/NDP**, l'única cosa destacable en el trimestre és que el Govern i el Partit Comunista de les Filipines (PCF, braç polític del grup armat d'oposició NPA) van viatjar separatament a Oslo per reunir-se amb l'Executiu noruec, que exerceix les labors de mediació i tracta de desbloquejar les negociacions interrompudes el 2004. Després de la reunió, el Conseller Presidencial per a la Pau, J. Dureza, va declarar que existien possibilitats de reprendre les converses si el NPA complia determinades condicions, sense especificar quines. No obstant això, J. Dureza també va advertir que Manila prosseguirà la seva ofensiva legal i militar contra el NPA. Recentment, alts càrrecs del Govern també van denunciar el tactisme del NPA en les converses de pau.

Quant al compliment de l'acord de pau assolit a **Indonèsia (Aceh)** a l'agost de 2005, entre el Govern i el **GAM**, durant el mes de juliol el Parlament indonesi va aprovar per unanimitat, després de cinc mesos d'intenses deliberacions i un considerable retard, la nova legislació per Aceh, que donava rang de llei als continguts de l'acord de pau. Tant el GAM com diverses organitzacions de la societat civil van expressar la seva decepció i disconformitat amb la nova legislació per considerar que contravenia l'esperit de l'acord de pau i que és el fruit de l'acord entre les dues principals formacions polítiques de la cambra, ambdues **poc inclinades a concedir una àmplia autonomia a Aceh per temor a generar recels en altres regions del país**. El GAM va declarar que traslladaria el seu desacord amb la nova legislació a les instàncies encarregades de dirimir les disputes entre les parts, l'*Aceh Monitoring Mission* (AMM, que supervisa la implementació de l'acord des de setembre de 2005) i la *Crisi Management Initiative* (que va intervenir en les negociacions de pau), encara que també va declarar que renunciava definitivament a reprendre les armes. Les principals reserves que van expressar el GAM i organitzacions de drets humans es referien a la interferència del Govern central en les decisions de les autoritats regionals d'Aceh, el rol de les FFAA, el repartiment dels beneficis de l'explotació dels hidrocarburs i, sobretot, el fet que el Tribunal de Drets Humans sobre Aceh no tingui competència sobre els crims comesos amb anterioritat a la seva creació, de tal manera que no podran ser jutjades les violacions de drets humans durant el conflicte armat.

A **Myanmar**, el grup armat d'oposició **KNU va descartar a l'agost qualsevol possibilitat de negociació amb la Junta militar**, tot i que aquesta va fer una oferta informal de diàleg, assenyalant que perquè es duguin a terme converses de pau primer havien de cessar els atacs contra la població civil Karen. El grup armat va assenyalar que 20.000 persones de l'ètnia Karen s'han vist forçades a desplaçar-se en els últims mesos. A principi de setembre, les Nacions Unides van considerar la possibilitat que el Secretari General Adjunt de l'ONU per a Assumptes Polítics, I. Gambari, dugués a terme un nou viatge al país, després del que va efectuar al maig. Aquest anunci es va produir després que **l'Ambaixador dels EUA a l'ONU demanés al President del Consell de Seguretat que es dugués a terme una discussió formal sobre la deteriorada situació del país**. La Junta militar va rebutjar tal decisió d'incloure la qüestió de Myanmar en l'agenda del Consell de Seguretat de l'ONU, impulsada pels EUA. El Govern de Myanmar va expressar la seva confiança que la Xina, que va votar en contra de la inclusió de Myanmar en l'agenda del Consell, vetés finalment aquesta decisió. Deu països van votar a favor de debatre aquest tema, que va comptar amb el rebuig, a més de la Xina, de Rússia, Qatar i la RD Congo. Per altra banda, la Junta Militar va anunciar la represa del procés de Convenció Nacional al mes d'octubre, procés pel qual es pretén l'elaboració d'una nova Constitució.

Europa i Àsia Central

Les negociacions entre **Armènia i Azerbaidjan** pel futur de l'enclavament de Nagorno-Karabakh van continuar estancades al llarg del trimestre. Al juliol, el President àzeri, I. Aliyev, va assenyalar que les últimes propostes efectuades pel Grup de Minsk de la OSCE eren un reflex de la posició dels mediadors, però que no van ser acordades per les parts. La proposta comprèn la retirada de les tropes armènies de les zones àzeris ocupades, seguida d'una normalització de les relacions diplomàtiques i econòmiques entre ambdós països, el desplegament de forces de manteniment de la pau a la zona en conflicte i finalment una votació per a determinar l'estatus de l'Alt Karabakh. El mandatari àzeri va assenyalar que el primer pas per a la resolució del conflicte havia de ser la restauració de la integritat territorial del seu país i que aquesta qüestió no podia ser objecte de discussió. A l'agost, el representant especial del President de l'OSCE per al conflicte de Nagorno – Karabakh, A. Kasprzyk, va acusar Armènia de dur a terme una política de terra cremada en els districtes fronterers d'Azerbaidjan i la autoproclamada república Nagorno – Karabakh, davant el retorn dels àzeris que van abandonar les seves llars a la zona en el període 1990 – 1991. A pesar d'això, el Ministre d'Afers Exteriors armeni, V. Oskanian, va assegurar al setembre que el diàleg obert amb Azerbaidjan es trobava en un moment crucial, havent arribat a acords sobre les principis bàsics de la disputa. No obstant això, va advertir que qualsevol intent de Nacions Unides d'intervenir en les negociacions de pau suposaria el cessament de les mateixes, en referència a la **crida conjunta realitzada per Azerbaidjan, Geòrgia, Ucraïna i la República de Moldova a l'Assemblea General de l'ONU** perquè considerés el conflicte.

Respecte al procés de pau de **Xipre**, en la primera quinzena de juliol, i després de mantenir una reunió afavorida pel Secretari General Adjunt per a Assumptes Polítics de l'ONU, I. Gambari, els líders grecocipriota, T. Papadopoulos, i turcocipriota, M. Ali Talat, van acordar **iniciar un procés de negociacions tècniques** sobre qüestions que afecten la vida quotidiana dels ciutadans d'ambdues comunitats i simultàniament abordar qüestions de caràcter substantiu, amb la finalitat d'arribar a un acord integral per al futur de la illa. En la reunió també es va acordar un llistat de principis, entre els quals es trobava el compromís d'assolir la unificació de Xipre basada en una federació bizonal i bicomunal així com l'equitat política, tal com s'havia recollit en les resolucions del Consell de Seguretat de l'ONU. Prèviament a la reunió mantinguda amb I. Gambari, ambdós capdavanters s'havien trobat durant la presa de possessió del tercer membre del Comitè sobre Persones Desaparegudes de Xipre, G. Girod, del CICR. Entre les tasques del Comitè estan l'exhumació, identificació i tornada de les restes de les persones desaparegudes com a conseqüència del conflicte en les últimes dècades.

Els intents per a resoldre el conflicte de **Geòrgia** per la regió de **Abkhàzia** es van deteriorar durant el trimestre, en particular les relacions d'aquest país amb Rússia, i a pesar de les diferents propostes de pau plantejades en mesos anteriors. Al juliol, el Secretari General de l'ONU va nomenar J. Arnault cap de la Missió de l'ONU a Geòrgia (UNOMIG), en substitució d'H. Tagliavini. En la seva última compareixença, H. Tagliavini va assenyalar que s'havien aconseguit progressos importants en el diàleg entre les autoritats georgianes i els separatistes abkhazos, encara que va emfatitzar la importància del paper de la policia de l'ONU a la regió i la necessitat que aquesta pogués entrar en ambdues zones de conflicte. A l'agost, el President georgià, M. Saakashvili, va manifestar que el Govern progeorgià a l'exili des de 1990 seria traslladat al congost de Kodori, controlat per Tbilissi, però sense presència oficial governamental. M. Saakashvili va indicar que s'implementaria la jurisdicció georgiana a la regió. El Govern rus va advertir que aquestes mesures podrien derivar en enfrontaments armats, per la qual cosa va instar al Govern georgià a retirar les seves tropes de la zona fronterera amb Abkhàzia per evitar el conflicte. Poc després, el Ministre georgià d'Afers Exteriors, G. Bezhuashvili, va anunciar que presentaria un **informe demanant la retirada de les tropes de manteniment de la pau russes de les seves posicions en Ossètia i Abkhàzia**, i una revisió de l'acord de Sochi que va permetre el desplegament d'aquestes a la zona. El Govern abkhaz, per la seva banda, va anunciar que només reprendria les seves negociacions amb Geòrgia quan el Govern georgià es comprometia a retirar les seves tropes de la zona Alta de Kodori Gorge, respectant els acords arribats en 1994 que prohibeixen la presència de l'exèrcit de Geòrgia en aquesta àrea.

Quant al contenciós de Geòrgia amb la regió d'Ossètia del Sud, la situació es va deteriorar igualment a causa de les males relacions de Geòrgia amb Rússia, país que va realitzar exercicis militars al Nord del Caucàs. Geòrgia va acusar Rússia de pressió psicològica i de donar suport al líder de la milícia rebel que opera en el congost de Kodori. Al setembre, Tbilissi va condemnar la intenció de les autoritats de la autoproclamada regió autònoma d'Ossètia del Sud de celebrar un referèndum sobre la seva independència a final d'any, considerant que només conduiria a augmentar la tensió i desestabilitzar la situació en la zona, advertint que el resultat no gaudiria de reconeixement internacional. El Ministre d'Estat per a la Resolució de Conflictes, M. Antadze, va sol·licitar l'adopció d'un nou marc per a les negociacions amb Ossètia del Sud, al·legant que el diàleg liderat per Rússia entre representants russos, georgians, Ossetians del sud i Ossetians del nord, havia de substituir-se per unes negociacions bilaterals entre representants de Geòrgia i Ossètia del Sud, amb la mediació externa limitada a ser el garant que avaluï la implementació dels acords de pau.

Les rondes de negociació per definir l'estatus final de **Kosovo** van prosseguir sense resultat durant el trimestre. Rússia va mostrar la seva preocupació per no accelerar en excés el procés d'independència de Kosovo, considerant que l'orgull de Sèrbia havia estat ferit per la recent escissió de Montenegro i que una nova divisió podria situar els ultranacionalistes serbis en el poder. El Govern rus va apostar per una solució mútuament acceptable per a Belgrad i Prístina, però els dirigents serbis continuen advocant perquè Kosovo segueixi formant part del país. No obstant això **la UE i l'OTAN van apostar per celebrar el referèndum sobre la independència de la província kosovar abans que finalitzi aquest any**, i frenar així el risc que una nova explosió de violència es produeixi entre la població albanesa si continua endarrerint-se la data dels comicis. Al juliol es va produir la primera reunió en la qual responsables de Sèrbia i de Kosovo entaulaven converses directes des de juny de 1999. L'ONU pretén trobar una solució abans de final d'any, per la qual cosa M. Ahttisari presentarà una proposta al Consell de Seguretat de l'ONU per definir l'estatut de la província. La petició sèrbia era que totes les municipalitats poblades per serbis tinguin continuïtat territorial, requisit que no compleix l'oferta albanesa. Per la seva banda, el Representant Especial per a Kosovo del Secretari General de l'ONU, J. Rùcker, es va posicionar a favor de la integració de la minoria sèrbia, en comptes de l'aïllament.

A **Rússia (Txetxènia)**, encara que no existeix procés de pau, cal destacar que al juliol les autoritats russes es van atribuir la mort del capdavanter independentista txetxè, S. Basáyev, després d'una operació de les forces de seguretat que va tenir lloc en la veïna república de Ingushetia. Poc després, el Ministre d'Exteriors de la autoproclamada República Txetxena de

Ichkeria (ChRI), A. Zakayev, va anunciar la disposició de la resistència txetxena a participar en converses de pau a través d'un manifest adoptat a Berlín el 5 de juliol, i enviat als participants de la reunió del Grup dels països més industrialitzats (G8 més Rússia) que es va celebrar a Sant Petersburg (Rússia).

Orient Mitjà

A l'Iraq, i a pesar que al llarg del trimestre no van disminuir els atemptats mortals, van prosseguir els intents d'assolir una reducció de la violència, encara que sense resultats. Al juliol, el principal bloc sunnita en el Parlament, el Front de Concòrdia Nacional (FCN), va cridar a les Nacions Unides a desplegar una força de manteniment de la pau integrada pels països àrabs i islàmics com a mesura per frenar la violència sectària que sofreix el país. El FCN també va demanar la incorporació de més policia provinent de la minoria sunnita i de la seva presència en els punts de control, a més de fer una crida als líders xiïtes i sunnites de prevenir els enfrontaments. Segons el Primer Ministre, N. al-Maliki, **diversos grups iraquians, alguns d'armats, haurien expressat el seu interès cap el Pla de Reconciliació Nacional**, presentat el 25 de juny pel primer Ministre iraquità per minorar la violència sectària. En un comunicat conjunt de Bahrain, Egipte, Iran, Iraq, Jordània, Kuwait, Aràbia Saudita, Síria i Turquia, es va demanar una trobada entre els líders religiosos iraquians com a mesura d'unitat nacional, i el traspàs dels assumptes de seguretat al Govern iraquità. Egipte, per la seva banda, va precisar que no intervindria amb els grups insurgents iraquians, petició que alguns d'aquests haurien fet als Estats àrabs, segons fonts del Govern iraquità. El President iraquità, J. Talabani, i el Primer Ministre, N. al-Maliki, van anunciar finalment la formació d'una Comissió de 30 membres per a promoure la reconciliació nacional.

Respecte al conflicte entre **Israel i Líban**, l'últim episodi dels enfrontaments entre ambdós països es va iniciar el 12 de juliol de 2006, amb un atac d'**Hezbollah** sobre Israel amb coets i projectils de morter, en el qual van morir vuit soldats israelians i tres més van ser capturats. Israel va qualificar l'atac com un acte de guerra i va iniciar un procés d'escalada militar durant 33 dies. Les primeres iniciatives per a intentar solucionar el conflicte van sorgir a la Cimera del G-8 reunida a Sant Petersburg el dia 16 de juliol, on es va assolir consensuar un comunicat conjunt que cridava al cessament al foc i a l'alliberament dels militars israelians presoners. L'Alt Comissionat de la UE per a Afers Exteriors, J. Solana, també va efectuar una visita al Líban, acompanyat de l'Enviat Especial de l'ONU per a l'Orient Mitjà, T. Rod-Larsen. Per la seva banda, el Primer Ministre libanès, F. Siniora, va manifestar la seva disposició a desplegar tropes libaneses fins a la frontera amb Israel, per evitar les actuacions d'**Hezbollah**. També al juliol, la comunitat internacional es va reunir a Roma per intentar desbloquejar la crisi, però es va mostrar dividida en les seves posicions: mentre els líders àrabs i el Secretari General de l'ONU es van mostrar partidaris d'aturar el conflicte de forma ràpida a través d'una treva immediata, els EUA van considerar que calia buscar una solució durable, més enllà de la conjuntura del conflicte.

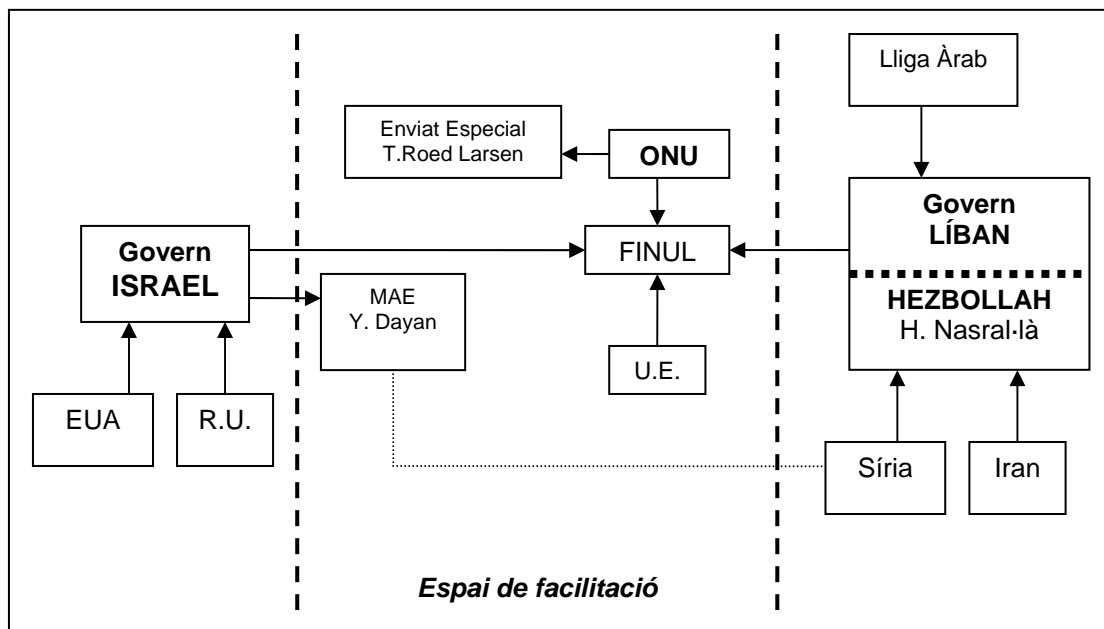
En dies posteriors, i malgrat les peticions del Secretari General de l'ONU perquè el Consell de Seguretat condemnés determinades actuacions israelianes, els EUA van vetar aquesta possibilitat. A pesar d'això, les gestions per resoldre el conflicte van tenir com a punt central el Consell de Seguretat de l'ONU, molt dividit en el tema. Els Estats Units i el Regne Unit van donar clarament el seu suport al Govern israelià, mentre França va criticar la desproporcionada actuació de les FFAA israelianes. El 12 d'agost de 2006, finalment, **el Consell de Seguretat de l'ONU va aprovar una resolució (la 1701), d'aplicació a partir del dia 14 d'aquell mes, que va posar fi a l'escalada de la violència**, i que es basava en la cessació total de les hostilitats, el desplegament de tropes libaneses en el sud, el reforç de la FINUL, la creació d'una zona desmilitaritzada, el desarmament de tots els grups armats, i impedir l'arribada de nou armament al Líban. Israel i **Hezbollah** van mantenir oberts els combats fins a l'últim minut en què havia de complir-se l'alto el foc previst en la resolució de l'ONU.

Després de l'aprovació de la resolució, van transcórrer algunes setmanes fins que diversos països, particularment europeus, decidissin aportar un nombre significatiu de tropes per a la

FINUL. Tres països de la UE (Itàlia, França i Espanya) van aportar el gruix dels efectius, després d'arribar a un acord sobre les normes d'enfrontament, que permetia donar la protecció necessària als soldats i clarificava els supòsits en que els cascos blaus podrien recórrer a la força letal. Des del primer moment, un dels aspectes més controvertits va ser el de com es podria assolir el desarmament d'**Hezbollah**, considerat pel mateix Primer Ministre libanès, com "un Estat dintre d'un Estat", i si aquest desarmament era factible sense donar una resposta global als diferents conflictes de la regió. En aquest sentit, en la primera quinzena d'agost, el Govern de Síria es va oferir per exercir la seva influència sobre els líders de **Hezbollah** a canvi de l'establiment d'una pau global a la zona, fet que va ser interpretat com un intent de condicionar aquesta cooperació a una negociació perquè Israel li retornés els Alts del Golàn. Els Ministres d'Exteriors de la Lliga Àrab, per la seva banda, a més d'expressar el seu compromís per ajudar a la reconstrucció del Líban, van discutir també a la fi d'agost sobre una pròxima proposta davant l'Assemblea General de l'ONU d'un pla de pau per a l'Orient Mitjà.

Finalment, en relació al conflicte entre **Israel i Palestina**, durant el trimestre no es va produir cap fet significatiu en relació al procés de pau, i els esforços van quedar centrats en la recomposició de les relacions entre Hamàs i Fatah. A l'agost, el líder del partit israelià d'oposició Meretz i impulsor de la Iniciativa de Ginebra, I Beilin, va cridar a la UE a celebrar una segona conferència de Madrid sobre l'Orient Mitjà a similitud de la celebrada en 1991 després de la guerra del Golf. Al setembre, el President palestí, M. Abbas, i el Primer Ministre, I. Haniya, van arribar a un acord per a la formació d'un Govern d'unitat nacional entre les seves dues formacions polítiques, Fatah i Hamàs respectivament. El Primer Ministre d'Israel, I. Olmert, i el seu homòleg palestí, M. Abbas, van expressar la seva disposició a trobar-se com més aviat millor i sense condicions prèvies. L'anunci, expressat primer per I. Olmert i després per M. Abbas, es va produir després de la visita del Primer Ministre britànic, T. Blair, a ambdós capdavanters.

Rehabilitació postbèlica i acompanyament internacional¹

- ❑ Es va posposar novament la data prevista per a les eleccions a Côte d'Ivoire per la falta de voluntat dels actors polítics implicats en el procés.
- ❑ El nou Govern electe de Macedònia va apostar per una línia d'aplicació de mesures destinades a la millora econòmica de la situació del país.
- ❑ El Consell de Seguretat de l'ONU va aprovar els termes de referència del nou fons per a la consolidació de la pau, amb l'objectiu de recaptar 250 milions de dòlars a través de donacions voluntàries.

En el següent capítol es recull l'evolució **trimestral de 20 països** considerats en fase de rehabilitació postbèlica. Atès que tant el conflicte com la manera que s'arriba a l'acord de pau o cessament d'hostilitats, així com el seu contingut determinen l'evolució d'aquest període, els països considerats en aquesta fase s'han analitzat **seguint l'indicador número 4** utilitzat per a l'elaboració de l'Informe Alerta² i s'han classificat per continents. Finalment, s'inclou un apartat que recull les **iniciatives internacionals més destacades** des del punt de vista de l'acompanyament internacional.

Quadre 4.1. Classificació dels països en rehabilitació postbèlica			
Grup	Inici	País	Evolució durant el trimestre
1.	1994	Rwanda	Avanç: S'adopta una política sobre ajuda exterior com a marc de referència per assenyalar als donants les prioritats de finançament del país.
	1995	Bòsnia i Hercegovina	Avanç: Els partits polítics van iniciar les preparacions de cara a les eleccions generals que tindran lloc el mes d'octubre que ve.
	1996	Guatemala	Estancament: Els partits polítics van iniciar il·legalment la campanya electoral de cara a la celebració dels futurs comicis.
	1997	Tadjikistan	Deteriorament: L'apatia de la població davant la situació política afavoreix el control exhaustiu del Govern.
	1999	Sèrbia (Kosovo) ³	Deterioració: Van continuar les converses sobre l'estatut sense que aquestes arribessin a alguna conclusió.
	1999	Timor- Leste	Avanç: Es va triar un nou Govern que continuarà comptant amb el suport de les Nacions Unides més des dels bons oficis que des de la intervenció.
	2001.	Sierra Leone	Avanç: Es va fixar la data del 28 de juliol de 2007 per a la celebració d'eleccions.
	2001.	Macedònia, ERY	Avanç: Els resultats electorals compten amb beneplàcit de la comunitat internacional.
	2003	Libèria	Avanç: Van continuar els avanços positius que s'estan produint des de l'elecció de la nova Presidenta, E. Jonsón-Sirleaf.
	2005	Indonèsia (Aceh)	Avanç: L'Aceh Monitoring Mission (AMM) va estendre el seu mandat fins al mes de desembre.
2.	1999	Guinea Bissau	Estancament: Es va anunciar la data de principis novembre de 2006 com la més probable per a la celebració d'una conferència de donants en Ginebra
	2000	Eritrea	Estancament: La demarcació fronterera va continuar estancada i el Govern va continuar restringint la capacitat de moviment de la UNMEE.
	2002	Angola	Estancament: el President, J. E. Dos Santos, va continuar sense determinar una data per a la celebració de les eleccions

¹ S'entén per rehabilitació postbèlica l'acció coordinada de diversos actors primaris, secundaris i terciaris, amb o sense mandat o lideratge internacional, encaminada a abordar el manteniment de la seguretat; les prioritats de caràcter humanitari i el reassentament de les persones desplaçades o refugiades; la reconstrucció física i dels serveis institucionals bàsics; la resolució de les incompatibilitats de fons (normalització socioeconòmica, democràtica i institucional); la reconciliació, el respecte dels drets humans i la lluita contra la impunitat; la dimensió regional i la reincorporació als fóruns i organismes internacionals i l'apoderament de la societat civil i la construcció de bon govern a través de l'acompanyament internacional.

² Indicador número 4: 1) Països o territoris en els quals existeix un acord de pau que evoluciona raonablement bé, o que han arribat al cessament de les hostilitats, ja sigui com resultat de la victòria d'una de les parts o per mediació de tercers; 2) Aquells en els quals existeix un acord de pau o cessament d'hostilitats que evoluciona negativament, la qual cosa dificulta les tasques de rehabilitació postbèlica; 3) Els països o territoris que encara es troben en fase bèlica, però en els quals existeix una considerable ajuda internacional de caràcter postbèlic, que moltes vegades s'utilitza com a incentiu per a facilitar la consecució o el compliment d'un acord que permeti posar fi a les hostilitats.

³ 'Sèrbia i Montenegro (Kosovo)' passa a ser denominat 'Sèrbia (Kosovo)' a causa de la separació formal entre 'Sèrbia' i 'Montenegro' després del referèndum d'independència celebrat en aquest últim territori el 21 de maig de 2006 i després de l'ingrés en les Nacions Unides del nou Estat de Montenegro el 28 de juny de 2006.

	2003	Congo	Avanç: Es va engegar una campanya de sensibilització sobre procés de desarmament de manera paral·lela a l'inici del DDR.
	2003	Côte d'Ivoire	Deteriorament: Es deté el procés de desarmament i es produeixen enfrontaments durant les audiències destinades a determinar la ciutadania de la població.
	2005.	Sudan (Sud)	Avanç: Les Nacions Unides van engegar una estació de ràdio a Juba per informar a la població sobre procés de construcció de pau.
	2004	Haití	Avanç: Els donants van mostrar de nou el seu suport al procés de rehabilitació en la sisena conferència de donants que se celebra des de 2004.
3.	2001	Afganistan	Deteriorament: H. Karzai, va restablir en el poder a dos exgovernadors acusats de corrupció per lluitar contra les milícies talibanes al sud del país.
	2003	RD Congo	Deteriorament: La necessitat de celebrar una segona volta d'eleccions va provocar l'enfrontament entre els partidaris de J. Kabila i J. P. Bemba,
	2003	L'Iraq	Deteriorament: El Govern va promoure el Pacte Internacional per assolir una nova aliança amb la comunitat internacional.

4.1. Anàlisi de països

A continuació es fa una descripció dels països considerats en fase de rehabilitació classificats per continents.

Àfrica

a) Àfrica Austral

A **Angola**, el President, J. E. Dos Santos, va continuar sense determinar una data per a la celebració de les **eleccions**. A pesar d'això, el Govern no ha rebut cap pressió de la comunitat internacional perquè acceleri aquesta decisió. Aquesta circumstància va influir perquè els **donants** no financessin projectes destinats a informar i educar a la societat civil sobre procés electoral. Donada la falta d'accés a la informació a les províncies i el trauma de la població associat amb la celebració d'eleccions, aquests programes són de vital importància per a aquests comicis. Quant al **procés de repatriació** dels 29.000 refugiats angolesos que encara estaven a Zàmbia, liderat per l'ACNUR i l'Organització Internacional per a les Migracions (OIM), l'Executiu angolès i els EUA van aportar vuit milions de dòlars per dur-lo a terme, concloent-se aquest procés a la fi del trimestre. Quant al **desminatge**, el Ministre d'Assumptes Socials, J. B. Kussumua, va sol·licitar el suport de la comunitat internacional per a ampliar les zones netes de mines en el país i facilitar així la reconstrucció de ponts i carreteres. Segons el President, J. M. Dos Sants, les eleccions no podran celebrar-se fins que s'hagi completat el desminatge de les principals carreteres i vies de tren, que es calcula finalitzarà durant la segona meitat de 2007. Finalment, Angola va ser triada per presidir el Comitè d'Organització de la Comissió per la Consolidació de la Pau de l'ONU⁴ durant un any.

b) Àfrica Occidental

A **Côte d'Ivoire**, el procés d'identificació **dels ciutadans** ivorians va continuar estancat i el procés de desarmament malgrat haver-se iniciat es va veure interromput per la falta de voluntat política dels actors implicats en aquest procés, malgrat els avanços positius que es van produir a l'inici del trimestre. El Grup de Treball designat per les Nacions Unides per supervisar l'aplicació de la resolució 1633 va assenyalar que serà impossible que se celebri les **eleccions** en la data prevista de 31 d'octubre si aquests dos processos no avancen. Els esdeveniments d'aquests últims mesos van posar de manifest que el Primer Ministre, C. K. Banny, va continuar sent incapaç de facilitar el procés que ha de conduir a la celebració de les eleccions, malgrat els poders dipositats en ell. Com a resultat C. K. Banny va començar a ser vist com un còmplice del President, L. Gbagbo, més que com el mediador neutral que li va valer el suport dels grups d'oposició i la comunitat internacional.

⁴ Vegeu Baròmetre 9 i Escola de Cultura de Pau; *Alerta 2006! Informe sobre conflictes, drets humans i construcció de pau*. Editorial Icaria, 2006.

A **Guinea Bissau** es va celebrar la sisena **trobada de Comunitat la Comunitat de Països de Llengua Portuguesa (CLPC)** en què es va nomenar al responsable de l'Executiu, J. Bernardo "Nino" Vieira, President de la CLPC. Durant la reunió els vuit països que componen aquesta Comunitat van realitzar una sèrie de compromisos encaminats a ajudar al país en la seva lluita contra la pobresa i la fam de cara a assolir els ODM per al 2015. D'altra banda, s'hi va anunciar la data de principis de novembre de 2006 com la més probable per a la celebració d'una **conferència de donants** a Ginebra, que fins al moment s'ha posposat a causa del estancament del procés. Finalment, la capital, Bissau, va ser declarada espai lliure de mines després d'una operació duta a terme per dues ONG.

A **Libèria** es va celebrar una conferència de donants o "**Partnership Meeting**" a mitjan de juliol amb l'assistència de membres del Govern de Libèria i representants de la comunitat de donants, que van donar la benvinguda a l'agenda per al desenvolupament elaborada per la Presidenta, E. Johnson-Sirleaf. Aquesta agenda marca nous objectius per al país que van més enllà dels assenyalats per l'Acord d'Accra, que des del punt de vista de la comunitat internacional ja s'han assolit. Per tant, aquesta Conferència ha estat un exercici **per assenyalar els assoliments arribats pel nou Executiu**, en el poder des de fa sis mesos, i avaluar la capacitat d'implementació del Govern, així com la velocitat amb la qual es produeixen resultats tangibles per a la població. Finalment, es va decidir que se celebraria una conferència de donants més àmplia a mitjan d'octubre a Washington, on s'espera que els donants realitzin compromisos financers per donar suport aquesta agenda.

A **Sierra Leone** es van produir tres esdeveniments rellevants durant el trimestre. D'una banda, el President, A. T. Cava, va fixar la data **de les eleccions** per al 28 de juliol de 2007 i va sol·licitar a la Comissió Electoral Nacional que determinés una data per a l'inici de la campanya electoral. En aquest sentit, alguns partits, entre ells el partit en el poder SLPP, van ser acusats d'haver iniciat la campanya electoral de manera il·legal. D'altra banda, Sierra Leone va ser **un dels països triats per la Comissió per la Consolidació de la Pau** de les Nacions Unides per incloure en el seu programa de treball per aquest any, potenciant així l'atenció de la comunitat internacional. Amb aquest motiu es va dur a terme una conferència sobre l'Estratègia per la Consolidació de la Pau a Sierra Leone en la qual van participar l'UNIOSIL, el Govern i l'organització *Conflict Prevention and Peace Forum*. I, finalment, el Secretari General de l'ONU, K. Annan, va visitar el país per segona vegada⁵ per consultar amb el Govern les necessitats del país per continuar la labor de consolidació de la pau. En aquest sentit, en un informe elaborat per les Nacions Unides van continuar assenyalant-se la lluita contra la corrupció, la qüestió de l'atur, i la necessitat d'estimular el creixement econòmic com els **principals desafiaments** per a la consolidació de la pau⁶.

c) Banya d'Àfrica

A **Eritrea** va continuar la situació d'estancament que caracteritza el desenvolupament d'aquest procés sense que s'albirés cap avanç. Durant el trimestre van continuar les negociacions per superar aquesta situació entre els membres de la UNMEE i el Govern d'Eritrea⁷. El Representant Especial Adjunt del Secretari General, A. Ennifar, va continuar actuant com a oficial al càrrec de la missió després de la sortida de la UNMEE de l'anterior Representant Especial del Secretari General de l'ONU.

El **Sudan (Sud)**, les males condicions existents en els llocs de tornada va motivar que les agències operacionals de les Nacions Unides centressin més les seves activitats en aspectes relacionats amb la reintegració de les persones retornades en detriment del foment de la tornada de les persones desplaçades o refugiades. D'altra banda, la implementació del **procés de desarmament** va incrementar les tensions entre els grups, la qual cosa va motivar que set zones del país fossin posades en estat de màxima alerta per qüestions de seguretat. També durant el trimestre es va debatre la capacitat del Govern interí per gestionar els **beneficis**

⁵ La primera visita del Secretari General va tenir lloc el 2000.

⁶ Vegeu "Segon informe del Secretari General sobre l'Oficina Integrada de les Nacions Unides a Sierra Leone" S/2006/695 de 29 d'agost de 2006 a:

<http://daccessdds.un.org/doc/UNDOC/GEN/N06/478/31/PDF/N0647831.pdf?OpenElement>

⁷ Per a més informació vegeu l'apartat de processos de pau.

obtinguts pel petroli i les **donacions** internacionals, encara que cal assenyalar que, fins al moment, tan sols s'ha fet efectiu el 56% dels diners compromesos. D'altra banda, Sud-àfrica, com a President del Comitè Ministerial de la Unió Africana para la Reconstrucció Postconflicte⁸, va engegar una sèrie de seminaris de construcció de **capacitats de bon govern** i administració per alguns grups de l'SPLM. Finalment, les Nacions Unides va inaugurar una **estació de ràdio a Juba** amb l'objectiu de donar a conèixer a la població tots els aspectes relacionats amb el CPA i la seva implementació. És necessari assenyalar que l'engegada d'una iniciativa similar en el nord va ser bloquejada, posant de manifest les tensions existents entre les Nacions Unides i el Govern de Khartum.

d) Grans Llacs i Àfrica Central

Al **Congo**, el Ministeri d'Assumptes Socials, Solidaritat, Acció Humanitària i Assumptes Familiars va signar un acord amb el PNUD per a l'engegada d'un projecte per facilitar la **reintegració socioeconòmica de grups de persones vulnerables**. La suma del projecte ascendeix a 21 milions de dòlars, que seran aportats pel banc Africà per al Desenvolupament. Aquest projecte forma part de l'Estratègia del país per la Reducció de Pobresa. D'altra banda, durant el trimestre i en paral·lel a l'inici del **Programa Nacional per al Desarmament la Desmobilització i la Reintegració**⁹ es va engegar una campanya de sensibilització l'objectiu de la qual era donar a conèixer el programa de DDR a la societat civil i el Govern. En la campanya van participar-hi parlamentaris, personal de les administracions descentralitzades, representants de les comunitats de tornada i líders religiosos, qui a partir d'ara seran responsables d'identificar i tractar de resoldre qualsevol conflicte que pugui sorgir a nivell local durant el procés d'implementació del programa de DDR. Finalment, i quant a la **cooperació regional**, el Govern congolès va signar un acord de cooperació militar amb Angola pel qual les FFAA d'ambdós països intercanviessin experiències militars i de seguretat en la frontera entre els dos països.

A la **RD Congo**, durant el trimestre es van celebrar **eleccions** presidencials i legislatives de manera pacífica i d'acord amb els estàndards internacionals, segons els equips d'observadors. Encara que sí que es van registrar algunes anomalies i irregularitats, segons han assenyalat algunes organitzacions internacionals, en un nombre de col·legis electorals, que van acollir prop del 70% d'un total de 25 milions de persones registrades que van acudir a votar. No obstant això, l'anunci de la necessitat de celebrar una segona volta després de la conclusió de l'escrutini, va provocar l'enfrontament entre la guàrdia presidencial de J. Kabila, el qual va obtenir gairebé el 45% dels vots, i els partidaris de J. P. Bemba, el qual obtenir el 20% dels vots. L'enfrontament va forçar un acord d'alto el foc amb equips de verificació composts pels principals actors de seguretat presents en la capital¹⁰. Alguns analistes van assenyalar que una eventual victòria d'un dels candidats pot ser violentament disputada pel contendent que no assoleixi els seus objectius electorals.

A **Rwanda**, el Govern va adoptar la **primera política sobre ajuda exterior** del país, en la qual s'incorporen molts elements de la Declaració de París¹¹. Aquesta política és un marc de referència establert per l'Executiu rwandès per assenyalar als donants quines són les prioritats de finançament i millorar la gestió i organització de l'ajuda rebuda per part del Govern. L'objectiu d'aquest nou sistema és potenciar l'apropiació nacional de les activitats de desenvolupament en les quals s'inverteixen aproximadament més de 400 milions de dòlars que Rwanda rep en concepte d'ajuda exterior anualment. Encara que, aquesta nova política continua sense donar resposta a la falta de coordinació existent entre el poder central i els Governos locals, qui al seu torn també reben directament contribucions financeres per part dels agents de desenvolupament i els donants. Finalment, cal assenyalar que, després d'haver estat cancel·lada el seu deute extern, Rwanda no pot actualment sol·licitar préstecs, per la qual cosa

⁸ Aquest Comitè Ministerial inclou els Ministres d'Afers exteriors de: Sud-àfrica, Etiòpia, Algèria, Egipte, Gabon, Kenya, Nigèria, Senegal i Sudan.

⁹ Vegeu apartat de desarmament.

¹⁰ Cada equip de verificació consta d'un oficial de la MONUC, un oficial de la força militar de la UE present, l'exèrcit nacional i dos membres de la guàrdia de J. P. Bemba i J. Kabila, respectivament.

¹¹ Declaració de París sobre l'eficàcia de l'ajuda al desenvolupament. Un acord internacional signat al març de 2005, pel qual més d'un centenar de caps de Govern, responsables d'agències i altres oficials per a fomentar l'apropiació, harmonització i mútua responsabilitat de l'ajuda al desenvolupament %[...].

necessita l'aportació de contribucions sense compromís de devolució amb les quals pugui garantir la cobertura dels serveis bàsics dels ciutadans rwandesos.

Drets de propietat sobre la terra

Durant la Conferència Regional per als Grans Llacs els països assistents van signar un esborrany de legislació per regular la propietat sobre la terra i béns immobles. Aquest document és un pas molt positiu per acabar amb les disputes sobre la terra i les propietats que es produeixen als països que emergeixen d'un conflicte armat. L'objectiu de la llei és garantir els drets de propietat de les persones retornades i desplaçades internes, així com protegir-les del pillatge, la destrucció i el robatori, i servirà de referència per a la seva aplicació en els diferents països de la regió; països com Burundi, la RD Congo, la R. Centreafricana, Rwanda i Uganda, que van assistir a la Conferència, organitzada per les Nacions Unides i la Unió Africana, amb representants de: Angola, Burundi, R. Centreafricana, RD Congo, Kenya, Rwanda, Uganda, Sudan, Tanzània i Zàmbia.

La majoria dels països manquen de lleis adequades que regulin la propietat de la terra i existeixen molts buits en la legislació que deixen la porta oberta als abusos. A pesar que aquest esborrany suposa un avanç, és necessari precisar que tots aquests països són Estats part del Pacte Internacional de Drets Econòmics, Socials i Culturals i de la Carta Africana de Drets Humans dels pobles on ja es recullen el dret a la propietat i a l'habitatge i a la seguretat jurídica de la tinença. Per tant, aquests Estats ja ostentaven una obligació jurídica de compliment d'aquests drets i de protecció de les víctimes. Si bé aquesta iniciativa suposa un senyal positiu per tractar un dels principals problemes que s'afronten en els processos de rehabilitació postbèlica, la seva existència no és una garantia d'aplicació ja que la seva aplicació i engegada segueix dependent de la voluntat i el compromís dels països.

Amèrica

A **Guatemala** els partits van donar inici als actes de precampanya electoral amb vista a les eleccions que tindran lloc l'any que ve, malgrat que aquests estan prohibits fins que el període de campanya electoral es determini oficialment. Les organitzacions polítiques van encobrir aquests actes preelectorals com campanyes d'afiliació. En aquest sentit tan sols dos dels 18 partits que es preveu que es presentaran a les pròximes eleccions no van arribar al mínim de 15.220 afiliats previst per llei. La majoria d'aquests partits estan vinculats amb empresaris i han tingut participació en la gestió de Governos anteriors. Quant a la intenció del lideratge indígena de construir un partit indígena maia per concórrer a les eleccions, aquest no es concretarà abans del procés electoral previst per a 2007.

A **Haití**, durant el trimestre el Consell de Seguretat de l'ONU va renovar el mandat de les **forces de manteniment de la pau** per sis mesos més, malgrat que el Secretari General havia sol·licitat una ampliació de 12 mesos, mantenint els efectius en 9.000. La **inseguretat** persistent al país va ser el principal impediment per a l'engegada de projectes més propis de la rehabilitació. El fet que no s'hagin incrementat els efectius destinats a la seguretat no va impedir, no obstant això, que seguissin creixent les aportacions econòmiques, la qual cosa va mostrar una vegada més la descoordinació entre seguretat i desenvolupament. En aquest sentit, durant la celebració aquest trimestre de la sisena **conferència de donants** des de 2004, els donants es van comprometre a aportar 750 milions de dòlars, una xifra menor que la sol·licitada pel govern de 7.000 milions de dòlars, per finançar un pla quinquennal de desenvolupament per al període 2006-2011. D'altra banda, la Comissió Europea va adoptar un programa de suport **pressupostari** per valor de 10,2 milions d'euros per a Haití per garantir la continuïtat del programa macroeconòmic i financer del Govern, pel qual l'Executiu ha d'assolir millor la governabilitat, reduir la pobresa i assolir l'estabilitat macroeconòmica. En aquest sentit, el **Fons Monetari Internacional** (FMI) va declarar que Haití podria ser considerat sota la iniciativa del FMI de Països Altament Endeutats (HIPC).

Àsia i Pacífic

A **Tadjikistan** les organitzacions internacionals van continuar organitzant activitats per promoure els principis democràtics del procés electoral, la reforma del sector judicial i el desenvolupament de la societat civil. D'altra banda, l'organització *Freedom House* va publicar

un informe¹² en el qual va destacar l'apatia **de la població cap a la situació política**, sent les seves principals preocupacions el manteniment de la pau i l'estabilitat, mentre el Govern va continuar adoptant una actitud cada vegada més autoritària. Entre algunes de les mesures de control adoptades per l'Executiu que reflecteixen el seu **creixent autoritarisme** es podrien destacar; els sistemes de registre imposats a les ONG, la repressió contínua dels mitjans de comunicació pluralistes no afins al règim o les accions desplegades contra possibles adversaris polítics de cara a les eleccions presidencials previstes per a novembre d'aquest any.

A **Timor- Leste**, J. Ramos Horta, antic Ministre d'Exteriors, va prendre possessió del càrrec de Primer Ministre després de la dimissió de M. Alkatiri, a conseqüència dels enfrontaments que van tenir lloc el trimestre passat després de l'expulsió de prop de 600 soldats¹³. És necessari assenyalar que les causes **subjacents** que van provocar aquest **esclat de violència**; com l'enfrontament entre les FFAA i les forces policials, les friccions entre els districtes orientals i occidentals, així com el gran nombre d'armes existents en mans de civils van continuar sense resoldre's, malgrat el nomenament del nou Executiu, segons va assenyalar en el seu últim informe el Secretari General de l'ONU¹⁴. En aquest informe també es van definir les funcions que ocuparà la nova missió, UNMIT, després de la **conclusió del mandat de la UNOTIL** a final d'agost. La labor principal del Representant Especial de Secretari General de l'ONU en un futur serà de bons oficis i suport al diàleg polític i la reconciliació, així com la coordinació de l'assistència global de la comunitat internacional, deixant el lideratge de les accions a dur a terme per resoldre algunes de les dificultats identificades en mans dels timoresos amb el suport de la comunitat internacional. El nou Govern disposarà de nou mesos abans de la celebració de les primeres eleccions parlamentàries que se celebraran després de la independència.

A **Indonèsia (Aceh)**, durant el trimestre l'*Aceh Monitoring Mission (AMM)* va **estendre el seu mandat** fins al mes de desembre. El motiu per a això va ser el retard de la data per a la celebració de les **eleccions** locals, previstes inicialment per al mes d'agost, però que finalment tindran lloc a mitjan de desembre. Amb motiu dels comicis es preveu un increment de les forces policials a la província, malgrat que l'acord de pau assenyala com un dels seus objectius la reducció dels efectius policials. Finalment, l'aprovació per part del Parlament indonesi de la **nova legislació** per a Aceh va provocar les crítiques del GAM i de les ONG en contravenir alguns dels punts recollits en l'acord de pau signat entre el GAM i el Govern. Entre altres aspectes van denunciar el fet que el Tribunal de Drets Humans amb jurisdicció en la província, segons l'aprovat pel parlament, no tindrà competències sobre els crims comesos amb anterioritat a la seva creació, impedit que pugui jutjar delictes comesos durant el conflicte armat.

A l'**Afganistan**, malgrat l'increment de la inseguretat i els enfrontaments amb les milícies talibanes, les Nacions Unides van obrir **noves oficines de la UNAMA** a l'est, el sud i el sud-est. Així mateix, l'OTAN va assumir el comandament de les operacions militars de la ISAF al país, fins al moment sota responsabilitat de la coalició internacional liderada pels EUA. D'altra banda, el Govern va iniciar un **procés de consulta** amb tots els sectors clau de la societat afganesa per a elaborar l'Estructura de Desenvolupament Nacional per a l'Afganistan. L'Executiu pretén analitzar de manera participativa les accions que hauria de dur a terme per reduir la pobresa i assolir el creixement econòmic. Aquesta iniciativa va contrastar amb el fet que el President, H. Karzai, hagi restablert en el poder a dos exgovernadors acusats de corrupció al sud del país amb el mandat de rearmar a les seves milícies il·legals per lluitar contra les milícies talibanes. Aquesta acció va enfurir el comandament de l'OTAN, així com al Govern japonès, qui va invertir prop de 91 milions de dòlars per assolir el desarmament de 62.000 milícies. El Representant del Secretari General de l'ONU, T. Koenigs, va assenyalar que el President va ignorar amb aquest acte al Parlament, qui està actuant com a organisme de control del Govern en aquest sentit.

¹² Freedom House; Nations in Transit 2006, agost 2006. En: <http://www.freedomhouse.hu/nitransit/2006/tajikistan2006.pdf>

¹³ Vegeu Baròmetre 11 apartats de tensions i rehabilitació.

¹⁴ Vegeu Informe del Secretari General sobre Timor- Leste de conformitat amb la resolució 1690 (2006) del Consell de Seguretat, de 8 d'agost de 2006, en: <http://daccessdds.un.org/doc/UNDOC/GEN/N06/448/36/PDF/N0644836.pdf?OpenElement>

Europa

A **Bòsnia i Hercegovina** es van celebrar **eleccions generals**. Segons els resultats preliminars, H. Silajdzic, antic Ministre d'Exteriors durant el conflicte armat, va assolir el seient musulmà de la presidència tripartita rotatòria. H. Silajdzic és un fort defensor de l'abolició de les dues regions autònomes que componen el país. Mentrestant, el recompte preliminar de la R. Sprska apuntava que serà N. Radmanovic, el partit de la qual va proposar recentment la celebració d'un referèndum per a la secessió de l'entitat sèrbia de Bòsnia i Hercegovina, qui ocupés el seient serbi, mentre que, I. M. Jovic, podria ser reelegit per ocupar el lloc croata. En aquest sentit cal indicar que els resultats del referèndum d'independència celebrat a Montenegro, així com l'evolució de les converses sobre l'estatut de Kosovo, van provocar que s'engeguessin durant el trimestre una sèrie d'accions per sol·licitar un **referèndum de secessió** per a la R. Sprska. L'impulsor d'aquesta iniciativa va ser M. Dodik, líder del SNSD i Primer Ministre d'aquesta entitat. És necessari indicar que **les entitats que componen BiH no són unitats federals** i, segons el dret internacional, no tenen dret a l'autodeterminació. Finalment, el Comitè Executiu del **Consell per a la Implementació de la Pau** (PIC) va avançar la possibilitat que l'Oficina de l'Alt Representant (OHR) surti definitivament del país final de juny de 2007, encara que aquest fet dependrà dels avanços en els processos de reforma engegats per a assolir l'accés a l'Acord para l'Estabilització i Associació amb Europa.

A **Sèrbia (Kosovo)**, el Representant Especial del Secretari General i Responsable de la UNMIK, **S. Jessen-Petersen, va concloure el seu mandat** sent substituït per J. Rucker, fins al moment responsable del component econòmic i de reconstrucció de la UNMIK. Durant el trimestre es van produir **noves converses** entre el Grup de Contacte i les autoritats responsables de la província per determinar el seu estatus, a més d'altres aspectes pràctics, sense que aquestes arribessin a cap resultat. Tots esperen l'informe que el Representant del Secretari General de l'ONU, M. Ahtisaari, té previst presentar davant el Consell de Seguretat de l'ONU durant l'últim trimestre de l'any. D'aquest informe dependrà novament l'actitud que la comunitat internacional adopti de cara a l'estatut de la província. És necessari assenyalar que, quant als requisits sol·licitats a les parts de compliment dels vuit estàndards, va continuar sense produir-se cap tipus d'avanç que pugui assenyalar que es garantiran els drets de les minories en un possible futur estat en cas que aquesta sigui la decisió final.

A **Macedònia** es van celebrar les **eleccions parlamentàries** que, segons els observadors internacionals, van complir amb els estàndards internacionals, encara que es van donar casos d'intimidació en algunes àrees aïllades de majoria albanesa. El partit en l'oposició, VMRO-DPMNE, liderat per N. Gruevski, va obtenir 45 diputats del total de 120 que componen el Parlament. El VMRO-DPMNE va formar coalició amb el Partit Democràtic dels Albanesos (DPA) i el Nou Partit Democràtic Social (NSDP) obtenint així un total de 65 diputats, quatre més que els necessaris per a formar govern. El partit albanès més votat, el DUI, liderat per l'antic líder rebel, A. Ahmeti, va tractar de posar en perill el resultat electoral amenaçant amb possibles inestabilitats interètniques, encara que aquestes protestes no van trobar eco en la població, més interessada en les millores econòmiques, com han demostrat les eleccions. Aquestes són el principal objectiu del **nou Executiu** format pel nou Primer Ministre, N. Gruevski, antic Ministre d'Economia (1998 – 2002), segons se'n desprèn del programa presentat pel Govern acabat de designar. La **comunitat internacional** va declarar el seu suport a aquesta nova formació, com ho demostra l'anunci del BM d'una nova estratègia de quatre anys per donar suport el desenvolupament econòmic en el país.

Orient Mitjà

A **l'Iraq**, durant el trimestre es va firmar el Pacte **Internacional** per a l'Iraq, promogut pel Govern per assolir una nova aliança amb la comunitat internacional per fomentar el desenvolupament polític, econòmic i social durant els pròxims cinc anys. Aquest Pacte, que compta amb el suport de la comunitat internacional, pretén reflectir la interconnexió entre els progressos polítics i de seguretat i la recuperació del país, condició indispensable perquè es produeixin inversions regionals i internacionals sostenibles. Malgrat que aquests suposats avanços en el plànol dels suports polítics internacionals és important assenyalar els alts nivells de violència sectària i rivalitat ètnica en la qual està sumit el país, en una situació qualificable

de guerra civil, amb prop de 3.000 persones mortes al mes, segons les Nacions Unides. Finalment, el Consell de Seguretat de l'ONU va aprovar mitjançant la resolució 1700 l'extensió del mandat de la **UNAMI** per 12 mesos més¹⁵.

4. 3. Altres temes de l'agenda

En aquest apartat es recullen aspectes relacionats amb la teoria i l'anàlisi, així com les bones pràctiques i lliçons apreses.

a) Relacions institucionals en el àmbit de les missions integrades de les Nacions Unides¹⁶

El disseny i l'engegada de les operacions de les Nacions Unides en situacions de postconflicte armat on s'han de coordinar les diferents dimensions de la construcció de pau es guia segons el principi d'integració. La comprensió de la responsabilitat, autoritat i el paper de cadascun dels possibles responsables de les Nacions Unides que puguin existir en una resposta internacional a una situació complexa és clau per facilitar la coordinació entre la missió i el sistema de les Nacions Unides ja present en terreny.

Figures possibles en una missió de les Nacions Unides – Funcions, responsabilitats i autoritat

Representant Especial del Secretari General (SRSG, per les seves sigles en anglès) – És el representant de les Nacions Unides de més alt rang al país i posseeix l'autoritat sobre totes les activitats de les Nacions Unides. Representa al Secretari General en el país i parla en representació de l'Organització. Així mateix, estableix el marc general que guia les activitats de la missió i l'equip de terreny de les Nacions Unides (UNCT) i assegura que tots els components del sistema de Nacions Unides en el país treballin de manera coordinada i coherent. Respon davant el Secretari General a través del Secretari General Adjunt d'Operacions de Manteniment de Pau. L'SRSG està recolzat per dos adjunts, un dels quals ocupa les funcions de DSRSG/RC/HC. Pot ser nomenat Oficial Designat i en aquest moment serà el responsable últim de la seguretat de tot el personal i respondrà davant el Secretari General a través del Secretari General Adjunt de la Seguretat.

Adjunt del Representant Especial del Secretari General/Coordinador Resident/ Coordinador Humanitari (DSRG/RC/HC, per les seves sigles en anglès) – Està sota supervisió directa de l'SRSG a qui ret informes i a qui notifica de totes les comunicacions que estableixi a través de les altres dues línies de comunicació que posseeix, que es veuran més endavant. Així mateix, l'SRSG serà responsable d'informar-li de totes les comunicacions establertes amb la seu.

Com RC és responsable de la coordinació del UNCT i de planificar i coordinar les operacions de desenvolupament de les Nacions Unides. També és responsable de la coordinació amb els donants per a la rehabilitació i el desenvolupament. El PNUD dóna suport les funcions que ha de realitzar com RC. També ha de retre informes davant l'Administrador del Programa de les Nacions Unides per al Desenvolupament (PNUD).

Com HC és responsable de planificar i coordinar les operacions humanitàries i mantindrà els vincles pertinents per a això amb els Governos, donants i tota la comunitat humanitària. Igual que l'HC ret informes al Coordinador Humanitari d'Emergències (ERC). Sempre que l'HC estigui donat suport per l'Oficina para la Coordinació dels Assumptes Humanitaris (OCHA), l'OCHA mantindrà una oficina a part per facilitar l'accés de l'àmplia comunitat humanitària. Finalment, el DSRG/RC/HC també manté contactes amb les ONG.

En cas que l'SRSG o RSG no resideixi en el país on es desplega la missió, el RC/HC serà el responsable de posar al dia al SRSG o RSG sobre els principals avanços i el treball operacional de les Nacions Unides en el terreny. L'RSG consultarà al RC/HC i al UNCT i els

¹⁵ Vegeu tot el text de la resolució a:

<http://daccessdds.un.org/doc/UNDOC/GEN/N06/462/56/PDF/N0646256.pdf?OpenElement>

¹⁶ Per a més informació sobre les missions integrades de NNUU vegeu un resum d'aquestes a: <http://www.escolapau.org/img/programes/rehabilitacion/bones/bp002.pdf>

mantindrà al dia de les seves activitats. L'SRSG serà el responsable de guiar el context polític enfront del RC/HC i l'UNCT.

Presència de Representants de Nacions Unides en països en RPB					
Països en RPB	SRSG	DSRSG	HC	RC	RSG
Rwanda (1994)			M. Soumaré, PNUD		
Guinea Bissau (1999)				M. Balima, PNUD	J. Honwana, UNOGBIS
Eritrea (2000)	A. Ennifar (Oficial al càrrec), UNMEE	J. Adechi, UNMEE	M. Nyirongo, PNUD		
Sierra Leone (2001)	J. Victor Da Silva Angelo, UNIOSIL/PNUD				
Angola (2002)			P. Pirlot, PNUD		
Libèria (2003)	A. Doss, UNMIL		J. Ryan, DPKO		
RD Congo (2003)	W. Lacy Swing, MONUC		R. Mountain, MONUC/PNUD		
Congo (2003)				A. Agbenonci, PNUD	
Côte d'Ivoire (2003)	P. Schori, UNOCI		A. Mar Dieye, PNUD		
Sudan (Sud) (2005)	J. Pronk, UNMIS		M. Aranda da Silva, UN		
Guatemala (1996)				B. Rohr, PNUD	
Haití (2004)	E. Mulet, MINUSTAH		A. Guindo, PNUD		
Tadjikistan (1997)			W. Paton, UNDP		V. Sotirov, UNTOP
Timor- Leste (1999)	S. Hasegawa, UNMIT		F. Reske-Nielsen, PNUD		
Afganistan (2001)	T. Koenigs, UNAMA		A. Haq, PNUD		
Indonèsia (Aceh) (2005)			B. Asplund, UNDP		
Bòsnia i Hercegovina (1995)				C. McNab, UNICEF	
Sèrbia (Kosovo) (1999)	J. Rücker, UNMIK			F. Mauring, PNUD	M. Ahtisaari
Macedònia, ERY (2001)				M. Luisa Silva, PNUD	
L'Iraq (2003)	A. Jehangir Qazi, UNAMI		J. M. Fakhouri, UNAMI/UNDP		

b) Comissió per la Consolidació de la Pau¹⁷**Nou Fons para la Consolidació de la Pau**

L'Assemblea General de l'ONU va aprovar els termes de referència per al nou Fons para la Consolidació de la Pau, aprovat al desembre de 2005 per les mateixes resolucions del Consell de Seguretat i l'Assemblea General de l'ONU que van aprovar la creació d'una Comissió per la Consolidació de la Pau.

Segons aquests termes de referència el fons podria finançar intervencions que contribueixin directament a l'estabilització del país i per a les quals no hi hagi altres mitjans de finançament disponibles. El seu objectiu serà catalitzar el suport a llarg termini d'altres donants. Els països als quals el fons pot finançar seran tots els que estiguin sota la consideració de la Comissió, encara que també pot finançar països designats pel secretari General de l'ONU, encara que aquests no estiguin sota consideració de la Comissió. Quant a la seva gestió, l'Oficina de Suport de la Comissió serà la principal responsable d'aquesta, mentre que el PNUD serà el gestor oficial del fons utilitzant els seus propis procediments i regulacions. L'objectiu inicial de recaptació del fons és de 250 milions de dòlars a assolir a través de les contribucions voluntàries dels estats membres de les Nacions Unides, el sector privat, organitzacions intergovernamentals i altres fonts de finançament.

Per últim, les reunions sobre els dos primers països dels quals s'ocuparà la Comissió, Burundi i Sierra Leone, inicialment previstes per al mes de setembre es van posposar a mitjan d'octubre. En aquest sentit, va continuar sense decidir-se com es produirà la participació de la societat civil en aquestes reunions.

---

¹⁷ Nou Organisme intergovernamental de les Nacions Unides creat per respondre a la manca identificada pel secretari General de l'ONU d'un fòrum on tots els actors de la rehabilitació poguessin reunir-se per coordinar la resposta internacional. Per a més informació vegeu: Baròmetre 10 i Escola de Cultura de Pau Op. cit.

Crisis humanitàries i acció humanitària

- ❑ La crisi humanitària a la RD Congo va deixar un balanç de 1.200 morts diaris i va ser considerada com la més greu del món.
- ❑ Es va produir un augment alarmant de la violència contra la població civil i el personal humanitari a Darfur, arribant a nivells fins i tot superiors als dels moments més àlgids del conflicte.
- ❑ El Govern i l'LTTE van obstaculitzar l'arribada d'ajuda als milers de desplaçats en la península de Jaffna i est de Sri Lanka.
- ❑ Les FFAA i membres del CPN cooperaren per ajudar les víctimes d'un lliscament de terres a l'oest del Nepal.
- ❑ Els atacs d'Israel contra objectius civils al Líban van provocar el desplaçament d'un milió de persones durant la fase aguda del conflicte.

Aquest apartat aborda la situació en la qual es troben alguns dels actuals contextos de crisis humanitàries i la seva recent evolució, així com els principals esdeveniments ocorreguts durant el trimestre en relació amb l'acció humanitària.

5.1.- Evolució dels contextos de crisi humanitària¹

A continuació s'hi analitza l'evolució d'alguns dels diferents contextos de crisi humanitària en els quals s'han produït esdeveniments rellevants durant el tercer trimestre. Actualment, existeixen **44 països en situació de crisi humanitària**², 25 dels quals es troben al continent africà, nou a la regió de l'Àsia i Pacífic, cinc a Europa i l'Àsia Central, dos a Amèrica i altres tres a l'Orient Mitjà. Alguns d'aquests països es troben agrupats en el que es considera una crisi regional. Cal destacar durant aquest trimestre la **incorporació del Líban com a situació de crisi humanitària** a causa del conflicte amb Israel i les conseqüències de desplaçament forçós i greu crisi humanitària de la població civil; i la **sortida de Malawi**, on els bons resultats de l'última collita està fent possible el proveïment de la població i la millora de la seguretat alimentària.

Àfrica

Durant el trimestre, l'impacte de les inundacions a la **Banya d'Àfrica i Sahel**, ha empitjorat encara més la situació de crisi humanitària que frega la cronicitat a diversos països d'ambdues regions. Mentre que les labors d'assistència s'han vist reduïdes severament a **Darfur (Sudan)** pels atacs contra el personal d'ONG i agències humanitàries, alhora que els desplaçaments han seguit augmentat a les fronteres amb **el Txad** a causa de l'augment de la violència que ha aconseguit la cota més alta des de 2004, segons el Secretari General Adjunt per a Assumptes Humanitaris i Coordinador d'Ajuda d'Emergència de l'ONU, J. Egeland.

a) Àfrica Austral

¹ S'entén per 'crisi humanitària' una situació en la qual existeix una amenaça excepcional i generalitzada a la vida humana, la salut o la subsistència. Aquestes crisis acostumen a produir-se en contextos de pobresa, fragilitat de l'Estat i precarietat alimentària, en els quals un desastre natural o un conflicte armat generen l'aparició d'una crisi alimentària, malalties i desplaçaments forçats de població dins del país o cap a l'exterior, i una mobilització important de recursos internacionals en termes d'ajuda.

² Es considera que s'ha produït una millora o una deterioració d'aquestes crisis en funció d'alguns aspectes concrets, com són la seguretat alimentària, l'accés a la població per part del personal humanitari, els desplaçaments de població o la resposta de la comunitat internacional a un context determinat. No obstant, el fet de considerar aquests contextos com a crisis humanitàries ja comporta el reconeixement d'una situació de gravetat.

Països	Causas de la crisi	Evolució durant el trimestre
Angola	Procés de tornada i reassestament	Estancament
Lesotho	Sequera, VIH/SIDA	Millora
Madagascar	Desastres naturals, VIH/SIDA	Estancament
Swazilàndia	Sequera, VIH/SIDA, crisi política	Deterioració
Zimbabwe	Sequera, VIH/SIDA, crisi política i econòmica, aïllament internacional	Deterioració

Al con sud-africà, malgrat la bona collita obtingudes a **Zimbabwe**, el PMA i diversos analistes van coincidir a assenyalar que aquesta no serà suficient per abastir la població, que ja va veure minvada la seva capacitat d'accés a l'alimentació a causa de l'alça de preus del gra, mentre que el Comitè de Polítiques de Desenvolupament de l'ONU va catalogar Zimbabwe dintre de la seva llistes de països menys desenvolupats del món, denominació que va anar fortament rebutjada pel Govern. A **Swazilàndia** la incidència del VIH/SIDA entre la població va seguir fent efecte en la seva capacitat per autoproveir-se, mentre el Govern va acusar l'ajuda humanitària de generar dependència. Igualment, la perllongada sequera va afectar la collita de **Madagascar**. L'ACNUR va alertar sobre la falta de fons per a la repatriació dels **refugiats angolesos** a Zàmbia, mentre el PMA va assenyalar que els retornats es troben entre les persones que sofreixen una major inseguretat alimentària.

b) Àfrica Occidental

Països	Causas de la crisi	Evolució durant el trimestre
Côte d'Ivoire	Conflicte armat, volum de desplaçats interns	Estancament
Guinea	Impacte conflictes regionals, volum de desplaçaments forçats i crisi política	Estancament
Libèria	Impacte conflictes regionals, volum de desplaçaments forçats	Estancament
Sahel (Mauritània, Mali i Níger)	Sequera, plaga de llagostes del desert	Deterioració
Sierra Leone	Impacte de conflictes regionals, volum de desplaçaments forçats	Estancament

Si bé la situació és de relativa calma en la subregió del Riu Mano (Côte d'Ivoire, Guinea, Libèria i Sierra Leone) l'Internal *Displacement Monitoring Centre* (IDMC) i el PMA van alertar de l'augment de tensions ètniques a la zona de seguretat de **Côte d'Ivoire** que va provocar el desplaçament de 120 famílies, mentre la situació dels desplaçats interns segueix sent greu. Per una altra part, l'ACNUR va estimar que al voltant de 141.600 **refugiats liberians** estan pendents de ser assistits pel programa voluntari de repatriació que espera finalitzar la seva labor al juny del 2007. Si bé el procés de tornada de desplaçats interns es va donar per finalitzat al país, encara és necessari el desenvolupament d'infraestructures que puguin donar resposta a les seves necessitats bàsiques en els principals punts de tornada, la qual cosa obliga a molts d'ells a desplaçar-se a Monròvia. Igualment, **milers de persones es van veure obligades a desplaçar-se a Gàmbia** a causa dels nous enfrontaments entre les FFAA senegaleses i el MFDC de **Casamance**. L'OCHA, adonant-se del canvi produït en l'òptica de molts projectes des de l'acció humanitària cap a la rehabilitació a la regió del Riu Mano, va advertir que encara són moltes les necessitats bàsiques de la població que necessiten solucionar-se per a fer possible una pau duradora en la zona.

A la **regió del Sahel**, les Nacions Unides van fer una crida als països donants perquè acceleressin l'enviament dels fons compromesos per fer enfront de la crisi regional, ja que actualment només contenen amb la meitat del pressupost necessari. En aquest sentit, el Govern de **Níger** va iniciar un programa per assistir 1,8 milions de persones que pateixen greu inseguretat alimentària, mentre les pluges torrencials van provocar inundacions a la regió nord (Agadez), augmentant la precarietat dels seus habitants. S'estima que al voltant de 26.000 persones han estat afectades per les inundacions a **Níger i Burkina Faso**.

Crisi dels Cayucos: ¿de què estem parlant?

Des del mes de març, almenys 20.000 persones han arribat a la costa de les Illes Canàries en embarcacions provinents de Mauritània, el Senegal, o fins i tot Guinea Bissau. Es calcula que almenys 2.000 persones podrien haver mort al llarg d'aquest recorregut. Si bé coneixem les xifres, poc s'ha parlat de les causes que empenyen a aquests joves a emprendre el viatge, a part d'idees generals sobre la fam i la pobresa del continent africà.

Encara que no existeixen dades exactes, la majoria de les persones arribades en cayuco provenen principalment del Senegal, Côte d'Ivoire, Guinea, Mali o Gàmbia, països de la costa occidental africana, regió en la qual prevalen las crisis humanitàries i la inestabilitat. Per una part, la **crisi alimentària**, que corre el risc de fer-se crònica, als països del **Sahel** (principalment Níger, Mali i Mauritània) a causa de la perllongada situació de sequera i a l'efecte de les cíclicues pluges torrencials sobre la producció agrícola. Igualment, la situació de **conflicte de Côte d'Ivoire, Casamance (Senegal), nord de Mali o Nigèria, la situació postbèl·lica de Libèria i Sierra Leone, així com la inestabilitat política a Guinea, són un segon factor a tenir en compte**. A això hi hem d'afegir els **alts índexs d'atur entre la població jove de la regió**, que en alguns països, com Sierra Leone, arriba al **50% de les persones menors de 35 anys**, segons dades de la UNOWA³. Per una altra part, la **manca de mitjans per al control efectiu de les fronteres** per part d'aquests països, així com el **gran valor de les remeses** que els immigrants envien a les seves famílies (que a nivell mundial dupliquen el flux total de l'AOD) són algunes de les claus que ajuden a entendre el per què de la sortida, a qualsevol cost.

No obstant això, no totes les causes del fenomen dels cayucos estan a l'Àfrica: la **deficiència en les vies d'entrada legal a Europa**, l'escàs contingent d'immigrants permessos provinents d'aquesta zona, el limitat nombre d'ambaixades presents a l'Àfrica, els alts costos de la petició de visat (que la majoria de les vegades és denegat), són uns altres dels motius pels quals la immigració, denominada il·legal, apareix com a única sortida. Les **úniques respostes que s'havien donat fins al moment apostaven per l'augment de la seguretat en la frontera marítima i terrestre (Ceuta i Melilla) al sud d'Espanya**, com a solució al problema, i continuaven sense fixar-se en les raons i causes que promouen aquest tipus de migració. Igualment cabria preguntar-se per què s'encén l'alarma social amb els immigrants arribats de l'Àfrica subsahariana, malgrat representar només el 3.04% del total de 3.5 milions d'estrangers amb residència legal a Espanya o quan més del 90% dels immigrants en situació d'irregularitat arriben al país procedents d'Amèrica del Sud per via aèria, o d'Europa de l'Est a través de les fronteres terrestres.

c) Banya d'Àfrica

Països	Causas de la crisi	Evolució durant el trimestre
Eritrea	Conflicte fronterer, volum de desplaçaments forçats, sequera	Deterioració
Etiòpia	Conflicte fronterer, volum de desplaçaments forçats, sequera	Deterioració
Somàlia	Conflicte armat, volum de desplaçaments forçats, sequera	Deterioració
Sudan	Conflicte armat, volum de desplaçaments forçats, sequera	Deterioració

Les fortes pluges van ocasionar **inundacions** a diverses regions de la **Banya d'Àfrica**, sobretot a **Etiòpia**, on almenys 136.000 persones s'haurien vist obligades a desplaçar-se, mentre més de 600 haurien mort. No obstant això les precipitacions no van acabar amb la sequera que enfronta el sud del país i igualment han afectat negativament els cultius. A aquesta situació ha d'afegir-se el **desplaçament intern d'unes 23.000 persones**, ocasionat per les **disputes violentes entre clans** veïns a la regió d'Oromiya i la preocupant situació dels refugiats somalis al país. Mentre, a la capital somali de **Mogadiscio, la reobertura del port** després de 11 anys va fer possible l'arribada d'ajuda d'emergència als seus habitants afectats pels recents enfrontaments i inundacions.

La crisi humanitària al **Sudan**, sobretot a la regió de Darfur, va continuar sent la més alarmant de la zona en produir-se un augment en els nivells de violència del conflicte que el Secretari General Adjunt per a Assumptes Humanitaris i Coordinador d'Ajuda d'Emergència, J. Egeland va qualificar com els més alts des de 2004. En aquest sentit, l'Alt Comissionat de les Nacions Unides per als Drets Humans, va instar al Govern del Sudan a realitzar una investigació independent sobre els atacs perpetrats a la província de Sud Sudan per milícies de la tribu àrab Habbania, suposadament amb suport governamental, contra poblacions africanes a la localitat de Buram, provocant centenars de morts, encara que la xifra total es desconeix. Igualment, els

³ UNOWA, *Youth Unemployment and regional insecurity in West Africa*. Issue Papers, Desembre 2005. <http://www.reliefweb.int/librarydocuments/2005unowa-westafrica-31dec.pdf>

bombardejos aeris perpetrats per les FFAA sudaneses contra poblacions a la zona nord de Darfur, sota control rebel, han elevat les xifres de desplaçats interns. Per una altra part, el nombre d'atacs sofert per les agències humanitàries va augmentar greument, ja que **només en dues setmanes del mes de juliol van morir vuit treballadors humanitaris**, superant el nombre de morts de membres d'organitzacions d'assistència en els últims dos anys, amb un total de dotze baixes durant 2006. Davant els fets, J. Egeland va advertir que la missió de la UA ja no és vista com a neutral per part d'alguns actors del conflicte, per la qual cosa algunes organitzacions presents a la zona s'estan plantejant renunciar a la protecció de l'AMIS per evitar possibles atacs en el desenvolupament de les seves activitats. Malgrat l'aprovació de la resolució per al desplegament de la UNMIS a la regió de Darfur, el President del Sudan, **O. Al-Bashir**, segueix negant l'entrada a la missió de pau de l'ONU a la zona, per la qual cosa el Secretari General de les Nacions Unides, K. Annan, va advertir que el farà **responsable del possible augment de la crisi humanitària a la regió**. Per una altra part, un informe de l'IDCM va destacar la tornada difícil i lenta dels desplaçats en el conflicte nord-sud i la falta d'infraestructures i sortides laborals a les localitats del sud, mentre Refugees International va alertar sobre els nous desplaçaments de població provocats per l'establiment de noves companyies petroleres en la zona. Igualment preocupant és la situació de la població del sud que habita en els camps de desplaçats a Khartoum, continuament desallotjats per iniciativa del Govern.

d) Grans Llacs i Àfrica Central

Països	Causes de la crisi	Evolució durant el trimestre
Burundi	Conflicte armat, volum de desplaçats interns	Millora
Txad	Disputes armades internes, inestabilitat regional, volum de desplaçaments forçats	Deterioració
Congo	Disputes armades internes, volum de desplaçaments forçats	Estancament
Kenya	Volum de desplaçats interns, sequera	Estancament
R. Centreafricana	Disputes armades internes, volum de desplaçats interns	Deterioració
RD Congo	Conflicte armat, volum de desplaçaments forçats	Deterioració
Rwanda	Impacte de conflictes regionals, volum de desplaçaments forçats	Estancament
Tanzania	Volum de persones refugiades, sequera	Millora
Uganda	Conflicte armat, volum de desplaçaments forçats, sequera	Millora

La situació al veí Darfur va seguir afectant negativament el Txad i la R. Centreafricana, mentre que els enfrontaments fronterers entre diferents grups armats d'oposició txadians i les FFAA, així com els constants atacs perpetrats contra els camps de refugiats, que actualment alberguen 220.000 sudanesos, van augmentar el nombre de desplaçats interns al país. S'espera que el recent acord aconseguit pels Governos de Khartoum i N'Djamena per al reforç del control fronterer d'ambdós països ajudi a frenar la crisi de desplaçament a la zona. Per una altra part, diverses organitzacions humanitàries i les Nacions Unides van cridar l'atenció sobre el **reclutament que diversos grups armats del Sudan i el Txad estan realitzant en els camps de refugiats**. Igualment, la violència i les pluges estan dificultant l'assistència a 48.000 refugiats centreafricans al sud de Txad.

A la regió dels Grans Llacs, el Secretari General Adjunt per a Assumptes Humanitaris i Coordinador d'Ajuda d'Emergència, J. Egeland, va afirmar que **la crisi humanitària de la zona est de la RD Congo és probablement la més greu** en l'actualitat. En aquest sentit, les ONG estimen que al voltant de **1.200 persones moren diàriament a la RD Congo** a causa de la fam i malalties provocades per la falta d'aigua potable. Igualment el personal humanitari s'ha vist obligat a abandonar les seves zones d'acció en el districte d'Ituri (RDC Orientale) i la regió de Kivus, en convertir-se també en objectiu de la violència. Mentre les agències humanitàries al Congo es van preparar per a l'eventual arribada de refugiats que podria produir-se durant el període d'eleccions al veí RDC. A Kenya les pluges no van aconseguir millorar la seguretat alimentària de la població, mentre la **tornada massiva de burundesos** als seus llocs d'origen, més de 10.000 en el trimestre, va alleujar el pes dels refugiats a Tanzània.

A Uganda, la situació dels desplaçats interns va seguir sent d'especial preocupació en la zona nord del país. No obstant això la signatura del **cessament d'hostilitats entre el Govern i**

L'IRA, va permetre millorar l'accés de les organitzacions humanitàries a més d'un milió de persones a la zona, que depenen en gran mesura del suport del PMA per a la seva subsistència. Mentre, a **Burundi** es va poder constatar un **descens en el nombre de sol·licitants de refugi i asil als països veïns**, a causa dels avanços en el procés de pau, encara que el flux de retornats s'ha vist alentit en les últimes setmanes. Per la seva banda, a **Rwanda** es va produir una millora en la seguretat alimentària, mentre més de **5.000 persones**, que suposadament van fugir del seu país per no fer enfront dels judicis dels tribunals tradicionals Gacaca, **van ser repatriades des de Burundi**.

Amèrica i Carib

Països	Causes de la crisi	Evolució durant el trimestre
Colòmbia	Conflicte armat, volum de desplaçats interns	Deterioració
Haití	Desastres naturals, crisi política i econòmica	Estancament

A Amèrica, Colòmbia i Haití van continuar sent els escenaris per a la crisi. Pel que fa a **Colòmbia**, l'**ACNUR va realitzar una crida a tots els grups armats perquè excolguessin a la població indígena del conflicte**, després dels esdeveniments sorgits a Nariño, on cinc persones, que formaven part d'un grup de 1.700 desplaçats interns pertanyents a l'ètnia Awa, van ser assassinats per homes armats sense identificar. Aquesta província va ser principalment castigada pels enfrontaments entre les FFAA i les FARC durant aquest trimestre, que van provocar el desplaçament de milers de persones. Per una altra part, les operacions de fumigació d'àrees de cultiu de coca al departament d'Antioquia, van provocar un nou **èxode massiu de camperols a la regió**.

A **Haití**, encara que la situació de seguretat va romandre relativament estable, la UNICEF va alertar sobre les **conseqüències que la violència té en els menors**, a la vegada que les Nacions Unides van identificar l'existència d'una **estratègia de desestabilització política** darrere del creixent nombre de segrests que s'estan produint a la capital. L'augment dels actes violents va produir el **desplaçament intern** dels habitants de diversos barris capitalins, mentre que **va augmentar el nombre de persones que intenten emigrar a la República Dominicana** fugint de la greu situació en què es troba el país.

Àsia i Pacífic

Països	Causes de la crisi	Evolució durant el trimestre
Afganistan	Conflicte armat, volum de desplaçaments forçats, sequera	Deterioro
Bangladesh	Inundacions	Estancament
Indonèsia	Tsunami, conflicte armat, volum de desplaçaments forçats	Deterioració
Myanmar	Volum de desplaçats interns	Deterioració
Nepal	Conflicte armat	Estancament
Pakistan	Terratrèmol	Millora
RPD Corea	Crisi econòmica, alimentària i sanitària	Deterioració
Sri Lanka	Desastres naturals, conflicte armat, volum de desplaçaments forçats	Deterioració
Timor-Leste	Conflicte civil	Deterioració

Diverses situacions de crisi destaquen aquest trimestre al continent asiàtic. A l'**Afganistan** les operacions de l'OTAN van coincidir amb nous desplaçaments de població, mentre que les organitzacions humanitàries van reduir les seves activitats a la província d'Helmand a causa de l'escalada **de violència prèvia a l'entrada de l'Aliança Atlàntica**. En aquest sentit, l'agència nord-americana USAID va assenyalar que més de 100 dels seus treballadors, la majoria afganesos, han mort en els últims tres anys de conflicte. El PMA va advertir que la sequera va augmentar la magnitud de la crisi humanitària al país, estimant que 2,5 milions de persones més necessitaran assistència en el present any. Per la seva banda, l'**ACNUR va destacar el progrés de les seves operacions de tornada al nord del país**, on nombroses famílies de l'ètnia

minoritària Pashtun estan tornant als seus llocs d'origen que van abandonar fa més de 25 anys després de la invasió russa.

Pel que fa a **Indonèsia**, cal destacar que un altre tsunami a la zona sud de la Illa de Java va provocar el desplaçament de més de 74.000 persones i la mort de prop de 600. A **Myanmar** el **KNU va demanar el cessament dels atacs contra civils de l'ètnia Karen com a requisit per a iniciar el diàleg** amb la Junta Militar. Al **Nepal**, prop de 80.000 persones van ser afectades per les fortes pluges a l'oest del país, i la tardança en l'arribada de l'ajuda d'emergència va fer perillar la situació de la població. Per una altra part, la majoria dels desplaçats pel conflicte encara no han iniciat el retorn a les seves llars perquè temen els atacs del grup armat maoista CPN. No obstant això, els mitjans de comunicació nepalesos han destacat **la feina conjunta de les FFAA i membres del CPN en les tasques de rescat de les víctimes d'un deslligament de terres** ocorregut a Achham (oest). Per una altra part, **un tifó i les pluges monsòniques** van ocasionar **a la RPD Corea**, en el mes de juliol, les majors inundacions que es recorden al país, ocasionant la mort de centenars de persones, mentre 12.500 es van quedar sense llar. Al **Pakistan** la majoria dels afectats pel terratrèmol que va tenir lloc l'any passat ha tornat a les seves llars, per la qual cosa l'ACNUR va cedir la responsabilitat sobre els camps de desplaçats al Govern.

A **Sri Lanka**, la **situació dels desplaçats pels enfrontaments a la península de Jaffna i est del país va ser d'especial preocupació**, alhora que diverses organitzacions van cridar l'atenció sobre l'obstaculització de l'arribada d'ajuda d'emergència a la població a la zona per part del Govern i l'LTTE. Mentre, els integrants de la Missió de Supervisió de l'Alto el Foc (SLMM, per les seves sigles en anglès), pertanyents a països de la UE es van retirar després de la petició del LTTE que abandonessin el país com a resposta a la inclusió del grup armat dintre de la llista europea de grups terroristes. Un altre dels motius que va provocar la sortida de part del personal humanitari va ser l'assassinat **de 17 membres de l'ONG Acció Contra la Fam**, d'origen Tamil en el mes d'agost. En total, el nombre de desplaçats es va elevar a 240.000. Per una altra part, l'increment de les tensions entre diferents comunitats a **Timor-Leste va augmentar la inseguretat en els camps de refugiats de Dili**, que van anar directament atacats, alhora que va créixer la pressió política de grups que demandaven el tancament dels centres d'IDP en la ciutat, mentre que l'ACNUR va assegurar que la reintegració dels desplaçats es realitzaria de forma voluntària i dintre d'un període raonable de temps.

Els nous donants: Índia i Xina

En els últims anys s'està produint un interessant canvi en els papers que juguen diferents països en l'escenari internacional. La **Xina**, per exemple, ha assumit un nou rol, no només en termes de mercat com a gran potència asiàtica en plena expansió, sinó també en el sector de l'ajuda humanitària. Durant l'any 2005 el país **va deixar de ser beneficiari dels programes d'assistència del PMA, per a transformar-se en el 2006 en el tercer país donant més important d'ajuda alimentària**, segons INTERFAIS (*International Food Aid Information System*). El seu gran excedent agrícola li va permetre realitzar importants enviaments principalment **a la RDP Corea, però també a Libèria, Guinea Bissau o Sri Lanka**. Segons dades del mateix organisme, dos terços del menjar que s'envia en matèria d'ajuda humanitària es produeixen en el país donant.

Al mateix temps, l'**Índia** està jugant un paper cada vegada més important en proporcionar seguretat alimentària als països del seu entorn més immediat al Sud de l'Àsia, principalment a l'Afganistan. L'Índia ha passat de ser un **receptor net l'any 2000**, a convertir-se en **el quinzè major donant del PMA en el 2005**, participant activament també en els programes de Sri Lanka, el Nepal, Myanmar i el Pakistan. L'assistència que presta als seus veïns és un factor clau per al **manteniment de la seguretat en la zona**, l'estabilitat de la qual és vital per al desenvolupament de l'Índia.

Europa i Àsia Central

Països	Causas de la crisi	Evolució durant el trimestre
Caucas (Armènia, Azerbaidjan i Geòrgia)	Volum de desplaçats interns, crisi política i econòmica	Estancament
Rússia (Txetxènia)*	Conflicte armat, volum de desplaçats interns	Deterioració
Sèrbia (Kosovo) i Montenegro	Disputes civils internes, volum de desplaçats interns	Estancament

*Repúbliques veïnes (Daguestan, Ossètia del Nord i Ingushetia)

L'Alt Comissionat de les Nacions Unides per als Refugiats, A. Guterres, va visitar durant el mes d'agost la subregió del **Caucas** amb la finalitat de reforçar el rol de l'ACNUR com a constructor de pau i generador de diàleg a la zona, confiant que **el correcte reassentament dels refugiats i desplaçats a Armènia, Geòrgia i Azerbaidjan, sigui una clau per a la pau i l'estabilitat a la regió**. El PMA va aprovar l'assistència per dos anys més als desplaçats pel conflicte de Nagorno-Karabakh, demanant a la comunitat internacional que no oblidí la situació dels més de 140.000 assistits i enviïn els fons necessaris per poder desenvolupar els seus programes a la regió.

A **Txetxènia** va augmentar la por a la tornada forçosa dels desplaçats interns, després de les **amenaces i els desallotjaments que han sofert diversos camps a la zona d'Ingushetia**. El Govern federal rus ha impedit sempre als desplaçats interns txetxens buscar refugi en altres zones i ha pressionat la població perquè torni als seus llocs d'origen, al mateix temps que s'han ofert incentius per a la tornada que rara vegada s'han materialitzat. Les Nacions Unides van realitzar una crida per ajudar a **Montenegro** a solucionar els problemes del gran nombre de desplaçats i refugiats balcànics que es troben al nou país, mentre **serbis i albanokosovars van signar un acord per accelerar la tornada de les persones desplaçades pel conflicte**. Igualment l'ACNUR va condemnar els atacs perpetrats contra famílies sèrbies retornades a Kosovo. Al seu torn, l'agència de les Nacions Unides va urgir als països balcànics a implementar els acords aconseguits entorn de la creació d'un programa comú de tornada, per fer possible el retorn de 500.000 persones que continuen en situació de refugi o desplaçament intern a la regió.

Orient Mitjà

Països	Causas de la crisi	Evolució durant el trimestre
Iraq	Conflicte armat, sequera	Deterioració
Líban	Conflicte armat	Nova
Palestina	Conflicte armat, aïllament humanitari de la població	Estantament

En la regió de l'Orient Mitjà, cal destacar un nou escenari de crisi després de la guerra del **Líban i Israel** que va generar una greu crisi humanitària a la zona, augmentada per la dilació en la presa de decisions per part de les Nacions Unides. **Prop d'un milió de libanesos es van veure obligats a fugir** pel conflicte que va afectar especialment a la zona sud del país, la capital, Beirut i la vall de Bekaa. La majoria d'ells van tornar a les seves llars després de la signatura de la resolució 1701 de l'ONU a mitjan agost, no obstant això, **desenes de milers de persones segueixen desplaçades esperant la reconstrucció de les seves cases i la millora de la seguretat a diverses zones**. La conferència de donants realitzada a Estocolm es va tancar amb 940 milions de dòlars compromesos per a la reconstrucció del país. Per una altra part en els territoris ocupats de **Palestina**, la dura ofensiva perpetrada per l'exèrcit israelià a la Franja de Gaza des del mes de juny va provocar la mort a 226 persones i nous desplaçaments de població, mentre **UNRWA va afirmar que la crisi humanitària que enfronten 800.000 palestins, es va agreujar seriosament amb les sancions financeres imposades al Govern de Hamàs**.

La població civil libanesa, objectiu dels atacs israelians.

Durant cinc setmanes Israel va bombardejar el sud del Líban i la seva capital, Beirut, en resposta al segrest de dos soldats israelians i el llançament de míssils per part de Hezbollah, al·legant que tenia dret a defensar el seu territori i la seva població de l'amenaça terrorista que l'aguaitava des del país del cedre. Els atacs van ser des d'un principi considerats de desproporcionats per la UE i algunes agències de les Nacions Unides i segons un informe d'AI, van tenir a la població civil en el punt de mira. La **devastació causada en infraestructures civils, hospitals, carreteres i ponts que facilitaven l'evacuació de la població**, van deteriorar encara més la situació de crisi humanitària, igual que el bloqueig del trànsit aeri i marítim. Per una altra part, l'ús de **bombes cluster** d'escassa precisió en barris residencials, de les quals **100.000 segueixen actives dificultant el procés de tornada** dels desplaçats interns, és una altra mostra de la intencionalitat dels atacs. Les xifres parlen per si soles, un total de **1.200 morts libanesos, la majoria d'ells civils, enfront de 157 israelianes que en la seva major part pertanyien a les FFAA** d'aquest país. En nombroses ocasions, les Nacions Unides van cridar l'atenció sobre l'absència d'un **corredor de seguretat que permetés l'accés a les agències i organitzacions humanitàries a la població civil** atrapada en els combats del sud del Líban, i l'obstrucció al pas de combois de l'ONU amb ajuda d'emergència, violant el dret internacional humanitari.

La tardança en la presa de decisions en el Consell de Seguretat no va fer sinó augmentar el volum de la tragèdia, amb **gairebé un milió de refugiats i desplaçats interns libanesos**, dels quals desenes de milers continuen sense poder tornar a les seves llars, malgrat l'alto al foc permanent decretat el 14 d'agost en funció de la resolució 1701 del Consell de Seguretat. Finalment, el conflicte del Líban **va provocar que la comunitat internacional deixés de prestar atenció als atacs indiscriminats que Israel seguia executant a la Franja de Gaza.**

A l'Iraq, l'elevat nombre de segrests i atemptats va posar la societat civil a la vora del col·lapse durant el trimestre, alhora que l'OCHA va alertar que la creixent violència està obstaculitzant seriosament les operacions humanitàries pel **retard en l'arribada de l'ajuda i la deserció del personal** local pressionat per amenaces constants .

5.2. L'acció humanitària⁴ durant el trimestre

A continuació s'hi destaquen alguns dels esdeveniments, iniciatives o informes rellevants per al desenvolupament de cadascuna de les activitats que componen l'acció humanitària.

a) Informe OCHA sobre la resposta a les crides humanitàries a meitat d'any 2006.

L'OCHA va publicar el seu informe sobre l'estat de l'ajuda i la resposta internacional a les crides humanitàries realitzades per l'agència fins al mes de juliol⁵. Actualment, **només el 36% dels fons compromesos han estat enviats** pels Estats, i només s'han recaptat 1.700 milions de dòlars, enfront dels 4.800 milions requerits per posar fi a les crisis humanitàries que afecten 31 països al voltant del món. En aquest sentit, es va destacar que si bé els assoliments estaven sent molts, encara es requeria que els donants deixessin d'endarrerir-se en els seus pagaments.

Dels 20 crides realitzades, nou han rebut menys del 32% dels fons necessaris per a fer enfront de situacions humanitàries de gravetat. Entre les crides no ateses destaquen, la crida regional per a la Banya d'Àfrica que només ha rebut el 15% del finançament necessari, el de Sudan amb el 24% i els de Burundi, RDC, Libèria, Côte d'Ivoire, Guinea o Congo, amb menys del 30%. L'últim d'aquesta llista seria Palestina, amb només el 31% de recaptació.

Enfront d'aquesta realitat destaquen la ràpida consecució dels fons per a crides extraordinàries com el **Líban o Timor-Leste, amb més del 90% del seu finançament completat**, on la forta presència mediàtica o la irrupció sobtada de les seves crisis ha provocat la ràpida resposta internacional. Una vegada més les crisis de llarga durada i les considerades com cròniques sofreixen d'una falta de fons severa que fa perillar la situació dels afectats.

La desconexió de l'ajuda: crònica d'una crisi anunciada.

Des dels anys noranta existeix un corrent de pensament entorn de l'acció humanitària que apel·la al fet que l'ajuda d'emergència es converteixi en el fonament de solucions a llarg termini per a la població afectada. En aquest sentit, **les crisis humanitàries serien el cap visible d'una situació de vulnerabilitat preexistent, les causes estructurals de la qual haurien de ser resoltes**. En l'actualitat, existeixen sistemes d'alerta primerenca que permeten detectar la crisi abans que es produeixi, no obstant això, aquest any crisi, com la del Sahel, tornen a repetir-se amb la mateixa severitat que en anys anteriors, a pesar que les Nacions Unides i diverses ONG havien anunciat que es tornarien a produir. De nou la resposta serà l'enviament d'aliments i materials de primera necessitat com actuació d'emergència, deixant les causes intactes. Segons un informe emès per **Oxfam Internacional, l'ajuda humanitària segueix tenint un caràcter paliatiu que, per una altra part, encareix el cost de l'acció**, ja que es

⁴ Per "acció humanitària" s'entén aquell conjunt d'activitats que tenen com a objectiu el salvar vides i alleujar el sofriment en situacions de crisi humanitària. Aquestes activitats estan guiades pels principis d'humanitat, imparcialitat, neutralitat i independència. L'acció humanitària també inclou la protecció de civils i la provisió d'assistència bàsica.

⁵ OCHA. *Humanitarian Appeal 2006. Mid-year review*, 20 Juliol 2006.

http://ochadms.unog.chquickplaceapmain.nsfh_IndexMYR_2006_Humanitarian_AppealFILEMYR_2006_Humanitarian_Appeal_SCREEN.pdf?OpenElement

tendeix a comprar l'excedent agrícola dels països occidentals, en comptes d'apostar per la generació de projectes agrícoles autòctons i el desenvolupament de l'empresa local, la qual cosa abaratiria els costos de l'operació fins a un 50% segons dades de l'ONG⁶.

Si les actuacions d'emergència es comencessin a **orientar-se cap a la solució de les causes estructurals** i no només a la reparació dels seus efectes, aconseguirien impedir la cronicitat de moltes crisis humanitàries, a més de contribuir al desenvolupament d'una societat amb més capacitats i ser un suport més en la construcció de la pau en molts països en conflicte.

b) Fons Central per a Respostes d'Emergència (CERF)

Durant el tercer trimestre de l'any **el flux de donacions compromeses es va ralentir considerablement**. A pesar que nou països més van oferir fons per al CERF (52 en total), situant la quantitat total recaptada en 273 milions de dòlars, aquesta quantitat només augmenta en 10 milions els fons recaptats fins al juny.

A l'agost OCHA va realitzar una segona ronda d'assignació de fons, amb un total de 43 milions de dòlars per a emergències a través del CERF, destinades a països amb dèficit en el seu pressupost humanitari. Els beneficiaris en aquesta ocasió van ser **Côte d'Ivoire, la RD Congo, Congo, Libèria i la República Centreafricana**. Per una altra part, entre ells sectors que sofreixen una major escassetat de fons dintre d'aquests països destaquen aigua i sanejament, salut i seguretat. Altres països que van rebre donacions també van ser Zimbabwe, Guinea, Burkina Faso, Mauritània, Mali i Eritrea. El Fons Central per a Respostes d'Emergència es va crear amb la finalitat de donar una resposta ràpida a situacions de crisis produïdes per conflictes armats i desastres naturals. D'igual manera pretén equilibrar la balança entre les crisis oblidades i aquelles que per diferents raons han rebut majors aportacions.

c) La resposta dels donants durant el trimestre

El present quadre contempla les **tendències en l'actitud dels donants de forma trimestral** tant des del marc de l'ajuda humanitària global com la realitzada a través de les Crides Humanitàries de les Nacions Unides.

El Líban i Timor-Leste van ser els dos països que van aconseguir un major percentatge de finançament durant aquest trimestre, entrant directament a ocupar els dos primers llocs de la taula amb pràcticament tot el seu pressupost cobert. Això també va comportar que **el sector de rehabilitació econòmica i infraestructures es trobi entre els més finançats dintre de les agències de les Nacions Unides**. Per una altra part, l'Àfrica Occidental segueix rebent una quantitat important de fons que podrien estar destinats a programes de tornada de refugiats en els països de la Regió del Riu Mano i a la crisi humanitària de Sahel.

Quant als organismes receptors de fons, cal destacar l'existència d'un fons comú que respon a un percentatge d'aportacions fetes per diferents països en exercicis anteriors i que s'han assignat a diversos programes que no han quedat especificats. No obstant això, el PMA continua sent l'organisme que rep una quantitat de fons més alta, la qual cosa incideix en el fet que sigui alimentació el sector on es concentra un major percentatge del total de l'ajuda.

Taula 5.1 - Resposta dels donants durant el trimestre

	Principals Crides Humanitàries ¹	Principals organismes receptors ²	Principals sectors receptors ³	Principals donants ⁴	TOTAL ⁵

⁶ Oxfam International, *Causing Hunger: An overview of the food crisis in Africa*, Juliol 2006. http://www.oxfam.org/files/bp91_africa_food_crisi.pdfdownload

Ajuda realitzada a través de les Nacions Unides ⁶	1.- Líban (97%) 2.- Timor-Leste (95%) 3.- Nepal (74%) 4.- Uganda (72%) 5.- Àfrica Occidental (70%)	1.- PMA 2.- ACNUR 3.- UNICEF 4.- UNRWA 5.- Fons Comú	1.- Alimentació 2.- Coordinació 3.- Multisector 4.- Rehabilitació econòmica i infraestructures 5.- No especificat	1.- EUA (28,9%) 2.- Conjunta (13,4%)* 3.- Regne Unit (10,4%) 4.- TIRO (8,1%) 5.- ONU* (7,1%)	2.472 milions de dòlars
Ajuda Humanitària Global ⁷		1.- PMA 2.- ACNUR 3.- UNICEF 4.- CICR 5.- UNRWA	1.- Alimentació 2.- Multisector 3.- No especificat 4.- Salut 5.- Coordinació	1.- EUA (26,7%) 2.- Regne Unit (8%) 3.- TIRO (7,4%) 4.- Transferència de donants no especificats (7,2%) 5.- Suècia (6%)	5.229 milions de dòlars

1 Realitzats per les Nacions Unides anualment. El tant per cent indica quins han estat fins al moment els més finançats per la comunitat internacional, independentment de la quantitat que sol·liciten.
 2 Agències de les Nacions Unides o ONG que han concentrat fins al moment una major part de l'ajuda.
 3 Principals sectors als quals agències o ONG han decidit destinar l'ajuda.
 4 Donants que han destinat una major quantitat d'ajuda, sense tenir en compte el seu PIB.
 5 Quantitat total destinada a les crisis humanitàries fins a 20 de setembre del 2006.
 6 Ajuda humanitària multilateral.
 7 Ajuda humanitària lliurada fora del marc de Nacions Unides.
 * Fons per a programes no especificats

Font: Reliefweb, www.reliefweb.intfts

Quant als donants, els EUA van continuar sent el país que ofereix un major percentatge de fons, si bé durant el present trimestre ha descendit un 4% la quantitat total de les seves aportacions pel que fa al mes de juny, mentre que el Regne Unit ha augmentat un 2%. **L'agència europea TIRO segueix augmentant en rellevància pel que fa al trimestre anterior**, col·locant-se en el tercer lloc de donants a nivell global, a causa de les seves creixents aportacions a crisis com la del Líban i Timor-Leste, així com al compromís amb els programes de reassentament de refugiats a Àfrica Occidental.

Desarmament

- El Consell de Seguretat de l'ONU va plantejar la reducció de l'embargament d'armes a Somàlia i va ampliar per un any més la sanció imposada a la RD Congo.
- La Conferència de Revisió del Programa d'Acció de les Nacions Unides contra el Tràfic Il·lícit de les Armes Lleugeres va concloure sense haver-ne consensuat cap tipus de text comú.
- Cada any es fabriquen unes 800.000 armes lleugeres a tot el món, mentre que la meitat de les víctimes anuals, unes 100.000, per l'impacte d'aquest tipus d'armament són homes entre 15 i 29 anys, segons l'anuari de l'*Small Arms Survey*.
- Es van suspendre els programes de DDR a Còte d'Ivoire, la RD Congo i Uganda i finalització del procés a l'Afganistan.

Aquest apartat analitza les qüestions relatives al desarmament i la seguretat humana des de l'òptica de la militarització. Per a això, en matèria de desarmament, es realitza el seguiment de la **proliferació d'armament lleuger** durant el darrer trimestre amb especial atenció a les iniciatives internacionals en el marc de les Nacions Unides, així com els esdeveniments més rellevants en els diferents contextos regionals. D'altra banda, es dóna una especial importància als elements dels **programes de Desarmament, Desmobilització i Reintegració (DDR)**, tant per les iniciatives internacionals com pels progressos en els diferents contextos on aquest tipus de programes tenen lloc.

6.1. Proliferació d'armament lleuger

Aquesta primera part del capítol es divideix en tres subapartats: un primer que s'emmarca en els aspectes de les armes lleugeres que han estat tractats des de les **Nacions Unides** durant els últims tres mesos, un segon amb les **iniciatives més rellevants que s'han dut a terme a escala internacional**, en matèria d'estudis i projectes, fora de l'àmbit de les Nacions Unides, i un tercer amb els esdeveniments **més destacats del trimestre**, és a dir, l'evolució conjuntural de contextos amb presència d'armament lleuger.

a) Nacions Unides

Les Nacions Unides van anunciar la seva intenció de revisar l'embargament d'armes imposat a **Somàlia** en 1992, amb la finalitat de permetre a les institucions federals de transició el desenvolupament del sector de seguretat. Tot i això, el líder del Consell dels Tribunals Islàmics, S. Aweys, va considerar l'aixecament de la sanció com un error que només generarà més violència al país. En un altre ordre de coses, el Consell de Seguretat va decidir ampliar per un any més (fins al 31 de juliol de 2007) l'embargament imposat a la **RD Congo**, així com el grup d'experts per al seguiment d'aquesta sanció¹. Finalment, el mandat del grup d'experts per al seguiment de l'embargament imposat a Còte d'Ivoire també es va ampliar fins al 15 de desembre d'aquest any².

L'altre esdeveniment de consideració durant el trimestre va ser la **Conferència de Revisió del Programa d'Acció de les Nacions Unides en la lluita contra el Tràfic Il·lícit de les Armes Lleugeres**, que va finalitzar a principi de juliol sense l'acord sobre cap tipus de text comú. Sorprenentment, el **President de la Conferència**, P. Kariyawasam, procedent de Sri Lanka, va qualificar com un èxit aquest esdeveniment mentre que havia despertat una gran expectació a nivell internacional. Tot i això, el **Secretari General de l'ONU** va manifestar la seva gran decepció per la falta d'avenç en la lluita contra el tràfic il·lícit d'armes lleugeres. Per la seva banda, la **xarxa d'ONG IANSA** va argumentar que aquesta falta de consens va ser a causa del **bloqueig d'un reduït grup de països en certs aspectes clau**. Entre els aspectes en els quals no hi va haver consens, la IANSA va destacar el bloqueig als estàndards internacionals sobre

¹ Vegeu la resolució completa a <http://daccessdds.un.org/doc/UNDOC/GEN/N06/450/84/PDF/N0645084.pdf?OpenElement>

² Vegeu la resolució completa a <http://daccessdds.un.org/doc/UNDOC/GEN/N06/522/75/PDF/N0652275.pdf?OpenElement>

transferència d'armes (bloquejat per **Cuba, l'Índia, l'Iran, Israel i el Pakistan**); l'enfortiment de les legislacions nacionals (obstruït pels EUA, sota la destacada influència del lobby a favor de la lliure adquisició d'armes); la relació entre l'impacte de les armes lleugeres i el desenvolupament (EUA); l'assistència als supervivents de la violència armada; l'establiment de principis generals per aconseguir un Tractat Internacional sobre Comerç d'Armes (**Egipte i Veneçuela**); i la creació de mecanismes de revisió globals per discutir el Programa d'Acció (EUA).

Aquesta situació també pot explicar-se per altres raons, començant per un feble posicionament del **President de la Conferència**. **L'inici de les negociacions** sobre el Programa d'Acció no va tenir lloc fins al setè dels nou dies de Conferència; un **sistema molt poc àgil en les discussions** (discussió de les esmenes de cada país a cada punt d'un text tan llarg i de caràcter marcadament polític); la **desestimació dels pocs articles** (13) sobre els quals hi havia **consens universal**; i la presentació a última hora d'una **proposta de declaració** sobre temes que no s'havien discutit anteriorment, però que finalment només va quedar com a declaració presidencial.

Per altra banda, se li ha de sumar la **passivitat de moltes potències a nivell mundial**. El fet que els països de la **UE** no exercissin la suficient pressió per convèncer la minoria de països va generar que altres coalicions rellevants, com els països del **MERCOSUR**, desistissin de fer-lo. Mentre altres grans potències, com la **Xina i Rússia**, van romandre en un segon pla al marc de les negociacions. En definitiva, la **debilitat del nivell de consens entre Estats** i els obstacles ja comentats durant la Conferència va dur a l'opció de no aprovar cap document abans que consensuar un de mínims, tal com s'havia albirat en les reunions bianuals de 2003 i 2005 i la Conferència Preparatòria de gener de 2006³.

Tot i això, la perspectiva no té perquè ser completament negativa. A final de juliol, una **coalició formada per set països** va presentar una **proposta de resolució per a la implementació d'un Tractat Internacional sobre Comerç d'Armes**⁴, la qual estableix els estàndards comuns per al respecte en les transferències d'armament convencional. Aquesta proposta de resolució, que es presentarà al **Primer Comitè de l'Assemblea General de l'ONU** el mes d'octubre que ve, proposa que es respecti la Carta de les Nacions Unides, així com les Convencions i Protocols de Ginebra. Tot i això, el text no fa cap tipus referència sobre el respecte pels drets humans. Així mateix, la delegació del **Canadà** va proposar, davant l'absència de mecanismes sòlids de revisió al marc de les Nacions Unides, la possibilitat d'organitzar reunions informals a partir de la primavera de 2007 amb els països que estiguessin interessats en la revisió i progrés del Programa d'Acció. Són iniciatives com aquesta o la possibilitat d'implementar Programes d'Acció nacionals i/o regionals, les que mereixen ser preses com a referència⁵. El debat a partir d'ara ha de centrar-se en si els acords han de ser de caràcter universal o assumits amb els països veritablement compromesos en l'avanç per al control de les armes lleugeres.

Finalment, la **Subcomissió de Promoció i Protecció dels Drets Humans de les Nacions Unides** van aprovar una **resolució que insta els governs a adoptar mesures sobre la fabricació, possessió, transferència i ús de les armes lleugeres** que compleixin amb els principis del dret internacional⁶. A més protegeix un conjunt de principis per a la prevenció de violacions dels drets humans comeses per les armes lleugeres. Alguns principis clau inclouen:

- Implementar regulacions en l'**ús d'armes de foc** per la policia i altres agents de l'Estat.
- Formar les **forces policials** per a la inclusió de la **responsabilitat de protecció dels drets humans**.
- Restringir l'**ús letal** de les armes de foc en mans dels agents de l'Estat només en les situacions on és estrictament necessari per protegir la vida.
- Exigir una **licència específica** per a la possessió civil d'armes de foc, considerant factors tals com antecedents en registres criminals o violència domèstica.
- Prohibir les **transferències internacionals** on és probable que les armes lleugeres s'utilitzin en greus violacions dels drets humans.

³ Berkhol, I, Gramizzi, C.: *La Conferència d'avaluació del Programa d'acció de les Nacions Unides sobre les armes lleugeres (26 juny – 7 juliol 2006) : Un non-résultat lògic*, GRIP, juliol de 2006 a <http://www.grip.org/bdg/4604.html>

⁴ Aquests set països són l'Argentina, Austràlia, Costa Rica, Finlàndia, el Japó, Kenya i el Regne Unit.

⁵ Berkhol, I, Gramizzi, C. op. cit.

⁶ Vegeu la resolució a http://www.iansa.org/issues/documents/hr_salw_resn_2006.pdf

b) Iniciatives internacionals

Els membres de la **campanya “Armes sota Control”** van emetre tres nous informes en iniciar-se la Conferència de Revisió de les Nacions Unides abans citada: en un s'hi assegura que el rifle AK-47 és el tipus d'arma més utilitzada als últims 20 anys⁷. El segon informe analitza els **cinc anys d'implementació del Programa d'Acció de les Nacions Unides**⁸. L'informe destaca que **menys de la meitat dels Estats membre té mecanismes per coordinar accions contra les armes lleugeres**⁹; només 37 hi involucren la societat civil; 68 n'han revisat la seva legislació des de la implementació del Programa d'Acció; i 37 tenen controls específics en controls sobre la intermediació. Entre les **principals recomanacions**, l'informe insta a: acordar uns estàndards globals sobre les transferències internacionals; emfatitzar el vincle entre armes lleugeres i desenvolupament, integrant les activitats de prevenció de violència armada als projectes de reducció de la pobresa; i incrementar la cooperació i assistència econòmica entre les diferents iniciatives existents.

El tercer i últim informe advertia que la **globalització de la indústria armamentística** està aprofitant les importants **llacunes en les normatives actuals** sobre exportació d'armes, permetent la venda a responsables d'**abusos contra els drets humans** i a països sotmesos a embargaments d'armes¹⁰. Així mateix, el 13 de setembre es va celebrar el **Dia d'Acció Mundial contra el Comerç d'Armes**, amb activitats a més de 30 països de tot el món.

Per altra banda, l'**Small Arms Survey** va aprofitar el mateix esdeveniment per publicar el seu **anuari** amb nova informació sobre aquest tipus d'armament, abordant aspectes com la demanda d'armes o la reforma del sector de seguretat, entre d'altres. Entre les dades més rellevants d'aquest informe, cal destacar que cada any es fabriquen unes **800.000 armes lleugeres** a tot el món, la **meitat de les víctimes anuals** (unes 100.000) **per l'impacte d'aquestes armes de foc són homes entre 15 i 29 anys**, mentre que cal remarcar que **les armes de foc estan presents al 80% dels homicidis a Colòmbia**. Finalment, entre les **principals recomanacions**, l'*Small Arms Survey* assenyala la necessitat de reduir l'accés dels joves a les armes de foc a través de la lluita contra els vincles socialment establerts entre armes, violència, poder i masculinitat; la realització de programes destinats a treure de circulació les armes de guerra; i l'adopció d'una perspectiva fonamentada en la demanda, disseny, implementació, supervisió i avaluació d'iniciatives de reducció del seu ús¹¹.

De l'anuari, cal destacar-ne la **valoració i comparació dels registres d'exportació d'armament convencional** dels principals països exportadors. Aquesta valoració es pot apreciar en el següent quadre, on es puntuen diversos aspectes dels informes d'exportació d'armes. La puntuació màxima és de 25 i aquests criteris es subdivideixen en la freqüència, l'accés a la informació, la claredat, l'extensió, la informació de lliurament i les llicències concedides i rebutjades.

⁷ Armes Sota Control: *The AK-47: the world's favourite killing machine*, juny de 2006 a http://www.controlarms.org/find_out_more/reports/AK_47.pdf

⁸ Biting the Bullet: *Reviewing the action on small arms 2006. Assessing the first five year of the UN Programme of Action*, juny de 2006 a <http://www.iansa.org/un/review2006/redbook2006/Red-Book-2006.pdf>

⁹ Kytömaki, E.; Yankey-Wayne, V.: *Five Years of Implementing the UN Programme of Action on SALW: Regional Analysis of National Reports*, UNIDIR, juny de 2006. Aquesta dada indica un creixent desenvolupament i conscienciació sobre la problemàtica del tràfic il·lícit d'armes lleugeres, tot i que el nivell d'implementació per regions es manté desigual.

¹⁰ Armes Sota Control: *Armas sin fronteras*, setembre de 2006 a http://www.controlarms.org/documents/Arms%20Without%20Borders_Final_21Sept06.pdf

¹¹ Vegeu l'apartat de desarmament al Baròmetre 10.

Taula 6.1. Baròmetre de transparència en el Comerç d'Armes

País	Punts totals	Freqüència	Accés	Claredat	Extensió	Informació d'entrega	Llicències concedides	Llicències rebutjades
EUA	20,5	2	2	3,5	5	4	4	0
Alemanya	19	1	2	3,5	6	2	4	0,5
Itàlia	17	2	2	3	5	3	2	0
Canadà	16,5	0,5	2	4	6	4	0	0
França	16,5	1	2	3,5	6	4	0	0
Rep. Txeca	16	1	2	3	5	3	2	0
Espanya	16	1	2	3,5	6	2,5	1	0
Finlàndia	16	1	2	3	6	2	2	0
Regne Unit	15	2	2	3	6	2	0	0
Noruega	15	2	2	3	6	2	0	0
Suècia	15	2	2	3	6	2	0	0
Suïssa	14	1,5	2	3	5	2	0	0,5
Portugal	11	0,5	2	2,5	4	2	0	0
Japó	11	0	1,5	2,5	5	2	0	0
Xina	10,5	0	1,5	2,5	2,5	4	0	0
Turquia	10,5	0	1,5	2,5	4,5	2	0	0
Corea, Rep.	10	0	1,5	2,5	4	2	0	0
Brasil	10	0	1,5	2	4	2	0	0
Àustria	9,5	0	1,5	2,5	3,5	2	0	0
Bèlgica	9	0	1,5	2,5	3	2	0	0
Rússia, Fed.	7,5	0	1,5	2,5	1,5	2	0	0
Romania	4,5	0,5	0,5	1,5	1	1	0	0
Sud-àfrica	1,5	0,5	1	0	0	2	0	0
Israel	0	0	0	0	0	0	0	0

Punts totals (màxim 20 punts): Les actualitzacions fan referència a la informació obtinguda fins al 31 de gener de 2006.

Freqüència (màxim 2 punts): en els últims 2 anys (0'5 punts), informació freqüent (1 punt: 0'5 durant els 6 mesos següents, 0'5 durant els 12 mesos següents)

Accés (màxim 2 punts): disponible a Internet (0,5 punts), disponible en idioma de l'ONU (1 punt) i gratuït (0,5 punts).

Claredat (màxim 5 punts): font d'informació (1 punt), armes lleugeres diferenciades d'altres armes (1 punt), munició d'armes lleugeres diferenciada d'altra munició (1 punt), descripció detallada de les armes (1 punt), informació sobre categories d'usuari final (militar, policia,...1 punt).

Extensió (màxim 6 punts): transaccions governamentals i industrials (1 punt), armes lleugeres militars i civils (2 punts), parts d'armes lleugeres (1 punt), munició (1 punt), lleis i regulacions d'exportació i compromisos internacionals (1 punt).

Informació d'entrega (màxim 4 punts): tipus d'armes (1 punt), qualitat de les armes (1 punt), tipus d'armes i país d'origen (1 punt) i quantitat d'armes recollides (1 punt).

Llicències concedides (màxim 4 punts): tipus d'armes (1 punt), quantitat d'armes amb llicència (1 punt), tipus d'armes i país d'origen (1 punt) i quantitat d'armes amb llicència (1 punt).

Llicències rebutjades (màxim 2 punts): tipus d'armes (0,5 punts), quantitat d'armes (0,5 punts) tipus d'armes i país d'origen (0,5 punts) i quantitat d'armes amb llicència rebutjada (0,5 punts).

Adjunt al tradicional anuari, el mateix **Small Arms Survey** va presentar altre informe sobre la **munició**¹². Aquest informe denunciava com els controls en matèria de **producció, transferència i emmagatzematge** sobre aquest complement de les armes lleugeres són molt laxos, provocant un gran risc d'inseguretat i violència per a la població civil. El motiu d'aquest baix control s'hauria de buscar en l'**escassa prioritat atorgada a la munició en l'agenda internacional**, tot i el seu rol essencial en l'activació dels conflictes i el crim, per la qual cosa la comunitat internacional juga de nou un paper bàsic. Entre les **dades més rellevants** d'aquest informe, s'hi destaca que **66 països estan en condicions de fabricar munició, 23 dels quals dels tipus més sofisticats**¹³. Respecte a les transferències, la suma total de transferències entre 1999 i 2003 va anar de 700 milions de dòlars, fomentant així el tràfic il·lícit en aprofitar les esclertes legals en les regulacions nacionals.

En l'àmbit **regional africà**, les forces policials d'**Angola** van anunciar la recol·lecció durant el mes de juliol de més de 75.000 armes lleugeres i 3.000 mines procedents de la població civil. Tot i això, el nombre d'armes en possessió de la societat civil continua com un dels principals reptes. A **Kenya**, es va llançar el Programa Nacional per al Control d'Armes amb una àmplia gamma d'aspectes per treballar: establiment d'una estructura nacional d'implementació, revisió de la legislació relacionada; recol·lecció i emmagatzematge de les armes; iniciatives de reducció de la demanda; cooperació transfronterera; i formació de les forces de seguretat.

¹² Disponible en versió electrònica a www.smallarmssurvey.org

¹³ Aquells que s'utilitzen pels sistemes de defensa aèria portàtil per humans (MANPADS, per les seves sigles en anglès) i per les armes guiades antitancs.

Finalment les forces policials de **Tanzània** van iniciar el registre de les armes en possessió de la societat civil.

Pel que fa al **continent americà**, un informe de l'organització *Children's Defence Fund* revelava que el nombre de morts als EUA de menors de 20 anys per impacte d'armes de foc en 2003 va ser superior al de soldats morts al conflicte de l'**Iraq** als últims tres anys¹⁴. A **El Salvador**, els principals partits polítics van signar una nova legislació sobre armes de foc que redueix l'edat mínima per a la possessió d'armament a antics membres de forces de seguretat, la qual cosa podria arribar a donar validesa a les llicències ja vençudes. Els càlculs van estimar l'existència de més de 100.000 armes sense registrar a tot el país. Finalment, el Govern de l'**Argentina** va anunciar l'inici d'un **pla de control per acabar amb el comerç il·legal d'armes lleugeres**. Entre les principals mesures a implementar destaca la transferència del Registre Nacional d'Armes al Ministeri de l'Interior, establiment d'un Consell Consultiu amb la participació de la societat civil i una campanya de lliurament voluntari i destrucció d'aquest tipus d'armament.

Pel que fa al **continent asiàtic**, el Ministeri de Seguretat Pública de la **Xina** va anunciar que les forces policials havien destruït 113 factories il·legals d'armes durant l'últim trimestre, la qual cosa suma unes 2.500 T. d'explosius i unes 117.000 armes.

A **Europa**, el Grup de Treball sobre Armes del **Regne Unit** va aplaudir la iniciativa del comitè governamental per a l'**enfortiment de la llei sobre exportacions britàniques d'armament**, encara que va mostrar la seva preocupació per la persistència de **transferències a països amb violacions dels drets humans o regions en situació de conflicte o inestabilitat**, com poden ser Aràbia Saudita o Israel. El mateix es podria dir de les exportacions que va realitzar **Espanya** durant el 2005, amb vendes a països en conflicte com Colòmbia, Israel o els EUA, a partir de les dades despreses de l'informe governamental. A més, cal recordar que l'Executiu es va comprometre a presentar a final d'aquest any una **Llei sobre Comerç d'Armes** que garanteixi un millor control i transparència de les exportacions de material militar, policial i de seguretat¹⁵.

Finalment, a l'**Orient Mitjà**, l'ONG *Human Rights Watch* (HRW), va denunciar que **Israel** havia utilitzat municions de fragmentació als atacs perpetrats en àrees de civils al **Líban**, assegurant que no pot ser utilitzat a zones amb presència de civils per la seva imprecisió respecte l'objectiu. A més, **Amnistia Internacional** va instar a la imposició immediata d'un embargament d'armes a **Israel** i el grup libanès **Hezbollah**, denunciant la persistent transferència d'armes procedent dels EUA al marc de la intervenció armada israeliana al sud del Líban¹⁶.

6.2. Desarmament, Desmobilització i Reintegració (DDR)

El següent apartat se subdivideix entre les principals iniciatives internacionals, a més dels esdeveniments més rellevants del trimestre en matèria dels programes de Desarmament, Desmobilització i Reintegració (DDR) d'antics combatents.

a) Fets més rellevants del trimestre

La següent taula mostra l'evolució dels **principals contextos amb programes de DDR** en marxa durant els últims tres mesos:

Taula 6.1. Països que han estat objecte a nivell internacional en matèria de DDR	
ÀFRICA	
País	Comentari
Angola	El Govern va anunciar la despesa de 28 milions de dòlars en projectes de reintegració

¹⁴ Children's Defence Fund: *Protect Children Not Guns*, juliol de 2006 a http://cdf.convio.net/site/DocServer/gunrpt_revised06.pdf?docID=1761

¹⁵ Per a més informació, vegeu http://www.controlarms.org/es/ultimas_noticias/pr080306.htm

¹⁶ Vegeu l'apartat de conflictes armats.

	social per a 80.000 antics soldats i els seus familiars, a través de projectes agrícoles, microcrèdits i programes de formació. El Govern també va anunciar que el procés de desmobilització s'ha aplicat a uns 288.000 excombatents . Per la seva banda, el director de l' IRSEM , J. Costa, va anunciar un progrés significatiu de la reintegració dels antics membres de la UNITA, afectant més de 68.000 efectius i els seus familiars.
Burundi	L' ONUB va col·laborar amb el Govern en la destrucció de 1.958 armes i 22.544 municions de diferents calibres al marc del programa de DDR. El portaveu de l'equip de DDR, el Coronel A. Nzabampema, va anunciar que a final de setembre al voltant de 1.907 militars i antics combatents serien desmobilitzats.
Congo, RD	Prop de 4.000 combatents del districte d'Ituri van lliurar unes 2.100 armes durant el mes de juliol. Posteriorment, el CONADER va anunciar la suspensió del programa de desarmament i desmobilització a causa de la falta de fons , tancant-se tots els centres d'orientació. Posteriorment, la MONUC , la UE i el CIAT van mostrar la seva preocupació sobre el creixent nombre d'armes present a Kinshasa i sobre la repercussió que això pot tenir de cara a la segona volta de les eleccions, per la qual cosa s'ha demanat l'acceleració del procés de desmobilització i reintegració de soldats, com una de les possibles solucions per a la promoció del desarmament civil.
Congo, Rep.	L' Alta Comissió per a la Reintegració va planejar que al voltant de 30.000 ex combatents participin en els programes de DDR. Aquesta Comissió va recuperar i va destruir 11.776 armes i va reintegrar en la societat 17.459 excombatents de les diferents milícies que hi havia al país. El nou programa de DDR desemborsarà uns 25 milions de dòlars procedents del BM i de la UE en el que queda d'any. El Govern congolès , per la seva banda, està contribuint al programa amb 4,5 milions de dòlars.
Côte d'Ivoire	Les bases de l'acord entre el Secretari General de l'ONU, Govern i <i>Forces Nouvelles</i> es van centrar en l' inici del desarmament de les milícies a partir de final de juliol . Tot i això, a principi d'agost el procés va haver de ser suspès pel baix percentatge d'armes recol·lectades respecte als combatents desmobilitzats . Paral·lelament, la coalició armada d'oposició Forces Nouvelles va anunciar la suspensió de la seva participació en les negociacions per al desarmament en senyal de protesta pel canvi de regles per a la identificació censal.
Libèria	El Govern va reprendre el control de la plantació de cautxú Guthrie que romania sota el poder de 500 excombatents del LURD, que havien explotat el terreny durant els últims tres anys. A més, es va iniciar el període de formació de les noves FFAA al país , amb l'objectiu final d'acabar substituint els efectius de la UNMIL, afavorit també per l' aixecament parcial de l'embargament d'armes , permetent les transferències a aquests cossos de seguretat.
RCA	Es va implementar el procés de desmobilització dels últims 2.050 excombatents . Aquest programa de DDR va donar inici l'any 2003 , calculant que uns 5.515 antics combatents ja s'han acollit a aquest procés.
Somàlia	El PNUD va anunciar l'inici de projectes d'agrupament a la regió de Bay, al sud del país, una regió inaccessible des de 2002 a causa de la seva alta inseguretat. Aquestes activitats consisteixen en l'atenció de 3.000 membres de milícies, els quals seran acantonats durant sis mesos, on es procedirà a la seva assistència sanitària, alimentació, educació i registre per a un posterior procés de DDR. Aquest procés compta amb un pressupost de set milions de dòlars, finançats pel Regne Unit .
Sudan	La Comissió de DDR del Nord i el Consell de tribus àrabs Shara van arribar a un acord per preparar un Memoràndum d'Enteniment en relació a la recol·lecció d'armament en la regió. D'altra banda, 242 menors-soldats pertanyents a la coalició armada d'oposició SPLM/A, es van acollir al programa de DDR en una cerimònia duta a terme a l'Estat de Warab. L' SPLA havia iniciat una campanya de desarmament en la regió que va ser vista per les poblacions com a una imposició, generant-se nous enfrontaments. El desplegament de la UNMIS a la zona ha assolit que les comunitats se sentin més segures, així com el seu compromís a lliurar les seves armes al mateix temps, en suport al nou període de pau.
Uganda	El PNUD va anunciar la suspensió de les operacions de desarmament a la regió de Karamoja a causa de les investigacions que ve duent a terme el Govern davant les acusacions d'abusos en la pràctica d'aquest procés. La Ministra d'Estat per a la Defensa, R. Nankabirwa, va assegurar que si es confirmen les acusacions i s'identifiquen els agressors, seran processats.
AMÈRICA	
País	Comentari
Colòmbia	Les forces policials van presentar el primer informe de seguiment dels paramilitars i guerrillers desmobilitzats des de 2003, xifrats en uns 41.000. D'aquests, es calcula que uns 7.000 tenen una ocupació estable i prop de 20.000 han accedit a diverses modalitats d'educació. Tot i això, la principal preocupació és la sortida per la qual han optat centenars d'aquests excombatents, constituint-se en coalicions armades , involucrades en xarxes de narcotràfic, contraban i extorsió. L'ONG Human Rights Watch va assegurar que el

	<p>Govern colombià pot legitimar el seu procés de desmobilització dels grups paramilitars, així com desmantellar les seves xarxes criminals i econòmiques, si implementen la recent decisió presa per la Cort Constitucional. Aquesta decisió ofereix als paramilitars desmobilitzats sentències reduïdes pels seus crims en cas de confessió d'aquests i reparació de les víctimes.</p>
Haití	<p>El President, R. Préval, va indicar la disposició del seu Govern a discutir amb els grups armats les condicions pel seu desarmament, al marc de la visita del Secretari General de l'ONU. En resposta a això, diversos grups armats van exigir a l'Executiu certes garanties per procedir al seu desarmament. A pesar d'aquests missatges conciliadors, el mateix R. Préval va apel·lar a l'ús de la violència davant tota persona que fos trobada amb un arma il·legal i que no s'integrés al procés de DDR. Per altra banda, el Govern, la PNH, la MINUSTAH i el programa de DDR van iniciar a principi de setembre un procés de desarmament voluntari per a la reducció de la violència al país. L'objectiu és recuperar entre el 10 i el 25% de les més de 200.000 armes en circulació al país, a més de la reinserció social d'un miler de joves.</p>
ASIA	
País	Comentari
Afganistan	<p>L'ANBP va anunciar la finalització del programa de DDR en el temps previst i sense costos addicionals. Entre els principals problemes trobats ha estat la mala relació entre els antics comandants i els seus soldats, fet que ha suposat una important amenaça per a la seguretat. El programa també ha fet atenció a grups més vulnerables com dones i menors. Malgrat tot, l'ANBP i el PNUD es van comprometre, d'acord amb el Govern afganès, a romandre fins a desembre de 2007 per realitzar el seguiment dels Projectes de Suport a la Reintegració. El procés de Desmantellament dels Grups Armats Il·legals (DIAG), per les seves sigles en anglès) va prosseguir les seves activitats en la província de Takhar i amb la destrucció de més de 200.000 mines, amb un cost total de 16 milions de dòlars.</p>
Nepal	<p>El Primer Ministre, G. Prasad, va assegurar que l'aspecte essencial en les converses amb l'escamot maoista és la gestió de les armes d'aquesta coalició armada d'oposició, la qual s'ha de resoldre a qualsevol cost. Per la seva banda, el líder del grup armat d'oposició maoista CPN, Prachanda, va dir que no confinarà els integrants del grup armat en centres d'acantonament ni es desarmarà fins que no s'arribi a un acord amb el Govern sobre qüestions polítiques clau. En un altre ordre de coses, l'organització nepalí Friendship for Peace i la britànica International Alert van organitzar un seminari nacional sobre el procés de desarmament al país.</p>

b) Models de reintegració als programes de DDR

En marc dels **programes de DDR**, la fase de reintegració es presumeix com una de les més complexes. Mentre que les fases de desarmament i desmobilització es conceben com més puntuals i de transició, en la **reintegració** sorgeix el debat sobre si també es consolida la fase de transició o aprofundeix en el desenvolupament i reconstrucció d'una societat en context postbèl·lic. Al cas que la reintegració s'entengui com una simple transició de la vida militar a la civil, s'adoptarà una estratègia **d'estabilització a curt termini**, allunyant els combatents de la criminalitat fins que es desplegui una missió de pau i conclouï la reforma del sector de seguretat o política. En aquest cas, es proporcionarà un suport ràpid a la transició per al reassentament i la creació d'oportunitats de generació d'ingressos a curt termini per a tots els excombatents que puguin dur a la inseguretat. Aquest enfocament és aplicable a escenaris on es presumeix que els excombatents es reintegraran a través de les seves pròpies xarxes, que ja compten amb mitjans per a la reintegració (capital social, accés a terres) i/o que no representen una amenaça per a la pau. Tot i això, aquestes condicions gairebé mai es compleixen en les situacions posteriors a un conflicte.

Tot i això, la **visió més generalitzada per a la reintegració** no es basa en una estratègia transicional de seguretat, sinó en un **compromís a llarg termini, de desenvolupament i transformadora**¹⁷. Es tracta d'una fase fonamental per garantir la reconstrucció d'un país després d'un conflicte i és per això que s'ha de conjugar amb els **esforços de reconciliació, recuperació i desenvolupament**. Per això, es imprescindible l'acceptació dels excombatents per part de les comunitats d'acollida, per la qual cosa una fórmula de reintegració comunitària

¹⁷ International Peace Academy. *Transforming War Economies: Challenges for Peacemaking and Peacebuilding Report of the 725th Wilton Park Conference*. IPA, 2003.

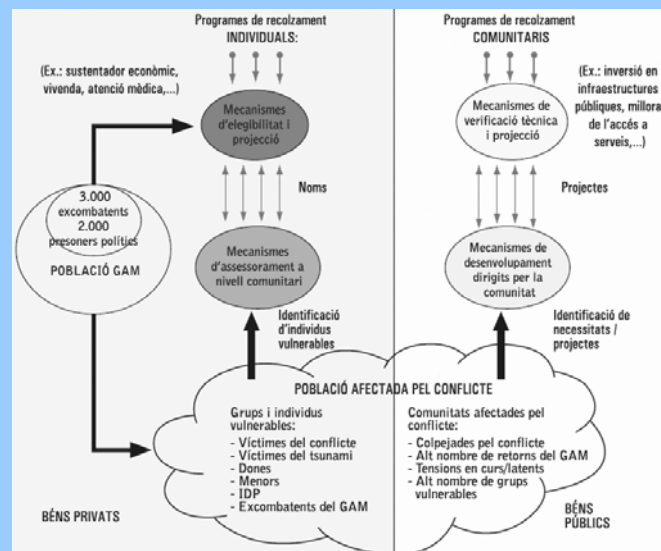
podria ser la millor solució. Dintre d'aquesta visió, la reintegració pot centrar-se en els excombatents i/o en la comunitat.

La **reintegració centrada en l'excombatent** es caracteritza per la necessitat de desenvolupar solucions individuals de reintegració a llarg termini. Aquest enfocament és especialment aplicable quan es percep als excombatents com una amenaça continuada per a la seguretat a llarg termini i, per tant, la seva reintegració sostenible és crucial per a una millora de la seguretat i la consolidació del procés de pau. Aquest tipus de reintegració segueix els models més clàssics dels programes de DDR ja que ve precedida de l'enfocament individualista del desarmament i de la desmobilització i a través de diverses modalitats: accés a les terres, treball públic, formació vocacional, educació formal o microcrèdits, entre d'altres¹⁸.

D'altra banda, la **reintegració comunitària** s'entén com la dotació a les comunitats d'instruments i capacitats per donar suport la reintegració dels excombatents¹⁹. Es vincula directament el desarmament i la desmobilització a una estratègia de recuperació més àmplia basada en la comunitat. Els excombatents deixen de ser un objectiu específic de suport per la sustentació²⁰. Aquest enfocament és més adequat quan els excombatents no representen una amenaça per a la seguretat de les seves comunitats, o almenys, no més que els restants grups afectats per la guerra, com als conflictes armats per a la defensa o d'alliberament nacional. Aquest tipus d'estratègia ja s'ha anat adoptant més recentment i es concep com una alternativa o complement a les modalitats anteriorment presentades²¹.

Gràfic 6.1. Reintegració comunitària a Indonèsia

En un estudi realitzat pel **Banc Mundial** sobre les **necessitats de reintegració al programa indonesi de la regió d'Aceh**, es va apuntar com a prioritari els beneficis per a les comunitats d'acollida²²: amb l'objectiu de donar beneficis a les comunitats afectades pel conflicte, per evitar tensions i facilitar els esforços de construcció de pau i la reducció de les desigualtats. En línies generals, **el nivell d'acceptació dels excombatents entre les comunitats és molt elevat** (prop del 90%). L'informe recomana la **provisió de beneficis comunitaris en forma de béns públics**: rehabilitació d'infraestructures de petita i mitjana escala; millora dels sectors públic i privat de desenvolupament, relacions de mercat i sistema de crèdits; implementació de projectes a curt termini dirigits per la mateixa comunitat a les zones afectades pel conflicte. El següent gràfic mostra la interacció entre els programes de reintegració individuals i comunitaris, diferenciant entre els tipus de beneficiaris i els tipus de béns. Aquests programes de reintegració, que s'han d'implementar a través del IOM, encara són objecte de debat.

Font: Banc Mundial: *GAM Reintegration Needs Assessment. Enhancing Peace through Community-level*. Març de 2006

¹⁸ Nations Unides: *Disarmament, Demobilization and Reintegration of Ex-combatants in a Peacekeeping Environment. Lessons Learned Unit of the UN Department of Peacekeeping Operations*. UN, 1999

¹⁹ El recolzament a la reintegració també comprèn altres col·lectius, com poden ser els IDP, refugiats i altres grups vulnerables.

²⁰ És possible que encara es precisin altres serveis de recolzament concrets, essencialment en matèria de salut física i mental.

²¹ PNUD: *DDR of Ex-Combatants. Practice Note*. UNDP, 2005.

²² Banc Mundial: *GAM Reintegration Needs Assessment. Enhancing Peace through Community-level*. Març de 2006, a <http://www.conflictanddevelopment.org/>

L'**èxit de la reintegració** dependrà en gran mesura del suport que rebels excombatents de les seves famílies i comunitats. Freqüentment, els excombatents regressen a entorns socials extremadament difícils, on és molt probable que se'ls percebi simplement com a victimaris i com una càrrega addicional per a la comunitat, en lloc de com un valor afegit. Les activitats que es dirigeixen especialment als excombatents sense oferir beneficis evidents per a la resta de la comunitat, poden fer perillar l'entorn local.

En definitiva, les societats que estan emergint d'un conflicte disposen d'escasses **oportunitats de generar ingressos i una capacitat limitada d'absorció de persones al mercat laboral**. En aquests contextos, activar les economies locals a través de programes d'obres públiques que permetin reconstruir les infraestructures danyades per la guerra i crear ocupacions, és especialment apropiat, tant per als excombatents com per a les seves famílies i comunitats. És per això que es veu necessari **recolzar les mesures de prevenció i resolució de conflictes i fomentar la confiança entre excombatents, comunitats, autoritats locals i forces de seguretat** per crear un entorn més segur, sense oblidar els aspectes de justícia transicional: veritat, justícia i reparació. La participació de la comunitat al procés de DDR i la participació dels excombatents en les activitats de reintegració basades en la comunitat poden també ocupar un paper clau en la transició posterior al conflicte.

A mode de **conclusió**, es pot dir que, una vegada més, s'ha comprovat la **ambivalència del compromís internacional en la lluita contra el tràfic il·lícit d'armes lleugeres**, tal com s'ha reflectit en la paràlisi del procés de revisió del Programa d'Acció de les Nacions Unides. Aquesta situació ha de ser contrastada amb la promoció d'un grup reduït de països per a l'impuls d'un Tractat Internacional referent a això, així com iniciatives internacionals de caràcter més local. En matèria de **DDR**, les necessitats conjunturals que puguin tenir diversos programes (nou finançament, suspensió del programa o aspectes de seguretat i de justícia), no ha de ser un impediment en la recerca de tipus de programes que contribueixin a una òptima construcció de pau, com pot ser el cas dels models de reintegració, adaptat per a cadascun dels contextos.

Drets humans

- ❑ Les ONG internacionals van centrar principalment la seva atenció en la situació al Líban, Darfur (Sudan) i la RD Congo.
- ❑ La UA va posar en marxa el Tribunal Africà dels Drets Humans i dels Pobles.
- ❑ Es produeixen importants avenços normatius en relació amb la Convenció Internacional dels Drets dels Discapacitats i la Declaració sobre els Drets dels Pobles Indígenes.
- ❑ La Subcomissió de l'ONU per a la Protecció i la Promoció dels Drets Humans va celebrar el seu període de sessions marcada per la incertesa del seu futur en el marc de les reformes del Consell de Drets Humans.

En el present capítol s'hi analitza la situació relativa als drets humans i a les llibertats fonamentals a partir del seguiment de les violacions denunciades per organitzacions no governamentals de drets humans (principalment Amnistia Internacional i *Human Rights Watch*) i per organitzacions internacionals i intergovernamentals, especialment d'àmbit europeu i de les Nacions Unides. Durant aquest tercer trimestre de l'any s'ha dedicat especial atenció a la Subcomissió de l'ONU per a la Protecció i la Promoció dels Drets Humans reunida a Ginebra el mes d'agost.

7.1. Violacions dels drets humans i de les llibertats fonamentals

El següent apartat inclou en una primera part informació sobre els contextos que han centrat el treball de les ONG així com sobre les labors de les organitzacions internacionals de drets humans en els diferents continents.

a) Aspectes destacats per les organitzacions no governamentals

Durant aquest trimestre, la majoria d'organitzacions no governamentals, d'entre elles, Amnistia Internacional (AI) i *Human Rights Watch* (HRW) van destacar especialment la situació de crisi humanitària a **Darfur (Sudan)**; l'escalada de violacions dels drets humans a **Burundi** (execucions extrajudicials, segrestos i arrests il·legals i arbitraris) i els abusos comesos a diverses regions de la **RD Congo**. En aquest sentit, Amnistia Internacional va reiterar la seva preocupació en un nou informe pels defensors de drets humans de l'Àfrica Oriental i de la Banya d'Àfrica que posen en perill la seva vida per denunciar violacions dels drets humans. En el continent americà, aquestes organitzacions han destacat de manera especial la responsabilitat del Govern de **Colòmbia** en els atacs contra activistes dels drets humans i l'augment per quart any consecutiu dels assassinats de dones a **Guatemala** degut en part a la impunitat generalitzada que impera al país. En el continent asiàtic, han destacat els homicidis polítics a les Filipines i la continua repressió als advocats defensors dels drets humans a la Xina. Al **Nepal**, la *National Coalition for Children as Zones of Peace* ha denunciat el fet que determinats grups armats continuïn utilitzant escoles de llocs d'acantonament militar. Finalment, un gran nombre d'organitzacions no governamentals ha denunciat la situació de la població civil **al Líban** i, en relació a la lluita antiterrorista, al llarg d'aquest trimestre AI ha denunciat especialment el cas de les persones acusades sota la llei antiterrorista a **Turquia** que continuen sotmeses a judicis sense garanties i la utilització de la tortura.

Taula. 7.1. Principals països assenyalats per les ONG per greus violacions dels drets humans durant el trimestre			
	Països	Principal segment de població impactat	País en situació de:
Àfrica	Darfur (Sudan)	Població civil	Conflicte/crisi humanitària.
	Burundi	Població civil	Conflicte/crisi humanitària.
	RD Congo	Població civil	Conflicte/crisi humanitària.
Amèrica	Colòmbia	Defensors dels drets humans	Conflicte/crisi humanitària.
	Guatemala	Dones	Tensió
Àsia	Filipines	Opositors polítics	Conflicte
	Xina	Defensors dels drets humans	-
	Nepal	Menors	Conflicte/crisi humanitària.
Europa i Àsia Central	Turquia	Presumptes terroristes	Tensió
Orient Mitjà	Líban	Població civil	Conflicte/crisi humanitària.

Com a eix temàtic del trimestre cal destacar que l'Organització Mundial contra la Tortura (OMCT) va presentar un estudi sobre les causes econòmiques, socials i culturals de la violència, que contempla de manera innovadora la tortura. L'organització assegura, basant-se en el treball realitzat al llarg de 20 anys pels 280 membres de la seva xarxa, que per a l'efectiva eliminació de la **tortura** i altres formes de violència és essencial protegir també els drets econòmics, socials i culturals.

Finalment, i per mitjà de l'anàlisi dels informes anuals de 2005 d'Amnistia Internacional i de *Human Rights Watch* es pot destacar que durant l'any es van produir **casos molt greus de violacions dels drets humans a 57 països de tot el món**, abusos relatius al dret a la vida i a la seguretat de la persona de manera sistemàtica i generalitzada per acció o omissió de l'Estat, com són les execucions extrajudicials, desaparicions forçoses, morts sota custòdia, tortura, detencions arbitràries i impunitat generalitzada. Aquests informes recullen també el fet que a 31 països més es van donar aquest tipus d'abusos així com violacions de les llibertats civils i polítiques si bé de manera esporàdica.

b) Aspectes destacats per les organitzacions internacionals i intergovernamentals

A l'àmbit europeu, cal destacar que el Consell d'Europa va expressar la seva profunda preocupació per la proposta de Polònia de reintroduir la pena de mort. L'abolició total de la pena de mort és un dels eixos centrals dels treballs del Consell així com la garantia que no es fa cap excepció en la prohibició total de la tortura en els seus 46 Estats membres. En aquest sentit, el Consell va anunciar que els seus experts visitaran tots els centres de detenció de Kosovo per verificar si les condicions de reclusió s'ajusten a la Convenció Europea per a la Prevenció de la Tortura i altres Tractes o Càstigs Inhumans o Degradants.

En **el context africà** destaca especialment l'aplicació efectiva de la UA del Tribunal Africà dels Drets Humans i dels Pobles, establert formalment el 1998. Prenent com a referència el Pacte Africà de Drets Humans i dels Pobles de 1982, el nou Tribunal analitzarà casos de violacions als drets humans plantejats per la Comissió Africana de Drets Humans i dels Pobles atenent fins i tot demandes individuals després de l'esgotament dels recursos interns.

En l'àmbit de les **Nacions Unides**, és necessari destacar la visita oficial de l'Alta Comissionada pels Drets Humans, a **la Banya d'Àfrica** en la qual L. Arbour va destacar, entre altres aspectes, la manca de compliment de molts dels compromisos adquirits per les autoritats sudaneses (Darfur), en matèria de drets humans, la necessitat que la situació que viu Somàlia rebí atenció internacional

i la il·legalitat de les lleis que Etiòpia aplica als membres de l'oposició. En aquest sentit, un informe del Secretari General de l'ONU sobre menors i conflicte armat al Sudan va revelar que es segueixen cometent abusos contra els menors (assassinat, mutilació, reclutament forçós, violació i violència sexual, segrest i denegació d'accés a assistència humanitària) per part de tots els grups armats.

La ACNUDH també va realitzar una visita oficial a **Guatemala**, en la qual es va fer portaveu de la progressiva frustració de la població pel que fa a la seguretat, l'equitat i la justícia, i va subratllar especialment preocupant el retard en l'obtenció de justícia i reparació de les víctimes del conflicte armat.

Durant aquest trimestre, L. Arbour també es va manifestar sobre la situació al **Nepal**, expressant la seva preocupació per l'augment de l'ús de la força dels cossos de seguretat en les últimes manifestacions. El Relator Especial sobre la Tortura, M. Nowak, va subratllar que el Nepal és l'únic país que ha visitat fins ara en què la tortura s'aplica de manera sistemàtica. En relació amb **Sri Lanka**, L. Arbour va expressar la seva inquietud per l'assassinat de civils al país i va instar a les parts a prendre mesures immediates per disminuir el clima de violència, reprendre el diàleg i enfortir les mesures de protecció contra possibles abusos.

Finalment, L. Arbour va expressar la seva condemna més ferma per l'assassinat de civils al **Líban**, entre ells un nombre elevat de menors, ocasionat pels bombardejos de les Forces Israelianes alhora que va instar a totes les parts a respectar la llei internacional.

Un altre dels esdeveniments destacats d'aquest trimestre ha estat la intensa labor en l'àmbit dels procediments especials. Arran del suïcidi de tres presoners a **Guantánamo**, la Relatora del Grup de Treball sobre Detenció Arbitrària, L. Zerrougui, el Relator Especial sobre la independència dels jutges i advocats, L. Despouy, el Relator Especial sobre la tortura, M. Nowak, la Relatora Especial sobre la llibertat de religió i creença, A. Jahangir, i el Relator Especial sobre el dret de tota persona a gaudir el nivell més alt possible de salut física i mental, P. Hunt, van subratllar que el suïcidi dels tres presoners era fins a cert punt previsible i van indicar que aquests fets confirmen la importància de les recomanacions contingudes a l'informe que van presentar el trimestre passat i la urgència que aquestes s'apliquin al més aviat possible. Els experts van exigir de nou el tancament immediat d'aquest centre de detenció.

Per la seva banda, el Relator Especial sobre execucions extrajudicials, P. Alston, va acollir de grat l'anunci del President de **Sri Lanka** de convidar una comissió internacional per investigar els assassinats, desaparicions i segrests perpetrats recentment al país.

S'han realitzat també diverses visites per part dels procediments especials, d'entre elles la de la Relatora Especial de l'ONU sobre la violència contra les dones, Y. Ertürk, a **Turquia** on s'ha enregistrat una taxa molt alta de suïcidis entre les dones com a conseqüència, segons la Relatora, dels matrimonis forçats, la violència domèstica i la negació dels drets reproductius.

En l'àmbit temàtic, el Relator Especial per a la protecció dels drets humans i de les llibertats fonamentals en la lluita contra el terrorisme, M. Scheinin, es va pronunciar sobre la futura llei antiterrorista jordana i el seu impacte en els drets humans, va instar el Govern de Bahrain a reconsiderar la nova legislació antiterrorista i va expressar la seva satisfacció pel fet que el projecte de llei adoptat pel Knesset israelià hagi inclòs moltes de les crítiques provinents de diversos sectors, inclosa la societat civil.

Altre fet especialment destacable del trimestre és l'estudi del **Comitè de Drets Humans** del informe presentat per la UNMIK sobre la situació dels drets humans a **Kosovo** des de 1999, sent aquesta la primera vegada que una missió de l'ONU informa a un òrgan de tractat. En les seves conclusions, el Comitè acull amb satisfacció la promulgació d'un Codi Penal Provisional, adverteix sobre la manca d'independència de l'òrgan de drets humans que examina les denúncies presentades contra la UNMIK i mostra la seva preocupació per la manca de cooperació de la

missió de l'ONU amb el Tribunal Penal Internacional per a l'antiga Iugoslàvia. El Comitè de Drets Humans de l'ONU també va emetre una sèrie de recomanacions després d'examinar l'informe presentat pels **EUA** i va expressar la seva preocupació per la pràctica de detenir persones i mantenir-les en captivitat a llocs secrets durant llargs períodes de temps.

Finalment, el **Consell de Drets Humans** de l'ONU va celebrar una sessió extraordinària per tractar l'empitjorament de la situació al Líban després de la qual va emetre una resolució en què va condemnar amb fermesa les greus violacions dels drets humans perpetrades per Israel i va cridar a les parts a no utilitzar la violència contra els civils.

Consell de Drets Humans: La politització dels drets humans continua

La segona sessió extraordinària del Consell de Drets Humans que va tenir lloc el 11 d'agost va demostrar com és de difícil fugir de la tan anomenada politització dels òrgans intergovernamentals de protecció dels drets humans. La resolució sobre la situació dels drets humans al Líban fa una crida a totes les parts del conflicte perquè es respecti el dret internacional i s'eviti l'ús de la violència contra la població civil. No obstant això, tan sols condemna els excessos i les violacions de drets humans comesos per Israel. Si bé tots els estats que van votar en contra- països membres de la Unió Europea, el Japó i el Canadà- s'han emparat en aquest caràcter de desequilibri del text, el fet de que votessin en contra de la resolució condemnatòria sobre la situació en els Territoris Ocupats Palestins, suscita dubtes sobre la motivació d'aquests vots, que semblen encobrir tendències polítiques i no ser tant el resultat de valoracions respecte a la situació dels drets humans. Certs Estats, com el Canadà, van afirmar que el Consell s'hauria d'utilitzar amb fins constructius i van apel·lar a criteris de objectivitat i no de selectivitat en la consideració per part d'aquest òrgan de temes relacionats amb els drets humans. Aquest argument va ser contestat pel grup africà, representat per Algèria, que va afirmar que pels estats que votaven en contra de la resolució seria impossible justificar en un futur qualsevol intervenció en altres països. Si bé és cert que no és un text equilibrat, i que obvia vulneracions de drets humans per part de Hezbol·là, també ho és que la proporció dels atacs no admet cap mena de comparació i que les vulneracions per part d'un Estat suposen diferent consideració jurídica a les d'un grup armat. Pel que fa a això cal destacar la posició de Mèxic, que ha exemplificat la possibilitat de votar a favor afirmant al mateix temps la preferència d'un text més equilibrat.

Especialment preocupant és la menció dels EUA sobre els entrebancs i la manca d'idoneïtat que suposava que el Consell de Drets Humans examinés una situació que es trobava al mateix temps sota l'estudi del Consell de Seguretat, fet que es va qualificar com potencialment contraproductiu als esforços d'aquest últim.

En definitiva, aquesta sessió ha constituït un exemple que la crítica de politització que es va adjudicar a l'antiga Comissió serà un laste difícil d'eliminar pel Consell, ja que els debats han tingut a veure més amb les aliances polítiques dels estats que amb qüestions concretes relatives als drets humans, que han quedat marginades. D'altra banda, s'ha perdut una valuosa oportunitat d'executar una de les funcions pròpies del Consell, la de promoure la coordinació i la incorporació dels drets humans a l'activitat general de l'ONU, la qual cosa inclou el Consell de Seguretat. Restava per veure com implementarà el Consell aquesta funció i si els estats apostaran pel fet que realment els drets humans es converteixin en un eix transversal de qualsevol acció dels òrgans de les Nacions Unides, especialment de les decisions del Consell de Seguretat.

En ocasió del **Dia Mundial de la Llibertat de Premsa**, diversos relators especials van subratllar el paper vital que la premsa juga en la promoció de la democràcia i els drets humans. Els experts van denunciar l'alt nivell de violència dirigida contra els mitjans, i van posar de manifest que el 2005 ha estat l'any en el qual s'han comptabilitzat més casos d'aquest tipus de violència.

Finalment cal destacar de manera especial l'adopció de la **Convenció Internacional dels Drets dels Discapacitats** per part de l'Assemblea General de l'ONU, que té com a principal objectiu posar fi a la discriminació de les persones amb discapacitats així com el fet que, en una votació històrica que va provocar una rotunda ovació per part dels presents, el Consell de Drets Humans de les Nacions Unides va aprovar el text de la **Declaració sobre els Drets dels Pobles Indígenes** que s'ha estat discutint durant més de 20 anys. Aquest esborrany serà properament sotmès a votació a l'Assemblea General de les Nacions Unides.

7.2. Subcomissió de promoció i protecció dels drets humans de l'ONU

La recent dissolució de l'antiga Comissió de Drets Humans i la consegüent incertesa del futur del seu òrgan subsidiari, la Subcomissió de drets humans, ha motivat la dedicació d'aquest espai a aquest fòrum. Al llarg del capítol s'hi descriuran quines són les seves funcions, la seva metodologia de treball i les característiques específiques que fan imprescindible la seva permanència en el sistema internacional de protecció dels drets humans.

a) Definició, funcions i metodologia de treball

La Subcomissió va ser creada per la Comissió de Drets Humans el 1947 i està formada per 26 experts independents que representen els cinc grups regionals i que han estat triats per l'antiga Comissió de drets humans, a proposta dels estats. No obstant això, en ocasions els estats designen funcionaris governamentals, la qual cosa suposa un perjudici a la pretesa independència de la Subcomissió. És per això que una de les propostes de reforma estava dirigida a que la Comissió no acceptés la candidatura de cap membre de la Subcomissió que no tingués un clar perfil d'expert independent en drets humans.

Quines són les funcions de la Subcomissió?

Les principals funcions de la Subcomissió han sigut emprendre estudis sobre qüestions de drets humans, realitzar recomanacions relatives a la prevenció de la discriminació de qualsevol tipus i la protecció de minories racials, nacionals, religioses i lingüístiques i dur a terme d'altres funcions que pogués encomanar-li l'antiga Comissió. Els estudis que s'han elaborat s'han centrat en qüestions com l'administració de justícia, la lluita contra la discriminació i la protecció dels drets humans de minories, pobles indígenes i altres grups vulnerables. En concret i en els últims anys, la Subcomissió ha triat com a temes d'estudi el terrorisme, la mundialització, els acords econòmics bilaterals i multilaterals, les activitats de les empreses transnacionals, els drets de propietat intel·lectual i la responsabilitat del personal internacional que participa en les operacions de manteniment de la pau, d'entre altres temes. Les decisions adoptades per la Subcomissió sobre aquests aspectes s'envien la Comissió que es pronuncia sobre aquests.

Per a la realització de les seves funcions, la Subcomissió compta amb **diversos relators especials i grups de treball** encarregats de realitzar investigacions i de formular recomanacions sobre problemes concrets de drets humans. A causa de la seva mida reduïda i de la flexibilitat dels seus procediments, els grups de treball suposen un espai útil de diàleg entre els governs, els òrgans de l'ONU, organitzacions intergovernamentals i la societat civil. A continuació s'hi descriuen breument els mandats dels grups de treball.

El grup de treball sobre **minories** que monitorea el compliment de la Declaració sobre els drets de les persones que pertanyen a minories ètniques, religioses i lingüístiques, presenta recomanacions sobre aquest punt i aborda actualment temes com la intolerància religiosa, la prevenció de conflictes i el dret de les minories a participar en la vida pública i política, d'entre altres qüestions. El grup de treball sobre els drets dels **pobles indígenes**, és un dels mecanismes que té més èxit de la Subcomissió i constitueix un dels principals fòrums de les Nacions Unides que compta amb més alta participació de les poblacions indígenes. El tema principal de la seva última sessió ha estat centrat en la utilització de les terres dels indígenes per autoritats no indígenes, grups o individus per a propòsits militars. Altres grups de treball de la Subcomissió són els d'administració **de justícia, empreses transnacionals** i el creat per dissenyar principis i directrius relatives a la promoció i protecció dels drets humans en la lluita contra el **terrorisme**.

La Subcomissió també treballa la qüestió de formes **contemporànies d'esclavitud**, tant des de

l'aspecte de la implementació de les convencions sobre aquest tema com sobre la prevenció d'aquestes formes d'esclavitud. Per forma contemporània d'esclavitud s'entén l'explotació sexual o econòmica, treball forçat i tràfic de persones.

El Fòrum Social sobre **drets econòmics, socials i culturals**, conegut com el Fòrum Social, es crea com a resposta a les preocupacions que sorgeixen en relació a l'impacte de la globalització pel que fa a poder gaudir dels drets econòmics, socials i culturals. El fòrum pretén ser un espai de debat i de formulació de noves idees, i aquest any té com a tema central la lluita contra la pobresa i el dret a la participació i el paper de les dones.

b) Principals característiques

Les característiques que fan d'aquest òrgan, un dels més imprescindibles dins del sistema de protecció internacional dels drets humans vénen donades per la seva composició i la seva metodologia de treball.

Quines són les principals contribucions de la Subcomissió?

La Subcomissió ha realitzat contribucions en l'adopció dels Pactes Internacionals de Drets Humans i se li deuen també les iniciatives legislatives de diversos instruments normatius, com són la Declaració sobre els drets dels pobles indígenes, la Convenció sobre la protecció de totes les persones contra les desaparicions forçades i els principis bàsics i directrius sobre el dret al remei i a la reparació per a les víctimes de greus violacions del dret internacional dels drets humans. Un dels darrers assoliments a nivell normatiu ve donat per l'adopció de les Normes sobre la responsabilitat de les empreses en l'àmbit dels drets humans. No obstant això, la Comissió en lloc d'aprovar-les va nomenar un relator especial, fet que s'ha considerat des de diversos sectors com una demostració de la manca de voluntat política de reconèixer la responsabilitat d'aquests actors a través de l'elaboració d'un text de convenció internacional.

Una altra de les qüestions interessants de la Subcomissió és l'atenció que ha dedicat als drets econòmics, socials i culturals, la qual cosa ha reforçat la indivisibilitat dels drets humans i l'anàlisi de la situació de diversos grups en situació de vulnerabilitat. Finalment, cal fer esment que en aquest *think tank* l'elecció dels nous temes a tractar ve determinada no tant per interessos polítics, sinó per necessitats en el camp jurídic internacional dels drets humans. La Subcomissió al llarg del seu funcionament ha anat satisfent les llacunes del dret internacional dels drets humans, identificant aspectes que no havien estat regulats i contribuint així al **desenvolupament del dret internacional dels drets humans**.

D'altra banda, també ha dirigit la seva mirada cap a nous actors, especialment actors no estatals que pel seu augment de poder i impacte en els drets humans poden tenir una incidència positiva o negativa sobre aquests drets, com són per exemple les empreses transnacionals. Igualment important és el seu paper d'identificació de nous subjectes en situació de vulnerabilitat. En aquest sentit la Subcomissió va reaccionar de manera àgil davant la necessitat d'estudiar els drets humans de les persones immigrants en situació administrativa irregular.

La Subcomissió com a model de normativització internacional

La Subcomissió reflecteix en definitiva una de les característiques que hauria de tenir la legislació internacional dels drets humans: Un dret internacional en constant estat d'alerta a l'hora de predir nous reptes, nous actors en disposició de cometre possibles vulneracions i nous grups de persones que són sotmeses a noves situacions de vulnerabilitat. Gràcies als treballs de la Subcomissió, la normativització internacional aconsegueix doncs estar en un estat permanent de permeabilitat pel que fa a les demandes de la societat civil, tant a nivell pràctic com teòric, ja que una de les seves aportacions principals és la de dissenyar nous instruments normatius de protecció i defensa dels drets humans.

Cal destacar finalment que, dins del sistema de les Nacions Unides, la Subcomissió constitueix un

espai en què les ONG tenen un alt nivell de participació proactiva des d'una posició més igualitària que en el Consell. En aquest sentit ha estat tradicionalment molt rellevant el contacte estret de la Subcomissió amb la societat civil. Els organismes independents dels sistemes de protecció acostumen ser més proclius a buscar vies properes de treball amb les ONG i, per la seva part, la societat civil ha mostrat una confiança indubtablement més gran quan ha treballat amb òrgans amb vocació independent com aquest.

c) La Subcomissió a la seva última sessió

Pel que fa a les resolucions preses aquest any cal destacar-ne les següents. En l'àmbit de l'administració **de justícia**, la Subcomissió va reafirmar la importància de lluitar contra la impunitat, va subratllar la urgència del restabliment de la justícia i de l'imperi de la llei en situacions de conflicte i postconflicte així com en processos de transició, per garantir la justícia, promoure la reconciliació i restablir la confiança en les institucions de l'Estat. D'altra banda va sol·licitar un nou estudi sobre els drets humans i la sobirania dels estats així com un estudi sobre justícia transicional i mecanismes d'investigació per a la veritat i reconciliació, amb especial èmfasi sobre l'Amèrica Llatina. Finalment, va nomenar una relatora especial amb l'objectiu de dur a terme un estudi sobre la responsabilitat dels funcionaris internacionals que formen part de les operacions de suport a la pau.

Pel que fa als **drets econòmics, socials i culturals**, la Subcomissió va instar al Consell de Drets Humans (CDH) a aprovar els principis rectoris sobre extrema pobresa i drets humans i la seva transmissió a l'Assemblea General. Aquestes normes constitueixen el primer esforç normatiu pel que fa al nou enfocament de drets humans que es vol implementar en les polítiques de cooperació i que ja està sent executat principalment pels governs dels països nòrdics europeus. En aquest mateix sentit, va decidir presentar al CDH un projecte de directrius per a la realització del **dret a l'aigua** per a la seva aprovació. Va destacar el dret al aigua com un dret humà, reafirmar que el seu accés no pot ser objecte de cap mena de restricció i que aquest dret ha d'estar sotmès a la reglamentació i control de les autoritats públiques. D'altra banda, la Subcomissió va recomanar al Consell l'aprovació de les Normes sobre Responsabilitats de les **empreses transnacionals** i altres empreses comercials i va considerar la possibilitat d'establir un òrgan de seguiment. Respecte a la qüestió de la corrupció, la Subcomissió va instar els Estats a establir mecanismes nacionals independents per impedir i combatre aquest fenomen mitjançant l'aplicació de lleis específiques de lluita contra la corrupció i va recomanar al CDH que transmetés el qüestionari elaborat per la Relatora sobre aquesta qüestió als estats i a la societat civil.

Respecte a la **discriminació**, el grup de treball sobre els drets de les minories va decidir aprovar un pla de treball de dos anys que inclou seminaris i estudis temàtics sobre els drets de les minories i va exhortar l'Oficina de l'ACNUDH i l'Experta independent sobre minories que fessin participar les agències de l'ONU, institucions financeres internacionals per tal de que reconeguin la importància d'incorporar les qüestions de les minories en els programes i polítiques com a instrument per a arribar a la igualtat de drets.

El grup de treball sobre les **Poblacions Indígenes** va recomanar que el tema de les "qüestions indígenes" s'incorporés automàticament al programa del CDH i va subratllar la necessitat de donar continuïtat a aquest òrgan. Va exhortar igualment els estats a dedicar especial atenció a la promoció i protecció dels coneixements tradicionals i a vetllar pel principi del consentiment lliure, previ i informat. Finalment, va acordar que el proper any el tema principal serà "L'impacte de les iniciatives del sector privat sobre els drets dels pobles indígenes".

Pel que fa a temes específics, com les formes **contemporànies d'esclavitud**, la Subcomissió va recomanar al Consell que reforqués el mandat del grup de treball sobre aquesta qüestió i que es creés un relator especial. Sobre la violació sistemàtica, l'esclavitud sexual i les pràctiques

anàlogues durant els conflictes armats, va exhortar els estats que prevegin sancions penals eficaces, així com una indemnització amb l'objectiu de posar fi a la impunitat.

Pel que fa al tema de **terrorisme i drets humans**, el Grup de treball que s'encarrega d'aquesta qüestió va reafirmar la importància de respectar la normativa internacional sobre drets humans i refugiats, així com el dret humanitari, en la lluita contra el terrorisme.

En relació amb la **protecció dels civils durant els conflictes armats**, la Subcomissió va recomanar als Estats que celebressin trobades d'experts regionals per proveir a la Conferència d'Altes Parts Contractants dels Convenis de Ginebra amb lliçons apreses de conflictes recents, tant nacionals com internacionals, i amb aportacions de suggeriments per solucionar llacunes de protecció i monitoratge. Va sol·licitar també que s'elaborin unes directrius sobre l'experiència de recents comissions d'investigació i va recomanar la continuació d'aquest tema en l'agenda de l'òrgan successor de la Subcomissió.

d) Quin és el futur de la Subcomissió?

Ja l'any 1999 la **Comissió de Drets Humans va presentar una sèrie de recomanacions** que estaven orientades a reduir a la meitat tant el període de sessions, de quatre a dues setmanes, com el nombre d'experts de 26 a 15. També es va recomanar la supressió de la competència de la Subcomissió per aprovar resolucions sobre països i fins i tot les temàtiques que continguessin referències a països concrets. Això suposava un clar intent de menyscar la rellevància de la Subcomissió i d'acabar amb els treballs d'un òrgan que servia de contrapunt al treball més polititzat de l'antiga Comissió¹.

En el context de l'actual reforma del sistema internacional de protecció de drets humans, el mateix Consell de Drets Humans va demanar a la Subcomissió que presentés un informe amb la seva visió de la seva pròpia reforma². En aquest marc, la Subcomissió va presentar una sèrie de recomanacions entre les quals proposava que seguís tenint funcions de promoció i desenvolupament progressiu dels drets humans (realització d'estudis); de protecció de drets humans, (algun paper en el mecanisme de revisió periòdica universal). Al seu torn, també va suggerir poder tenir la iniciativa d'atendre les preocupacions de les ONG, governs, institucions nacionals, etc., i mantenir els grups de treball. Respecte a la composició es mantindria el nombre de 26 membres³.

No obstant això, la mateixa resolució 60/251 que crea el Consell omet conscientment qualsevol esment a la necessitat de permanència de la Subcomissió quan es refereix a la reforma dels òrgans que depenen de la Comissió. Únicament es troba una fórmula genèrica en la qual es diu que el Consell mantindrà un "assessorament especialitzat" que per si sola no garanteix la permanència de la Subcomissió.

En relació amb les futures funcions de la Subcomissió certs Estats proposen que aquest òrgan pugui aportar un coneixement expert sobre el mecanisme de revisió periòdica universal, però són escasses les veus en la comunitat internacional que advoquen amb força per la permanència del poder d'iniciativa normativa de la Subcomissió. Fins i tot no són pocs els Estats que desitjarien veure desaparèixer aquest òrgan⁴.

Queda per veure si les funcions que se li assignaran seran les pròpies d'un mecanisme amb capacitat de reacció o se li atorgaran unes funcions merament residuals en la protecció dels drets humans. La Subcomissió necessita reformes urgents per mantenir la seva idoneïtat, no obstant

¹ Villán Durán C. *Curso de Derecho Internacional de los Derechos Humanos*. Trotta, 2002, Pàg. 169.

² Decisió 2006/102 del Consell de Drets Humans.

³ Símbol de document, A/HRC/Sub.1/58/CRP.13.

això, aquestes han de tendir a l'enfortiment de les seves funcions i mai no haurien de servir de pretext per dissoldre-la.

Dimensió de gènere en la construcció de pau

- ❑ Diverses instàncies internacionals i locals van denunciar el caràcter endèmic de la violència contra les dones en les seves diferents expressions a l'Afganistan.
- ❑ Les organitzacions de dones nepaleses van reclamar tenir un paper més important en el procés de pau i democratització iniciat en el país.
- ❑ Una aliança conformada per dones palestines, israelianes i representants de la comunitat internacional va reclamar l'immediat reinici de les converses de pau per posar fi a la violència a l'Orient Mitjà.
- ❑ La meitat de la població migrant mundial està constituïda per dones segons un informe del Fons de les Nacions Unides per a la Població

En el present apartat s'hi analitzen les diverses iniciatives que des de l'àmbit de les Nacions Unides i diferents organitzacions i moviments internacionals s'estan duent a terme pel que fa a la construcció de la pau des d'una **perspectiva de gènere**¹. Aquesta perspectiva de gènere ens permet visibilitzar quins són els impactes diferenciats dels conflictes armats sobre les dones i sobre els homes, però també en quina mesura i de quina manera participen unes i altres en la construcció de la pau i quines són les aportacions que les dones estan fent a aquesta construcció. L'apartat està estructurat en dos blocs principals: el primer fa un repàs per aquest impacte diferenciat dels conflictes armats, i el segon analitza diverses iniciatives destacades de construcció de pau des d'una perspectiva de gènere.

9.1. La dimensió de gènere en l'impacte dels conflictes armats

En aquest apartat s'hi aborda quina és la dimensió de gènere en l'impacte dels conflictes armats, i especialment pel que fa a la violència contra les dones.

a) Violència contra les dones

Al llarg del trimestre diferents organitzacions presents a l'**Afganistan** han ofert informacions relatives a la situació de **violència generalitzada contra les dones** que es viu al país. D'una banda, la UNIFEM va presentar el seu informe *Uncounted and Discounted*² basat en un estudi elaborat durant tres anys, sobre l'impacte de la violència contra les dones al país. Aquest estudi constitueix un intent d'obtenir informació més detallada sobre les característiques de la violència que afecta les dones afganeses, amb l'objectiu de corregir el disseny de les polítiques destinades a eradicar aquesta violència, així com a millorar la prestació de serveis a les víctimes i supervivents d'aquesta. A més, aquest informe és un primer pas per corregir el buit estadístic que afecta les dones³ i que s'evidencia en la falta de dades disponibles, la qual cosa

¹ La perspectiva de gènere, segons N. Vázquez, feminista mexicana i investigadora sobre l'impacte de la guerra en les dones, és un instrument conceptual operatiu que fa possible mirar la realitat des d'una nova perspectiva que transcendeix l'explicació biològica de les diferències entre els sexes, i es concentra en la identificació de factors culturals, històrics, socials, econòmics, entre d'altres, que diferencien homes i dones i que generen condicions i posicions de desigualtat entre ells amb la finalitat d'intervenir de manera eficaç en la modificació d'aquestes posicions desiguals. La definició que ofereix l'Oficina de l'Assessora Especial sobre Assumptes de Gènere i Avanç de la Dona, indica que el gènere es refereix als atributs socials i a les oportunitats associades al fet de ser home o dona i les relacions entre dones i homes, nenes i nens, així com les relacions entre dones i les relacions entre homes. Aquests atributs, oportunitats i relacions estan socialment construïts i s'aprenen en el procés de socialització. Són específics d'un context i temporals i poden canviar. El gènere determina el que s'espera, es permet i es valora en una dona o en un home en un context donat %[...].

² http://afghanistan.unifem.org/PDF_DocumentsUncounted%20Discounted.pdf

³ Per a més informació sobre la qüestió de la invisibilitat estadística de les dones i la incorporació de la perspectiva de gènere en la recollida de dades, vegeu Baròmetre n° 10.

encara dificulta més el disseny de polítiques i la prestació de serveis. Les conclusions de l'estudi revelen les proporcions **endèmiques que ha adquirit la violència** contra les dones al país, arribant a xifres superiors respecte a l'impacte que en la resta del món té aquesta violència. Així per exemple, mentre que les xifres globals assenyalen que una de cada cinc dones al món sofrirà una violació o intent de violació, **a l'Afganistan una de cada quatre dones ha sofert algun tipus de violència sexual**. Així mateix, la xifra de dones afganeses que han patit algun tipus de violència física podria ser del 43% d'aquestes, mentre que mundialment el 33% de les dones han estat copejades, forçades a mantenir relacions sexuals o han sofert algun altre tipus d'abús al llarg de la seva vida.

Finalment, l'estudi revela com **la majoria d'aquestes situacions d'abús no són denunciades**, o en el cas que ho siguin els seus responsables romanen impunes i no són castigats. També cal destacar una altra de les conclusions a les quals s'arriba i que posa de manifest que a pesar que **la majoria de la violència contra les dones és comesa per l'entorn familiar de les víctimes**, en alguns casos són representants de l'Estat qui estan darrere d'aquesta violència. Aquesta situació posa de manifest que la responsabilitat de l'Estat afganès no és només per omissió i falta de protecció de les dones, sinó que en alguns casos n'està directament implicat. La responsabilitat de l'Estat suposa, per tant, un obstacle afegit a la lluita contra la impunitat, que igual que la violència, també sembla haver adquirit proporcions endèmiques.

Per altra banda, la Comissió Afganesa Independent de Drets Humans (AIHRC per les seves sigles en anglès) va denunciar que **la pràctica dels crims d'honor**, és a dir, l'assassinat de les dones acusades d'haver causat vergonya a la família, **s'ha incrementat notablement en l'últim any**. L'AIHRC va denunciar que en el que va d'any prop de 200 dones han mort com a conseqüència dels crims d'honor, però aquesta xifra oficial podria ser molt menor que la real, ja que la majoria d'aquests assassinats no són denunciats. La major part d'aquestes dones moren per negar-se a contreure matrimonis preacordats per les seves famílies.

Violència contra les dones

La Declaració sobre l'Eliminació de la Violència Contra la Dona (resolució 48/104), aprovada per l'Assemblea General de l'ONU conté una definició de violència contra la dona, que constitueix el marc per a l'anàlisi i l'elaboració de polítiques que duguin a l'acció nacional i internacional per eradicar aquest tipus de violència. Segons l'article 1 de la Declaració, **per violència contra la dona s'entén tot acte de violència basat en la pertinença al sexe femení que tingui o pugui tenir com resultat un dany o sofriment físic, sexual o psicològic per a la dona, així com les amenaces d'aquests actes, la coacció o la privació arbitrària de la llibertat, tant si es produeixen en la vida pública com en la vida privada**. L'article 2 explica que **la violència contra la dona comprèn, encara que sense limitar-se a això, la violència física, sexual i psicològica que es produeixi en la família, dintre de la comunitat en general i perpetrada o tolerada per l'Estat, on sigui que ocorre**. Alguns exemples del que en l'actualitat constitueix violència contra les dones són la violència domèstica, les pràctiques tradicionals nocives, la violència sexual com a arma de guerra o el tràfic i tracta de dones i nenes.

Aquests fets i xifres posen en evidència la gravetat de la situació que travessen les dones després de la caiguda del règim talibà, que no difereix molt de la seva situació prèvia. La persistència d'aquesta violència a l'Afganistan es converteix en un indicador clar del **fracàs de la intervenció internacional en el país**, ja que un dels arguments utilitzats per justificar aquesta intervenció van ser les greus violacions de drets humans que les dones sofrien. Si més no, evidencia que **la millora de la situació de les afganeses no constituïa una prioritat en l'agenda internacional**, ja que la situació de les dones tot just ha experimentat millores. Cal afegir que el trimestre va concloure amb l'assassinat de la Directora d'Assumptes de la Dona de Kandahar, S. Annajan, i defensora dels drets de la dona, que durant el règim talibà va fomentar l'educació clandestina de dones. Aquest assassinat suposa un greu revés en els esforços d'institucionalització i formalització dels drets de les dones.

Per altra banda, al llarg del trimestre també s'han reiterat les denúncies relatives a la persistència de la violència contra les dones, específicament la violència sexual a la **RD Congo**. Prova d'això són les declaracions efectuades pel coordinador d'Ajuda d'Emergència de Nacions Unides, J. Egeland, en les quals va afirmar que la violència sexual s'havia convertit en

un càncer per a la societat congoleesa⁴, en la qual milers de dones han estat víctimes d'aquesta violència.

Aquests dos casos són un clar exemple de com **la violència contra les dones s'exacerba en aquells països que estan patint o han travessat un conflicte armat** i de com n'és de difícil la seva eradicació, especialment en aquells contextos amb sistemes judicials fràgils, el que resulta en la majoria dels casos en el fet que la impunitat prevalgui, perpetuant-se així el cicle de la violència.

9.2. La construcció de pau des d'una perspectiva de gènere

En aquest apartat s'hi analitza la participació de les dones i dels homes en diferents dimensions de la construcció de la pau, entre elles els processos de negociació.

a) Negociacions de pau

En el mes de maig de 2006, el conflicte armat que ha afectat el **Nepal** durant l'última dècada va entrar en una nova fase, iniciant-se unes negociacions de pau entre el grup armat d'oposició maoista CPN i el tot just creat Govern, integrat pels fins aleshores partits d'oposició democràtica. Després de diverses setmanes d'intenses protestes socials, l'aliança formada pels partits polítics i els maoistes va donar inici a un procés de converses. No obstant això, la sorprenent coalició establerta entre l'oposició política i l'oposició armada, que va aconseguir acabar amb el règim despòtic monàrquic, ha seguit els patrons habituals pel que fa a la incorporació de les dones i la perspectiva de gènere a les negociacions de pau: absència significativa d'aquestes en els equips negociadors, declaracions vagues i formals per cobrir l'expedient davant la comunitat internacional i poques accions concretes encaminades a millorar la situació de les dones i atorgar-los un major protagonisme polític. Han estat nombroses les veus que han indicat que **les dones nepaleses no han gaudit de cap reconeixement a pesar del paper tan important jugat tant durant les setmanes que van durar les protestes que van desembocar en la caiguda del règim monàrquic, com en el moviment d'oposició que s'ha organitzat en els últims anys** des que la democràcia nepalesa va patir una greu reculada amb la suspensió del funcionament del Parlament.

Per aquest motiu, des que Govern i maoistes iniciessin les converses de pau encaminades a posar fi al conflicte armat, **les organitzacions de dones nepaleses, en coalició amb representants de la comunitat internacional han reclamat un espai de participació en aquest procés de pau**. Una vegada més, la Resolució 1325 sobre les Dones, la Pau i la Seguretat s'ha convertit en el marc de referència per a les dones nepaleses, que fonamenten les seves reivindicacions en el reconeixement a la importància de la seva participació recollit per aquesta Resolució.

La importància del moment actual al Nepal recau no només en el fet que podria suposar la fi del conflicte armat, sinó també que els actors polítics i armats han acordat dur a terme una refundació del règim fins ara vigent al país, mitjançant l'elaboració d'una nova Carta Magna. L'absència de les dones en aquest procés pot tenir greus conseqüències per al seu futur, ja que la legislació en vigor al país ha estat molt discriminatòria per a les dones nepaleses. No obstant això, alguns canvis que s'han produït recentment semblen evidenciar que existeix cert marge de maniobra que podria obrir una porta a una major equitat, almenys en l'àmbit legislatiu. I perquè aquestes millores puguin ocórrer, es fa imprescindible comptar amb les aportacions i participació de les dones, sense les quals, la incorporació de la perspectiva de gènere difícilment tindrà lloc.

⁴ Per a més informació sobre aquesta qüestió, vegeu capítol de Crisis Humanitàries

Cal assenyalar que a l'inici de les converses per a la reforma Constitucional, únicament una dona havia estat designada pels maoistes per integrar el comitè encarregat de dur a terme les consultes i negociacions amb el Govern i la delegació governamental era enterament masculina, com ve sent habitual en la majoria de processos i negociacions de pau. No obstant això, les pressions de les organitzacions de dones i de les Nacions Unides van dur al Govern a adquirir el compromís que dues dones serien incloses en aquest comitè. A més, es van produir diverses declaracions en un sentit semblant efectuades per diversos representants polítics, destacant la importància que les dones gaudeixin d'un major espai de participació en l'àmbit polític. No obstant això, de moment no s'ha passat de les paraules als fets i les declaracions no han estat concretades en mesures pràctiques.

Aquestes reivindicacions, liderades fonamentalment per dones activistes en organitzacions de la societat civil, majoritàriament pertanyents a organitzacions de defensa dels drets de les dones, han rebut el suport de sectors de les Nacions Unides, com UNIFEM.

Els reptes de les dones constructors de pau

La majoria de les dones que estan involucrades en la construcció de la pau en els seus països ha de plantar cara a obstacles i reptes semblants, a pesar de les òbvies diferències que en els diferents contextos i conflictes armats puguin donar-se. Així ho ha recollit *International Crisis Group* en un recent informe⁵ publicat en el qual s'analitza la labor duta a terme per dones al Sudan, la RD Congo i Uganda. Una millor anàlisi d'aquestes dificultats i desafiaments comuns podria dur a un millor disseny de les polítiques destinades a donar suport les iniciatives de construcció de pau liderades per dones, així com a pal·liar les conseqüències dels conflictes armats. Cal assenyalar que la resolució 1325 del Consell de Seguretat de l'ONU sobre les dones, la pau i la seguretat⁶ conté moltes de les qüestions esmentades. Els principals reptes als quals es fa esment en l'informe d'*International Crisis Group* són els següents:

- **Falta d'accés a la justícia:** aquesta falta d'accés comporta que la majoria de crims contra les dones, i especialment els de caràcter sexual quedin impunes tant en el transcurs com una vegada finalitzat el conflicte armat.
- **Falta d'accés als serveis de salut reproductiva**
- **VIH/SIDA:** el creixent impacte de la pandèmia, especialment a zones afectades per la violència, està tenint greus conseqüències sobre la vida de les dones, condemnant-ne moltes a l'estigma i marginació.
- **Informació limitada:** a pesar del difícil accés a la informació per a moltes dones, algunes organitzacions estan duent a terme iniciatives per difondre el treball per la pau a molts països. La traducció de la resolució 1325 a llengües locals s'ha convertit en una de les eines més útils.
- **Qüestions transfrontereres:** moltes dones es veuen obligades a desplaçar-se als països veïns incrementant-se així la seva vulnerabilitat. Per altra banda, les xarxes de dones regionals són poques i de caràcter informal.
- **El paper dels homes:** els elevats nivells de violència masculina estan minant molts dels esforços de les dones. A més de posar fi a aquesta violència és necessari que s'assumeixin els nous rols i canvis que sorgeixen després dels conflictes armats.
- **Armes lleugeres:** el desarmament i la lluita contra la violència de gènere haurien de vincular-se en major mesura. A més, s'hauria d'involucrar més a les dones en els processos de DDR.

Una segona iniciativa destacable d'aquest trimestre és la trobada mantinguda per les diverses delegacions d'alt nivell que constitueixen la *International Women's Commission for a Just and Sustainable Israeli-Palestinian Peace* (IWC), integrada per representants palestines, israelianes i de la comunitat internacional. Creada a iniciativa de la Directora Executiva d'UNIFEM, N. Heyzer, amb l'objectiu que la resolució 1325 sobre les Dones, la Pau i la Seguretat tingués un impacte en la resolució del conflicte de l'Orient Mitjà, aquesta trobada suposa la cristallització d'un procés d'un any en el qual s'han fet reiterades crides a una represa de les negociacions de pau entre les parts, així com a un cessament de les hostilitats. Cal assenyalar que les dones israelianes i palestines han estat pioneres pel que fa a la feina conjunta per la pau de dones de

⁵ International Crisis Group, *Beyond Victimhood Women's Peacebuilding in Sudan, Congo and Uganda*, Africa Report N°112, 28 June 2006 <http://www.crisisgroup.org/home/index.cfm?id=4186&l=1>

⁶ Per a més informació sobre el contingut d'aquesta Resolució vegeu Escola de Cultura de Pau, *Alerta 2005! Informe sobre conflictes, drets humans i construcció de pau*, Icaria Editorial

comunitats enfrontades⁷. Així doncs, la creació d'aquest grup d'alt nivell, integrat fonamentalment per dones provinents dels àmbits polític i acadèmic, és la cristallització dels esforços liderats per les organitzacions pacifistes de dones que des de fa molts anys duen a terme en aquesta zona.

Principis acordats per la *IWC

- Les vides de la població civil no poden ser objecte de negociació.
- La negociació i els acords mutus són l'únic camí per arribar a una solució sostenible. Les iniciatives unilaterals obstaculitzaran la possibilitat de l'existència de dos Estats i mai no permetran que s'arribi a la pau.
- La Iniciativa 2002 de la Lliga Àrab proporciona el marc adequat per a la resolució del conflicte entre Israel i Palestina, així com per a la regió sencera.
- Es requereix la convocatòria urgent d'una conferència internacional que permeti l'inici de negociacions permanents.
- La comunitat internacional ha d'insistir en un complet cessament d'hostilitats i en la protecció de la població tant al Líban com en els Territoris Ocupats d'acord amb la legislació internacional.

Tant el cas del Nepal com el de l'Orient Mitjà posen en evidència **dues de les tendències** que semblen **reproduir-se en la majoria de processos de pau** que estan tenint lloc en l'actualitat. En primer lloc, **la marginació sistemàtica de les dones per part de governs i grups armats d'oposició**. Únicament després d'haver rebut pressions socials semblen aquests actors estar disposats a deixar un espai a la participació de les dones. Això fa que les pressions de les dones hagin de ser insistents i reiterades, perquè el tema es mantingui tant en l'agenda política com en l'opinió pública. Per altra banda, i en segon lloc, **les pressions són molt més efectives quan les reivindicacions de les dones no provenen únicament de les organitzacions locals de dones, sinó de tota una xarxa d'aliances en la qual s'integren altres actors**, fonamentalment internacionals, com poden ser les Nacions Unides i fins i tot determinats Governos. Així ha ocorregut en ambdós casos, i aquesta aliança ha servit perquè tant les reivindicacions de les dones nepaleses com la iniciativa conjunta d'israelianes, palestines i representants de la comunitat internacional hagin adquirit més visibilitat.

Aquest és només un dels beneficis que s'extreuen d'aquesta col·laboració, ja que difícilment sense ella s'hauria assolit la participació directa de les dones en altres negociacions de pau com ha estat el cas de Sri Lanka o Burundi. A més, gràcies a l'existència d'aquestes aliances reben les reivindicacions de les dones més atenció i són mereixedores d'una major legitimitat davant aquells col·lectius poc inclinats al fet que les dones puguin tenir un paper decisiu en el transcurs dels processos que en cada context determinat tenen lloc. Així ho reconeix també la UNIFEM en les recomanacions que va elaborar dirigides que la intervenció de la comunitat internacional servís per assolir la participació efectiva de les dones en les negociacions de pau.⁸ Tal vegada, si la comunitat internacional incrementés les mesures de pressió sobre els protagonistes de les negociacions de pau, una vegada que aquestes estiguessin consolidades i en un punt de no tornada, de tal manera que les pressions no poguessin danyar el procés de negociació, s'assoliria una major participació de dones en aquests equips negociadors.

9.3. Altres temes d'interès

⁷ La Xarxa de Dones de Negre, que agrupa dones de nombrosos països en defensa del pacifisme i l'antimilitarisme i contra la guerra té el seu origen a Israel i Palestina, quan dones d'ambdues comunitats es van unir per protestar per la invasió israeliana dels territoris palestins, així com per les violacions dels drets humans comeses per l'exèrcit israelià. A més, les dones israelianes i palestines reclamaven una sortida negociada al conflicte armat. Posteriorment aquesta xarxa ha tingut eco en altres escenaris de conflicte armat, com van ser els Balcans en els anys 90 o Colòmbia, on han sorgit moviments similars.

⁸ Per a més informació sobre aquestes recomanacions pot consultar-se Escola de Cultura de Pau, *Alerta 2006! Informe sobre conflictes, drets humans i construcció de pau*, editat per Icaria Editorial o el document elaborat per la UNIFEM *Securing the peace. Guiding the International Community towards Women's effective participation throughout Peace Processes*. October 2005 http://www.womenwarpeace.org/issues/peaceprocess/Securing_the_Peace.pdf

a) Les migracions femenines

La meitat dels 95 milions de persones emigrants que hi ha actualment en el món són dones. A pesar que tradicionalment la migració ha estat considerada com un fenomen majoritàriament masculí, l'últim informe de la UNFPA sobre la població mundial, *Estat de la població mundial 2006. Cap a l'esperança. Les dones i la migració internacional*,⁹ dedicat a les dones emigrants, revela una creixent feminització d'aquest fenomen. Aquesta feminització no només comporta un major desplaçament de les dones, sinó que té tot un seguit de característiques particulars.

Les migracions de les dones suposen una **important contribució a l'economia mundial** de dues maneres fonamentalment. D'una banda, a través de les remeses econòmiques que envien als seus països. Malgrat que la quantitat total de diners enviada per les dones és menor a la dels homes, les dones destinen una proporció major dels seus salaris al manteniment de les seves famílies en els seus països d'origen, i gasten una quantitat també proporcionalment més alta en sanitat i educació. No obstant això, aquesta contribució de les dones migrants al benestar social i creixement econòmic tant en les societats a les quals es desplacen a la recerca de millors condicions de vida, com en les seves pròpies societats d'origen, no solen ser reconegudes. Principalment, quan les dones solen participar fonamentalment en els sectors d'economia informal, que malgrat ser fonamentals, no són tingudes en compte a l'hora de fer la comptabilitat oficial econòmica d'una societat.

La concessió de l'asil per motius de gènere

Els motius pels quals les persones en general i les dones en concret es desplacen d'un país a un altre en l'actualitat són molt variats i no només d'índole econòmic. Algunes dones es desplacen per reunir-se amb la seva família, buscar noves oportunitats laborals o econòmiques, fugint de societats patriarcals en les quals no poden desenvolupar plenament les seves capacitats o buscant millorar el seu nivell educatiu. A tots aquests motius caldria afegir-hi una última situació, la **del desplaçament forçós**, és a dir, la de les dones que es veuen obligades a fugir dels seus països a causa de un **conflicte armat** o al fet de ser **víctimes de persecució per part d'agents estatals o no estatals**. Malgrat que les dones constitueixen una proporció molt elevada de les persones que han de desplaçar-se a altres països, la resposta internacional dirigida específicament a elles ha brillat per la seva absència, i no ha estat fins a molt recentment que l'ACNUR ha establert unes directrius internacionals encaminades a donar una resposta al desplaçament forçat per motius de gènere. Cal apuntar que ni la Convenció de 1951 sobre l'estatut dels refugiats ni el Protocol de 1967 reconeixen que existeixin motius específicament de gènere per fugir d'un país i refugiar-se en un altre. No obstant això, la realitat és molt distinta i els exemples que il·lustren aquesta situació no són pocs: la persecució del règim talibà a les dones i la privació de qualsevol tipus de dret que les afganeses van sofrir, la violència sexual durant el genocidi de Rwanda i els conflictes armats dels Balcans, la pràctica del matrimoni forçat, la mutilació genital femenina, etc. són només algunes de les situacions a les quals moltes dones han hagut de plantar cara i que les han dut a fugir dels seus llocs d'origen a la recerca de noves oportunitats.

Per altra banda, el fenomen de les migracions no pot ser aïllat d'un altre fenomen de summa gravetat com és el del tràfic de persones, tràfic del qual les dones són víctimes de manera desproporcionada. Algunes organitzacions internacionals, com l'OIT calculen que actualment almenys 2'45 milions de víctimes de la tracta estan treballant en condicions d'explotació i que cada any se'ls afegeixen 1,2 milions de persones. Per la seva banda, el Departament d'Estat dels Estats Units ha assenyalat que cada any, entre 600.000 i 800.000 persones són traslladades clandestinament a través de fronteres internacionals, la majoria d'elles amb fins d'explotació sexual comercial, segons es recull en l'informe de la UNFPA.

⁹ Pot accedir-se a l'informe complet a <http://www.unfpa.orgswp2006spanishintroduction.html>

Annex 1.1. Resolucions del Consell de Seguretat de l'ONU		
País	Nº	Contingut
Burundi	S/RES/1692 (2006)	La situació a Burundi
RD Congo	S/RES/1693 (2006)	La situació a la República Democràtica del Congo
Libèria	S/RES/1694 (2006)	La situació a Libèria
Consell de Seguretat de l'ONU	S/RES/1695 (2006)	Carta de data 4 de juliol de 2006 dirigida al President del Consell de Seguretat pel representant Permanent del Japó davant les Nacions Unides (S/2006/481)
	S/RES/1696 (2006)	No proliferació
Orient Mitjà	S/RES/1697 (2006)	La situació a l'Orient Mitjà
RD Congo	S/RES/1698 (2006)	La situació a la República Democràtica del Congo
sancions	S/RES/1699 (2006)	Qüestions generals relatives a les sancions
L'Iraq	S/RES/1700 (2006)	La situació a l'Iraq
Orient Mitjà	S/RES/1701 (2006)	La situació a l'Orient Mitjà
Haití	S/RES/1702 (2006)	La qüestió d'Haití
Timor Oriental	S/RES/1703 (2006)	La situació a Timor Oriental
Timor Oriental	S/RES/1704 (2006)	La situació a Timor Oriental
TPI per a l'antiga Iugoslàvia	S/RES/1705 (2006)	Tribunal Penal Internacional per a l'enjudiciament dels presumptes responsables de genocidi i altres violacions greus del dret internacional humanitari comeses al territori de Rwanda i dels ciutadans rwandesos presumptament responsables de genocidi i altres violacions d'aquesta naturalesa comeses al territori d'Estats veïns entre l'1 de gener i el 31 de desembre de 1994.
Sudan	S/RES/1706 (2006)	Informes del Secretari General sobre el Sudan
Afganistan	S/RES/1707 (2006)	La situació a l'Afganistan
Costa d'Ivori	S/RES/1708 (2006)	La situació a Costa d'Ivori
Sudan	S/RES/1709 (2006)	Informes del Secretari General sobre el Sudan
Eritrea i Etiòpia	S/RES/1710 (2006)	La situació entre Eritrea i Etiòpia
RD Congo	S/RES/1711 (2006)	La situació a la República Democràtica del Congo
Libèria	S/RES/1712 (2006)	La situació a Libèria
Sudan	S/RES/1714 (2006)	Informes del Secretari General sobre el Sudan

Annex 1.2. Informes del Secretari General al Consell de Seguretat		
Nº	Data	Contingut
S/2006/430	21/06/06	Informe mensual del Secretari General sobre Darfur
S/2006/435	26/06/06	Informe del Secretari General sobre la situació a Abkhàzia (Geòrgia)
S/2006/441	27/06/06	Informe del Secretari General sobre la situació a la R. Centreafricana i les activitats de l'Oficina de les Nacions Unides de Suport a la Consolidació de la Pau a la R. Centreafricana
S/2006/478	29/06/06	Informe del Secretari General presentat en compliment de les resolucions 1653 (2006) i 1663 (2006)
S/2006/487	06/07/06	Informe del Secretari General sobre l'evolució de la situació a Guinea Bissau i les activitats de l'Oficina de les Nacions Unides de Suport a la Consolidació de la Pau en aquest país
S/2006/532.	17/07/06.	Novè informe del Secretari General sobre l'Operació de les Nacions Unides a Costa d'Ivori (ONUCI)
S/2006/580.	21/07/06.	Informe del Secretari General sobre la Força Provisional de les Nacions Unides al Líban (Corresponent al període comprès entre el 21 de gener i el 18 de juliol de 2006)
S/2006/580.	26/07/06.	Informe del Secretari General sobre la justícia i la reconciliació a Timor Oriental
S/2006/591 S/2006/591/Add.1.	28/07/06.	Informe del Secretari General sobre Darfur
S/2006/592.	28/07/06.	Informe del Secretari General sobre la Missió d'Estabilització de les Nacions Unides a Haití
S/2006/628.	08/08/06.	Informe del Secretari General sobre Timor Oriental de conformitat amb la resolució 1690 (2006) del Consell de Seguretat
S/2006/662.	17/08/06.	Informe del Secretari General sobre els menors i els conflictes armats al Sudan
S/2006/670.	18/08/06.	Informe del Secretari General sobre l'aplicació de la resolució 1701 (2006) - Líban
S/2006/695.	29/08/06.	Segon informe del Secretari General sobre l'Oficina Integrada de les Nacions

		Unides a Sierra Leone
S/2006/706	01/09/06	Informe del Secretari General presentat de conformitat amb el paràgraf 30 de la resolució 1546 (2004)
S/2006/707	02/09/06	Informe del Secretari General sobre la Missió de l'Administració Provisional de les Nacions Unides a Kosovo
S/2006/727	11/09/06	Informe del Secretari General sobre la situació a l'Afganistan i les seves conseqüències per a la pau i la seguretat internacionals
S/2006/728	12/09/06	Informe del Secretari General sobre el Sudan
S/2006/730.	12/09/06.	Informe del Secretari General sobre l'aplicació de la resolució 1701 (2006) del Consell de Seguretat
S/2006/743	12/09/06	Dotzè informe del Secretari General sobre la Missió de les Nacions Unides a Libèria
S/2006/749	19/09/06	Informe del Secretari General sobre Etiòpia i Eritrea
S/2006/759	21/09/06	Vintè informe del Secretari General sobre la Missió de les Nacions Unides a la República Democràtica del Congo
S/2006/764	26/09/06	Informe mensual del Secretari General sobre Darfur
S/2006/770	27/09/06	Informe del Secretari General sobre les dones i la pau i la seguretat
S/2006/771	28/09/06	Informe del Secretari General sobre la situació a Abkhàzia (Geòrgia)
S/2006/783	29/09/06.	Projecte d'informe del Secretari General sobre l'evolució de la situació a Guinea Bissau i les activitats de l'Oficina de les Nacions Unides de Suport a la Consolidació de la Pau en aquest país

L'Escola de Cultura de Pau va ser creada el 1999 amb el propòsit d'organitzar diverses activitats acadèmiques i d'investigació relacionades amb la cultura de la pau, la prevenció i transformació de conflictes, el desarmament i la promoció dels drets humans.

L'Escola està finançada bàsicament pel Govern de Catalunya, a través del Departament per a Universitats, Investigació i Societat de la Informació, i de l'Agència Catalana de Cooperació al Desenvolupament de la Secretaria de Cooperació Exterior. També rep suport d'altres departaments de la Generalitat, d'ajuntaments, fundacions i altres entitats. L'Escola és dirigida per Vicenç Fisas, que alhora és el titular de la Càtedra UNESCO sobre Pau i Drets Humans de la Universitat Autònoma de Barcelona.

Les principals activitats que realitza l'Escola de Cultura de Pau són les següents:

Docència
La Diplomatura sobre Cultura de Pau (postgrau de 230 hores lectives i 70 places).
Les assignatures de lliure elecció "Cultura de pau i gestió de conflictes" i "Educar per a la pau i en els conflictes".
Programes
Iniciatives de sensibilització i d'intervenció en conflictes, per les quals es facilita el diàleg entre actors en conflicte.
Programa Colòmbia , dedicat a donar visibilitat a les iniciatives de pau per a aquest país.
Programa d'Educació per a la Pau . L'equip d'aquest programa pretén promoure i desenvolupar el coneixement, els valors i les capacitats de l'Educació per a la Pau.
Programa de Drets Humans , que pretén promoure la cultura dels drets humans a través de l'anàlisi, la promoció i la defensa dels drets humans a escala local i internacional.
Programa Desarmament , que actua de servei tècnic per a les campanyes sobre control de les armes lleugeres que duen a terme diverses ONG i d'assessoria a organismes internacionals.
Programa Unitat d'Alerta sobre conflictes, drets humans i construcció de pau, que duu a terme un seguiment diari de la conjuntura internacional, especialment dels conflictes i de la situació dels drets humans a tots els països, dels moviments de persones desplaçades i refugiades, dels processos de pau en marxa, de les etapes de rehabilitació postbèl·lica i de les dinàmiques de desenvolupament a fi de realitzar informes anuals, trimestrals i setmanals.
Programa de Processos de Pau que duu a terme un seguiment i anàlisi dels diferents països amb processos de pau o negociacions formalitzades i d'aquells països amb negociacions en fase exploratòria.
Programa de Rehabilitació Postbèl·lica , des del qual es duu a terme un seguiment i anàlisi de l'ajuda internacional en termes de construcció de la pau en contextos bèl·lics i postbèl·lics.

Edifici G6 ~ Campus de la UAB
08193 Bellaterra (Cerdanyola del Vallès)
Barcelona, Spain

Tel. 34 93 581 24 14 unescopau@pangea.org
Fax 34 93 581 32 94 www.pangea.org/unescopau

Agència Catalana
de Cooperació
al Desenvolupament